

Het Bruuijsel

Vogelwacht Uden
Meer dan alleen vogels kijken

A stylized blue silhouette of a bird in flight, positioned to the right of the text 'Vogelwacht Uden'.

- Voorzitter** : Jan-Willem Hermans
Broekmorgen 28 - 5401 PK Uden
Tel.: 0413-269804
- Secretaris** : José Escher
Kruisstraat 13 - 5388 CH Nistelrode
Tel.: 0412-650180 E-mail: secretariaat@vogelwachtuden.nl
- Penningmeester** : Anita van den Acker
Raam 523 - 5403 TM Uden
Tel.: 0413-253151
- Bestuursleden** : Peter van de Braak, Jacques Raats en John Opdam
- Bankrelatie** : ABN-AMRO Uden, IBAN rekeningnr.: NL93 ABNA 0609 9682 54

‘HET BRUUIJSEL’ - nummer 2 - 2015

- Redactieleden** : Mignon van den Wittenboer, Martien van Dooren, John Hermans,
Jan-Willem Hermans, Peter Noy en vacature.
- Typewerk + correctie:** Tineke Huijs Mignon van den Wittenboer
Plantsoen 30, Heesch Stoppelveldseweg 1a, Heeswijk-Dinther
Tel.: 0412-451911 Tel.: 0413-785338
E-mail: tenphuijs@home.nl E-mail: mignonwittenboer@hotmail.com
- Eindredactie + kopij** : Peter Noy
Eikenwal 186 - 5403 KD Uden
Tel.: 0413-251691
E-mail: pknoy@hetnet.nl
- Drukwerk + omslag** : Graphiset B.V. te Uden.
- Samenstelling** : Graphiset B.V. te Uden.
- Verspreiding** : Lies Schoenmakers (coördinatie), Dorien en Theo Versteegden e.v.a.

QR code website:

‘HET BRUUIJSEL’ verschijnt 4x per jaar in een oplage van 300 exemplaren (incl. links)

- Clubgebouw** : De Groenhoeve
Artillerieweg 3, Uden (bij Kinderboerderij)
Tel.: 0413-250047
- Website Vogelwacht** : www.vogelwachtuden.nl **E-mail:** info@vogelwachtuden.nl

We zien niet graag dat iemand gedeeltes van dit blad gebruikt, voordat we daar toestemming voor hebben gegeven.
Men dient dan wel het Bruuijsel als bron te vermelden.

Inhoudsopgave

Colofon.....	Redactie	01
Inhoudsopgave.....	Redactie	02
Van de Redactie... ..	Redactie	03
Mededelingen Bestuur.....	José Escher	04
Vogelwacht Uden goes to northern Greece.....	Jan-Willem Hermans	05
Jaarverslag 2014 Roofvogelwerkgroep.....	William van der Velden	16
Piepcursus voorjaar 2015	Bianca van Beugen	22
JeugdVogelwacht... ‘Eidooier’	Peter van de Braak	24
Chris van Lieshout: ‘Vogelaar in hart en nieren’	Wim Ermers	26
Voorjaarsvakantie in de Algarve (Portugal).....	Liesbeth Verkaar	28
Geslaagde Vogelvierdaagse 2015	Jan-Willem Hermans	30
1000-soortentelling in de Maashorst.....	Jan-Willem Hermans	31
Big Day in natuurgebied de Maashorst.....	Martien van Dooren	32
Vogel in de Maashorst... ‘de Kneu’	Jan-Willem Hermans	33
Hemelvaartexcursie Biesbosch, inleiding	Peter Noy	34
Hemelvaartexcursie Biesbosch, donderdag 14 mei 2015.....	Marlies Noy	35
Hemelvaartexcursie Biesbosch, vrijdag 15 mei 2015	Dick Slaa	36
Hemelvaartexcursie Biesbosch, zaterdag 16 mei 2015.....	John Hermans	37
Hemelvaartexcursie Biesbosch, zondag 17 mei 2015.....	Liesbeth Verkaar	39
Vogelwaarnemingen Biesbosch 2015	John Hermans	41
Bijzondere Waarnemingen	Peter van de Braak	42
Boeiende dialezing Wespandief	Martien van Dooren	43
Vogelreis naar Extremadura (Spanje)	Jan-Willem Hermans	44
Wetenswaardigheden... ..	John Hermans	50
Nuttige werkdag Oeverzwaluwenwand Hemelrijk.....	Martien van Dooren	53
Dagexcursie Zuidlaardermeer en Lauwersmeer	Bart Gras	54
Kadavercamera	Mignon van den Wittenboer	58
Zwaluwenwerkgroep Nieuws	Mignon van den Wittenboer	59
Stichting De Groenhoeve Uden bestaat 25 jaar.....	Peter Noy	60
Website Varia	Redactie	61
Activiteiten werkgroepen Vogelwacht Uden e.o.....	Redactie	62
Wat doet Vogelwacht Uden e.o.?	Redactie	64
Vogelwacht - Winkel	Koos Doorten / Bart Gras	65
Advertenties.....	Redactie	66

Let op: Sluitingsdatum KOPIJ voor het volgende Bruujssel is op 1 september 2015

Van de Redactie...

Vogelbescherming organiseert de verkiezing van de nationale vogel. En in de peilingen zou de Grutto met voorsprong op de eerste plaats staan. Hij is dus populair, maar we weten ook dat het niet goed met hem gaat. Waarom het niet goed gaat, kun je in dit blad lezen. Het artikel Wetenswaardigheden beschrijft de achteruitgang van de Grutto. 2015 is een mislukt broedseizoen en de volwassen Grutto's verzamelen zich in juni weer voor vertrek, maar met heel weinig jongen. Predatie, voedseltekort, verdwijnende biotopen, wat heeft hen dit jaar de das omgedaan? Sovon ziet een belangrijke reden in het massale vroeg maaien van het grasland. Duizenden kilometers vliegen ze hier naar toe om na afloop van het broedseizoen zonder kroost weer terug te keren. En juist voor kroost kwamen ze hier naar toe. Elk jaar neemt de populatie met drie procent af en de helft van de Europese populatie komt bij ons broeden. Kunnen we dan wel blij zijn met de Grutto als nationale vogel? Zou die ook blij zijn met ons? Denk van niet. Kon hij net zoals wij denken en zich snel aanpassen, dan was hij misschien al lang vol van verwijt weg naar andere oorden. Maar zijn lot is dat de beste oorden bij ons liggen, dus hij is van ons afhankelijk. Een keuze voor de Grutto is een keuze met scherpe randjes. We zijn niet gastvrij en zorgen niet goed voor hem.

Toch word je altijd blij van een Grutto, van zijn verschijning, zijn 'grutto-grutto' en van zijn vlucht. De natuur in de gedaante van de Grutto is prachtig, dus je valt er als vogelaar voor. Je kunt niet anders, dat is een primaire reactie. En die bedenkingen bij de Grutto kun je bijna bij elke vogelsoort opnoemen. We moeten het echt beter gaan doen en laten we dan het voorbeeld van de Grutto gebruiken om het beter te gaan doen. Dan moet je wel een populaire vogel zijn en dan kunnen we zijn uitverkiezing goed gebruiken. 'Elk nadeel heb ook zijn voordeel'.

De rijkdom aan vogelsoorten staat onder druk. Maar niet in dit nummer. Elk artikel barst van de vogelrijkdom. Daar kun je ver voor gaan, zoals naar Extremadura in Spanje, de Algarve in Portugal en het noordoosten van Griekenland. Dat deel van Griekenland is vogelrijk: er werden door de Griekenlandgangers in totaal 215 soorten gezien. Maar dat deel Griekenland is ook weer essentieel voor acht bedreigde soorten. Lotgenoten van de Grutto, zou je denken. Op zoek naar de rijkdom zijn de deelnemers geweest van de duizendsoortentelling en de vogelvierdaagse. De Big Day-tellers maken er echt een sport van, die dit jaar een andere groep als winnaar kreeg dan de vier voorgaande jaren. Dat telgeweld is misschien wat minder bij de vaste jaarlijkse voorjaarsexcursie, dit keer naar de Biesbosch, maar ook hier komen de vogelaars tot een respectabel aantal van 125 soorten. Daar hebben ze onder andere de Prunepolder bezocht, onderdeel van het grotere plan Tureluur. Daar zie je, dat weten we uit eigen ervaring, duizenden vogels in grote zwermen in de lucht en in grote groepen rustend en wachtend op etenstijd. En gelukkig nog heel veel Grutto's, ook de Rosse. Er moeten meer van dat soort gebieden komen. De Grutto en zijn lot- en soortgenoten worden daar blij van om in mensentermen te spreken.

Veel leesplezier met dit nummer, dat je rondleidt door de rijkdom in onze en verre contreien. Vergeet je kijker en vogelboek niet mee te nemen op vakantie, waar je ook naar toe gaat. Voor de thuisblijver: er is hier ook veel te zien. Ook dat lees je in dit nummer.

Mededelingen Bestuur

Beste Vogelwachters,

Als ik dit stukje schrijf is zojuist het 1000-soorten weekend afgesloten. Kort samengevat was het een groot succes. Ondanks de regen hebben velen zich niet laten ontmoedigen en zijn we toch met meer dan vijftig waarnemers het veld in geweest. In totaal zijn er 904 soorten geteld, waarvan 35 voorkomen op de rode lijst. Met 105 vogelsoorten waren we als Vogelwacht Uden ook meer dan tevreden.

Vogelvierdaagse

Ondertussen is ook de vogelvierdaagse alweer achter de rug. En ook bij deze wandelingen zat het weer niet echt mee. Maar desondanks hebben elke avond tussen de dertig en veertig bezoekers meegelopen. Nogmaals dank aan alle gidsen die weer enthousiast hun kennis hebben gedeeld. Een hoogtepunt van deze wandelingen was toch wel de Das. Op twee avonden is dit prachtige beest zeer duidelijk gezien en geobserveerd.

De excursies

Ondertussen zijn we naar Noord-Griekenland en de Biesbosch geweest en wordt binnenkort de inschrijving voor de najaarsexcursie naar Ameland geopend. Helaas is de dagexcursie naar de IJssel enigszins in het water gevallen, maar de leden die mee geweest zijn naar het Zuid-Laardermeer en Lauwersmeer hebben genoten van onder andere Witvleugelstern, Baardmannetjes en Temmincks Strandloper. Voordat we de zomerperiode ingaan hebben we in juni nog de dagexcursie met Vogelwacht Uden en het IVN naar Tiengemeten en gaan we nog een halve dag naar De Brand in Udenhout. Ook nieuwe leden roepen we op zoveel mogelijk mee te doen aan excursies en de wandelingen. Je kunt tijdens deze dagen veel leren van onze ervaren leden.

IBeP

Stuurgroep De Maashorst heeft erg veel tijd gestoken in het IBeP, Inrichtingsbeheersplan voor De Maashorst. In mei is er een voorlichtingsavond geweest waarbij duidelijk werd dat de aangesloten natuurverenigingen teleurgesteld zijn over het ambitieniveau. Verderop in dit Bruujssel wordt hier meer aandacht aan besteed.

Nieuwe adverteerder

Lamber Mickers (Uden) heeft zich als nieuwe adverteerder gemeld. Met zijn architectenbureau ontwikkelt Lamber sinds decennia 'ruimte en daglicht' voor uiteenlopende opdrachtgevers.

Nieuwe leden

De volgende nieuwe leden worden van harte welkom geheten in onze vereniging:

- Marion Raaijmakers uit Uden
- Wil Houben uit Noordwijk / Uden
- Marc Hofs uit Wijchen
- Alain Hofmans uit Uden
- Harrie van der Heijden uit Uden

We hopen jullie allemaal regelmatig bij één van onze activiteiten te ontmoeten. ☺
Namens het bestuur wens ik iedereen alvast een fijne en zonnige zomer toe.

José Escher

Vogelwacht Uden goes to northern Greece

Van dinsdag 21 april tot en met donderdag 30 april 2015 zijn we met 24 personen vogels gaan kijken in Noord Griekenland. De deelnemers waren Henk Arnoldussen, Hans Brouwer, Tiny van Boekel, Peter van de Braak, Martien van Dooren, Koos Doorten, Jose Escher, Annette Elferink, Dieny Fleuren, Gerrit Goorts, Marc Gottenbos, Jan-Willem Hermans, John Hermans, Lenie van Heusden, René van Hoof, Conny Koenen, Chris van Lieshout, Theo Peters, Isidro Rendon, Lies Schoenmakers, Simone Schraven, Annelies Timmerman, Ria de Vent en Jos van der Wijst.

De deelnemers aan de reis naar Griekenland

Het Noordoosten van Griekenland behoort tot één van de vogelrijkste gebieden van Europa. De vogelrijkdom wordt verklaard door de strategische ligging (enerzijds op de trekroutes van oost naar west en van noord naar zuid en anderzijds de menging van Europese en Aziatische soorten) en door de variatie aan landschappen.

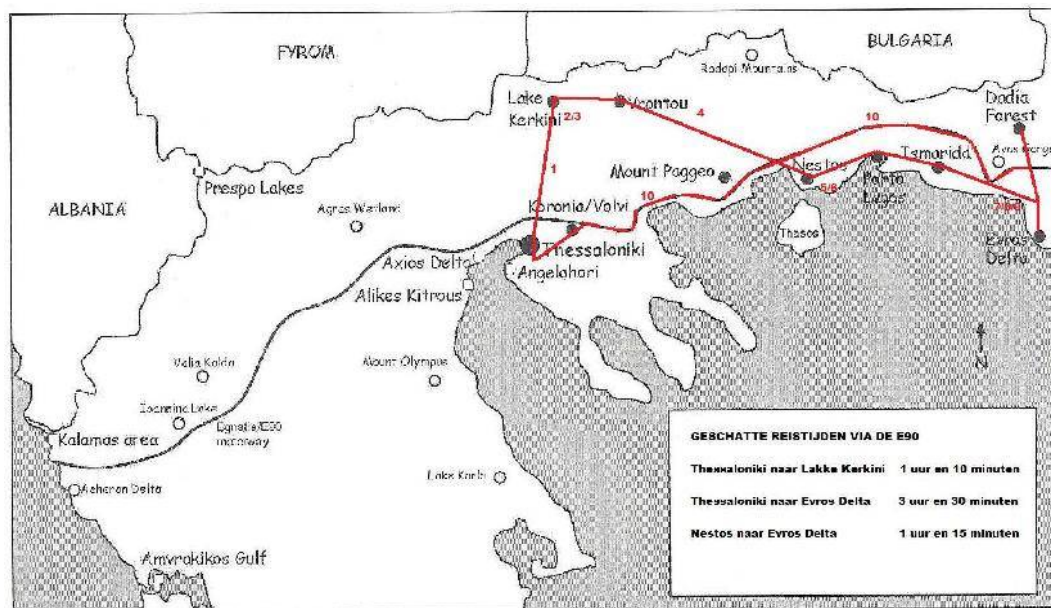
Ornithologisch gezien is Griekenland van essentieel belang voor acht soorten vogels, die wereldwijd als bedreigd te boek staan: Kroeskoppelikaan, Witoogeend, Witkopeend, Bastaardarend, Keizerarend, Kleine Torenvalk, Dunbekmeeuw en Audouin's Meeuw. Verder zijn er een aantal bijzondere soorten, die maar in een beperkt gebied in Zuidoost Europa voorkomen: Balkansperwer, Steenpatrijs, Griekse Spotvogel, Rüppels Grasmus, Balkan Vliegenvanger, Maskerklauwier, Rouwmees, Rotsklever, Zwartkopgors en Bruinkeelortolaan. De fraaie Sporenkievit bereikt in Noordoost Griekenland zijn meest westelijke verspreiding. Verder is nog vermeldenswaardig dat Griekenland de belangrijkste wereldpopulatie van de Eleonora's Valk heeft. Tenslotte: Noordoost Griekenland is de landstreek binnen Europa waar het grootste aantal soorten roofvogels voorkomen.

Griekenland heeft geen goede natuurbeschermingstraditie en in de winter wordt overal gejaagd (en veel geschoten op alles wat beweegt). Intensivering van de landbouw gaat nog steeds vaak gepaard met het verwijderen van bosjes en hagen en een intensiever gebruik van kunstmest en bestrijdingsmiddelen. Ook worden nog steeds (illegaal) wetlands gedraineerd. Als gevolg van deze ingrepen neemt het aantal wilde planten, insecten en reptielen af, en daarmee de voedselbron voor veel vogels.

De jacht is in Griekenland nog steeds alom aanwezig. Relatief veel Grieken zijn in het bezit van een jachtvergunning. Ook beschermde vogelsoorten worden afgeschoten, waarvan ook roofvogels het slachtoffer zijn. Hier en daar wordt illegaal gejaagd, vooral buiten de natuurreservaten. In de praktijk is de verstoring die veroorzaakt wordt door jachtpartijen schadelijker dan het afschieten van vogels zelf. Behalve de jacht met geweren wordt ook nog illegaal met lijmstokken gewerkt. Het is jammer dat veel Grieken de vogelwereld nog steeds zien als bron van exploitatie. Tenslotte zijn aasetende roofvogels (o.a. Gieren, Raven en Steenarenden) regelmatig het slachtoffer van vergiftigd aas dat wordt uitgelegd ter bestrijding van Wolven, Jakhalzen en Vossen.

Het reisprogramma zag er als volgt uit:

- 01 Dinsdag 21 april.....Uden-Weeze-Thessaloniki-Lake Kerkini→Hotel Villabelles
- 02 Woensdag 22 aprilBoottocht en rondgang Lake Kerkini→Hotel Villabelles
- 03 Donderdag 23 april.....Lake Kerkini→Hotel Villabelles
- 04 Vrijdag 24 april.....Kerkini-Vrontou-Keramoti→Hotel Hellas
- 05 Zaterdag 25 aprilKeramoti-Nestos delta-Keramoti→Hotel Hellas
- 06 Zondag 26 aprilKeramoti-Porto Lagos-Dadia gebergte→Hotel Isidora
- 07 Maandag 27 aprilDadia gebergte→Hotel Isidora
- 08 Dinsdag 28 april.....Evros delta→Hotel Isidora
- 09 Woensdag 29 aprilEvros delta→Hotel Isidora
- 10 Donderdag 30 april.....Evros delta-Thessaloniki-Weeze-Uden

Hierbij een verslag van dag tot dag.

Dinsdag 21 april 2015 (dag 1)

Tweeëntwintig personen stonden keurig op tijd om 13.30 uur bij de Groenhoeve om met een busje naar het vliegveld van Weeze te gaan. Onder een stralend zonnetje bereikten we Weeze en konden Hans Brouwers en Annelies Timmerman begroet worden, zij waren rechtsreeks naar Weeze gekomen. Het inchecken ging gemoedelijk. In het vliegtuig hebben we aan iedereen gevraagd hoeveel soorten we gaan zien tijdens deze reis. Dit varieerde van 186 soorten naar 245 soorten. Elke avond wordt de soortenlijst opgemaakt en zal gezien worden wie het er het dichtst bij zit. Na een vlucht van zo'n 2,5 uur bereikten we Thessaloniki, dat in het noorden van Griekenland ligt. De hoteleigenaar Alex van ons eerste hotel wachtte ons al op.

Onze drie busjes moesten echter eerst opgehaald worden. Hiervoor werden chauffeurs en bijrijders naar het verhuurbedrijf gebracht, een klein kwartier rijden vanaf het vliegveld. Twee Volkswagenbusjes en een Fiatbusje zouden de komende tien dagen ons vervoer zijn. Ondertussen werden Vale Gierzwaluwen waargenomen bij het vliegveld. De eerste soort staat op de teller. Bij het vliegveld waren spoedig de busjes gevuld en konden we achter onze hoteleigenaar aanrijden naar hotel Villa Belles aan het Kerkinimeer. Het hotel ligt noordelijk in de buurt van Akritochori. Helaas was het donker, zodat we geen idee hebben van het landschap. Na twee uur rijden bereikten we het hotel. Om 23.30 uur plaatselijke tijd hebben we gegeten waarna iedereen snel het bed in kroop. Het Kerkinimeer is door zijn geringe diepte en een rijke begroeiing een van de beste vogelmeren in Griekenland. Het meer ontstond in 1932 door de bouw van een stuwdam in de Strymonrivier. Door de aanvoer van enorme hoeveelheden sediment (zand, grind en klei) afkomstig uit het Bulgaarse achterland en door de rivier afgezet in het stuwmeer is in het mondingsgebied een uitgestrekte ondiepte ontstaan, die begroeid raakte met wilgen- en zeggevegetaties. De visrijkdom in combinatie met wilgenmoerassen zorgde voor grote reigerkolonies. Verder zijn er o.a. broedkolonies van Dwergaalscholver en Lepelaar. Grote drijvende velden van Waterlelie, Kleine Plomp en Waternoot bieden broedgelegenheid aan Witwangsterns, Zwarte Sterns en Futen. In 2002 is er een houten platform aangebracht in het meer, waarop de zeer zeldzame Kroeskoppelikaan (geschatte wereldpopulatie van 14.000 vogels) kan gaan broeden. Op dit moment broeden er zo'n honderd Kroeskoppelikanen.

Kroeskoppelikaan

Boottocht op het Kerkinimeer

Woensdag 22 april 2015 (dag 2)

Bij het ontwaken zien we hoe mooi het hotel is en hoe mooi gelegen. Vanuit het balkon kijk je op het Kerkinimeer. Met een telescoop zien we al de eerste Kroeskoppelikanen, Lepelaars en Dwergaalscholvers. Een enkeling heeft de omgeving al verkend alvorens we om 7.30 uur ontbijten. Op de parkeerplaats van het hotel zat een Cirlgors opvallend te zingen. Ook de Grauwe Gors liet zich mooi zien. Voordat we naar Kerkini reden om daar een boottocht over het Kerkinimeer te maken, vloog nog een Zeearend over. Nikalaos kwam ons ophalen om naar Kerkini te gaan. Nikalaos is ook een hoteleigenaar, maar daarnaast verwoed vogelaar. Omdat zijn hotel vol was, werd dit hotel door hem aanbevolen. Een geweldige keuze, het hotel is geweldig, alles doet het (wat niet altijd het geval is in Griekenland), goed eten en een geweldige service, een aanbeveling. Twee bootjes lagen gereed om ons over het Kerkinimeer te varen. We hebben zo'n 2,5 uur gevaren. Helaas was het niet echt warm, een koude wind zorgde voor een frisse bries. Ondanks dit hebben we veel gezien. Eerst werden we naar de platforms gevaren waar een honderdtal Kroeskoppelikanen zitten en enkele Rosse Pelikanen. Hierna zijn we het broekbos ingegaan. Wat opviel was de grote hoeveelheid Kwakken, Dwergaalscholvers en gewone Aalscholvers. Verder zagen we over het water Ralreiger, Visdief, Witwangstern en Zwarte Wouw. In Kerkini hebben we inkopen gedaan voor het middageten.

Grote Zilverreiger
(foto Marc Gottenbos)

Voor het kleine winkeltje was een picknickplek. Ondanks het koudere weer en een spatje regen beviel het eten goed. Maar liefst tien broden zijn opgegaan. Na de middagpauze zijn we naar Mandraki haven gegaan. Vanaf de kant kijk je op het Kerkinimeer. Voor fotograferen is dit een betere plek dan in het bootje. Zomertaling, Ralreigers, Futen en Dodaars waren hier goed te zien. We vervolgen ons pad noordelijk van het Kerkinimeer en slaan bij Vironia rechtsaf om parallel aan de Strimona rivier te rijden. Eerst aan de ene zijde van de stroom en toen over een smal bruggetje naar de andere zijde. Het gezang van de Nachtegalen is overweldigend. We zien ook een kolonie Oeverzwaluwen. Door de rivier wordt veel zand afgezet langs de oever en niet alleen in het meer. We rijden naar de Buffalo ranch. Een avontuur om hier te komen. Het heeft in de

winter veel geregend, zodat nog niet alle paden mooi zijn om te rijden. We zien enkele Duinpiepers en Tapuiten. Echter de trek is nog niet goed aan gang. Geen Bijeneter te zien op dit moment. Zowel Ooievaar als Zwarte Ooievaars vliegen voorbij. Bij het zogenaamde Zwarte Ibis gebied zien we geen Zwarte Ibissen, wel veel Spaanse Mussen, meer dan we in Spanje meestal zien. We zouden rond het Kerkinimeer rijden, maar het werd al laat, zodat besloten werd om via de oostelijke route weer naar ons hotel te gaan. Na het eten werd er gelijst en de teller kwam op 94 soorten.

Donderdag 23 april 2015 (dag 3)

We begonnen de dag niet al te goed na het ontbijt. De band van Koos zijn auto bleek stuk te zijn. Het verwisselen ging niet zo makkelijk, zodat we ruim een uur later dan gepland richting de moerassen van Strimonas zijn gegaan. Er zijn wat natte stukken, maar de rest is rivierduin, zand met schaarse begroeiing. Hier wel mooie soorten gezien zoals Duinpieper, Paap en Kuifleeuwerik. Het moeras bracht ons bij de Purperreigers, Kleine en Grote Karekiet, Watersnip en Rietzanger. Aan de overzijde van de weg konden we een weg in die de heuvels in ging richting Bulgarije. Ook hier reden we parallel aan de Strimona, die hier smaller en dus ook wilder is. In de heuvels zagen we mooi de Oostelijke Blonde Tapuit. Tijdens het rijden langs een wilgenstruweel ontdekte Annelies het nestje van een Buidelmees. Uiteraard hiervoor gestopt. Het nestje hangend aan het uiteinde van een wilgentak wiebelt mooi heen en weer met het waaien van de wind. De Buidelmees liet zich enkele ogenblikken zien. Volgens de reisbeschrijving was er rond Promachonas het een en ander te zien. Dit ligt tegen de Bulgaarse grens aan. Het dorpje is zo klein dat het zelfs geen winkeltje had. Navraag in het dorp leerde ons dat aan de Bulgaarse

Kwak
(foto Marc Gottenbos)

grens een minimarket gelegen is. Het was echter niet veel. Toch hebben we alle gesneden broden opgekocht en zijn iets buiten Promachonas gaan picknicken. Een mooi plekje met een zeer oude statige boom en stromend water. Er zat wel een greppel in het plaveisel om dit water af te voeren. Als dit maar goed gaat. En neen het ging niet goed. Lenie schoot in de greppel en had haar voet lelijk bezeerd. Iets verder gereden kwamen we in een oud bos terecht. Opeens een geschreeuw in de portofoons, er zat een Maskerklauwier. Gestopt, gelukkig wel gezien, maar niet heel mooi. We besloten om een eind te gaan wandelen in het bos. Heel ver kwamen we echter niet, het pad liep dood. Teruggekomen bij de auto's liet de Maskerklauwier zich nu wel mooi zien. Op het programma stond om naar Sidirokastro te gaan. Dit is een bergachtige omgeving.

Iets omhoog rijdend zagen we al meteen de Blauwe Rotslijster zitten. Deze zit altijd hoog op de toppen en dus goed te zien. Er zou ook een waterval moeten zijn, deze hebben we echter gemist. Bij de afslag naar Fea Petra zijn we gestopt en hebben bij een kapelletje de omgeving verkend. Een schaapherder met schapen en honden kwam voorbij. Toch was de oogst hier niet groot, een Bonte Vliegenvanger en een Vink konden we noteren. Iets verder de bergen in kwamen we bij Achladori. Op het centrale pleintje hebben we een ijs gegeten onder het nest van een Ooievaar met jongen. Ontzettend veel Huis- en Roodstuitwaluwen vliegen hier rond. Het werd al later, zodat we dezelfde weg terug gingen. Bij een afgrond hebben we nog even gestopt en zagen daar mooi de Rotswaluwen rondvliegen. Ook liet een Baardgrasmus zich mooi op de foto zetten. In Sidirokastro zou bij een ijscoverkoper de Rotsklever te zien zijn. Eerst zijn we fout gereden, maar weldra kwamen we bij een steile klif midden in het dorp, waar we al snel de broedende Rotsklever zijn nestbouw konden bewonderen. Ook hier liet de Blauwe Rotslijster zich weer goed zien. Het eten was weer voortreffelijk en de teller kwam op 116 soorten.

Rotsklever
(foto Marc Gottenbos)

Vrijdag 24 april 2015 (dag 4)

Vandaag een lange weg naar Keramoti, we zeggen ons mooie hotel en de eigenaars vaarwel. Eerst gaan we nog naar Mandraki haven om een laatste blik te werpen op het Kerkinimeer. We hoorden eindelijk een Wielewaal en zagen mooi de Kroeskop- en Rosse Pelikanen. Ralreigers zijn hier vlakbij te bewonderen, evenals de vele baltsende Futen. Volgens de kaart was er een weg via Achladori waar we gisteren geweest waren over de bergen naar Keramoti. Dit geprobeerd, maar we kwamen al snel op onverharde wegen uit met gaten waar bijna een auto in past. Helaas zelfde weg terug en richting Serres aanhouden. Bij Serres kan je naar het skicentrum Lailias op de berg Vrontou. Lailias ligt op een hoogte van 1.800 meter. Helaas misten wij in bus 1 de Rode Rotslijster die de andere busjes wel gezien hadden. Onderweg op een mooi veld gepicknickt, het was er wel fris. Vuurgoudhaan en Zwarte Mees lieten zich zien. Weinig roofvogels, waarschijnlijk was de harde wind hier debet aan. Bij het skicentrum aangekomen zagen we nog resten sneeuw liggen. In de naaldbomen zaten in de top enkele Kruisbekken, verder was het rustig. Bij een snelstromend water nog een Grote Gele Kwikstaart waargenomen en verschillende reeën. We daalden af door de bergen naar Keramoti wat aan de kust gelegen is. Een klein dorpje, waar onze komst niet ongezien was. Op een gegeven moment reed een auto ons voorbij en bracht ons naar de juiste plek. Het hotel was mooi gelegen, daar was ook alles mee gezegd. Na het inkwartieren hebben we onder gezelschap van de nodige muggen nog een wandeling gemaakt langs de zee. Dit leverde toch weer nieuwe soorten op zoals Roodpootvalk en Scholekster. Het avondeten was in het dorpje in een bar. Ook hier moesten we goed zoeken om uiteindelijk Griekse frietjes en gyros te krijgen. Ook hier weer gelijst, waarbij de teller op 137 soorten kwam.

Zaterdag 25 april 2015 (dag 5)

Na een koude nacht besloten we om na het ontbijt naar de Eratinolagune te gaan. Dit ligt voorbij het vliegveld aan de zee. Eerst reden we door een intensief gebruikt landbouwgebied. Alle delta's bestaan uit rivierkleiafzettingen en zeer in trek bij de landbouw. Tot aan het brak water wordt hier verbouwd. We zagen in dit gebied veel Balkankwikstaarten. Aangekomen bij het brakke water zagen we Steltkluut, Zomertaling en veel Zwarte Ruiters.

Het pad gevolgd langs de kust tot aan een vissershut. Hier zagen we mooi dolfijnen en vlakbij een koppel Roodkeelduikers op het vlakke zeeoppervlak. Ook een Wulp liet zich hier goed zien. Op weg naar Chrissoupoli hebben we inkopen gedaan bij een zeer grote supermarkt. Hierna zijn we naar café Nestos gegaan. Hier ligt een rivierbos langs de Nestos. Dit is een rivier die ontspringt in Bulgarije en zo'n 234 kilometer verder uitmondt in zee. Vroeger was de rivier omzoomd door bossen, helaas is veel verloren gegaan door de omzetting naar landbouwgebied. Het stuk bij café Nestos is nog bewaard gebleven en hier hebben we gewandeld. Dit leverde een Grote Bonte Specht op en mooi een Wielewaal. Aan de andere zijde van de Nestos ligt een lagunegebied genaamd Porto Lagos. Om hier te komen moeten we wel weer naar de snelweg, dit is de enige manier om over de Nestos te komen. Bij het moeras van Mandra hebben we gepicknickt. Wat vervallen huisjes met terras boden een mooi plekje voor ons om de boterham te nuttigen. Het moeras was echter leeg en niet de moeite waard. We zijn naar de zoutpannen gereden. Aan een bewaker vroegen we of we mogen rondrijden. Dit mocht echter de rondweg volgens de beschrijving was er niet. Al gauw hield de weg op en konden we niet verder. De zoutpannen afgetuurd met de telescoop gaf ons enkele Flamingo's, Groenpootruiters en twee Temminck Strandlopers. Toen we het terrein afreden vlogen twee Grielen op. Deze gingen iets verderop landen en konden nog mooi door iedereen gezien worden. In Porto Lagos bij het Westbos over zee gekeken. We zagen enkele soorten meeuwen, toch viel het tegen. Aan de andere zijde van Porto Lagos ligt de Daliani lagune. Hier ligt een weg door die leidt naar een viskwekerij. De vijvers zijn afgeschermd met netten, waar helaas veel dode reigers in hangen. Een andere weg in de lagune bracht ons echter waar we voor kwamen. Op een eilandje langs het water zagen we onder andere Zwarte Stern, Reuzenster, Zwarte Ruiter, Temminck Strandloper, Poelruiter, Zomertaling, Kluut, Kcmphaan en Vorkstaartplevier. We zijn teruggereden naar

Kuifkoekoek
(foto Marc Gottenbos)

Mandra en hebben hier de lagunes aan de kust gevolgd. De weg gaat door twee lagunes heen. Hier ook zeer veel vogels vlakbij te zien. Soorten als Bosruiter, Grutto, Lepelaar en Krombekstrandloper. Bij een vakantiekolonie langs de kust vlogen twee Kuifkoekoeken, die uiteindelijk door iedereen gezien zijn. Het werd al laat en we moesten helemaal terug naar ons hotel in Keramoti. Besloten werd om eerst nog langs een steengroeve te gaan, hier zou een Steenuil moeten zitten. We hebben echter de groeve niet gevonden. Tegen schemering kwamen we bij ons hotel aan en recht voor ons zagen we een Steenuil op een paal zitten. Toch gezien dus. Het lijsten leverde 173 soorten op.

Zondag 26 april 2015 (dag 6)

We namen zonder weemoed afscheid van het hotel. We besloten om eerst nog een lagune te bezoeken in de buurt, de Agiasmalagune. Hier heb je uitgestrekte rietvelden en dus zagen we de typische rietvogels als Baardman, Kleine Karekiet, Grote Karekiet en Rietgors. Langs de zee hebben we niet zoveel gezien. Van hieruit zijn we naar de kloof van Nestos gegaan. De Nestos heeft hier de berg doorsneden, waardoor er een mooie kloof gevormd is. Bij de parkeerplaats zaten mooi Roodstuitzwaluwen en Rotszwaluwen in een plasje hun metselmortel bijeen te verzamelen. Deze waren mooi te fotograferen, zeker vanuit de houten verkoopshut die er stond. Martien maakte hier dankbaar gebruik van. Een smal pad ging langs de bergwand waar een enkeling van ons naar boven gelopen is. Zij werden wel beloond met een Grijs Gors. Vanuit Toxotes gaat ook een route de bergen in die ons naar een hoogte brengt van 900 meter. Op de top komen we aan bij een weersstation. Hier zien we ineens Ad en Mignon die ook op vakantie zijn in dit deel van Griekenland. Het uitzicht is geweldig, soms is het open, maar ook mistflarden komen voorbij, die het zicht danig verslechteren.

Baardman
(foto Marc Gottenbos)

We zien mooi onze eerste Vale Gier voorbij vliegen. Bij een ruïne zien we nog een Smaragdhagedis waarbij het felle groen en blauw opvallend zijn. Terugrijdend zijn we halverwege gestopt bij een mooi vlak stukje om te picknicken. Het eten werd onderbroken door maar liefst twee Steenarenden die redelijk dichtbij overvlogen. Door de bergen zijn we richting Loutros gegaan wat in de Evrosdelta ligt. We zijn de snelweg afgegaan om naar Nipsa te gaan. Hier moet een steengroeve liggen, maar blijkbaar hebben we geen goed oog voor steengroeven. We hebben de groeve niet gezien. Wel zat vlakbij de weg een Koekoek. De omgeving is hier prachtig en we zien veel Roodkopklauwieren, Grauwe Klauwieren en Grauwe Gorzen. In de buurt van Loutros zien we opeens grote vogels rondcirkelen. Gelukkig gingen ze vlak voor ons op de grond zitten en hadden we een mooi zicht op de Monniksgieren. Ook kwam een

Steenarend er bij zitten, waar vind je nog zoiets? We waren nu vlakbij ons hotel Isidora, maar besloten toch eerst nog naar een gebied te gaan waar de Izabeltapuit zou moeten zitten. Deze hebben we niet gezien, echter wel veel andere vogels zoals Steenuil, Kalanderleeuwerik en wel vijftig Spaanse Mussen. In het hotel werden we hartelijk onthaald. Het zag er allemaal verzorgd uit en ook het eten was er prima. Een aanrader voor volgende keren. Ook hier hebben we na het eten de lijst opgemaakt en kwamen op 184 soorten. De eerste afvallers van de soortenwedstrijd kwamen in zicht.

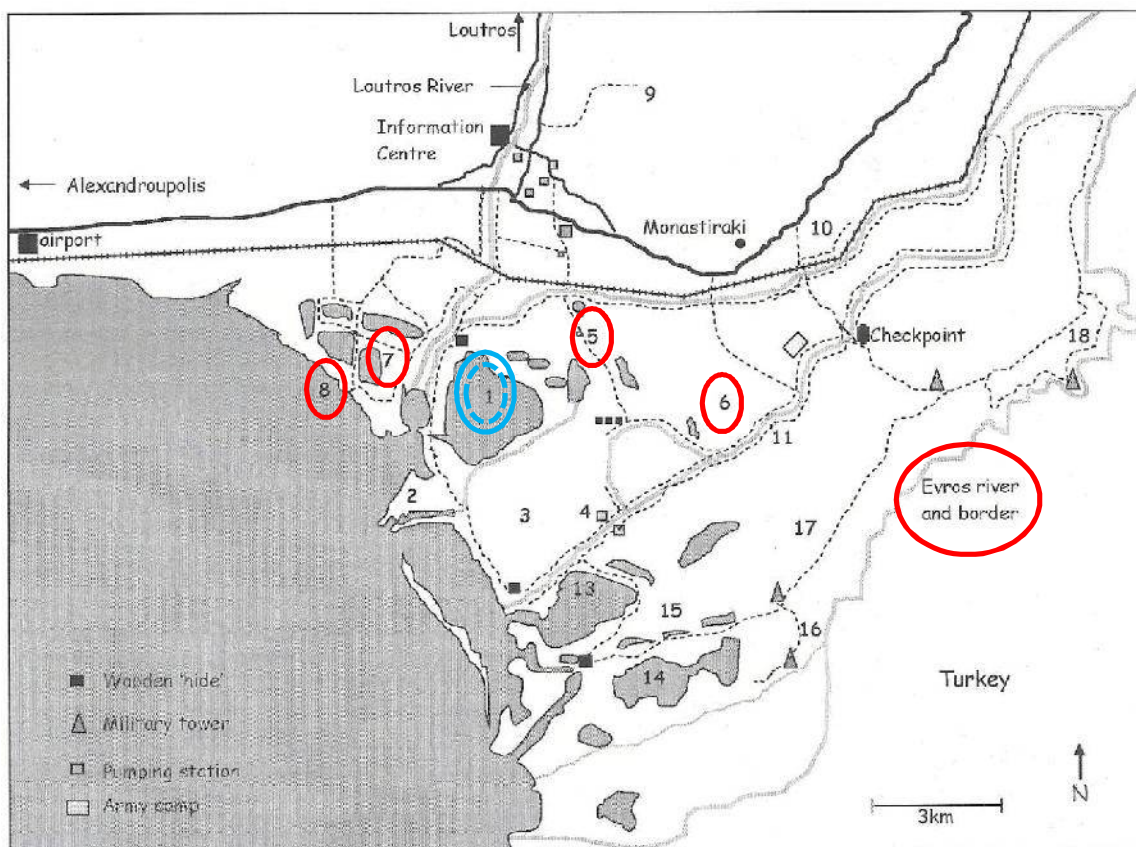
Maandag 27 april 2015 (dag 7)

Vandaag brengen we een bezoek aan de Evrosdelta. De Evrosdelta is het meest oostelijk gelegen wetland in Griekenland waar vogels te zien zijn die je in de rest van Griekenland niet kunt tegenkomen, zoals Sporenkievit en Izabeltapuit. Het ligt ook op een oostelijke trekroute, zodat er ooit verrassende soorten te zien zijn als Woestijnplevier, Kaspische Plevier en Steppekievit. Tegen de grens van Turkije aangelegen is het natuurgebied zo'n 188 vierkante kilometers groot.

Roodkopklauwier
(foto Marc Gottenbos)

In de jaren vijftig zijn er grote waterpompstations gebouwd ten behoeve van de landbouw en heeft het gebied enorm in natuurwaarde ingeboet. Ondanks dat het uitgeroepen is in 1974 tot een beschermd wetland in het kader van de Ramsarrichtlijnen kent het gebied nog steeds grote bedreigingen, zoals overbejaging, overbevissing, huizenbouw. Vooral het gebrek aan zoet water in zomer en najaar maakt het gebied minder interessant voor vele vogels. Het gebied is opgedeeld in een westelijk en oostelijk deel. Het oostelijke deel is alleen met toestemming te bezoeken. We hebben deze toestemming geregeld en gaan woensdag dit gedeelte bezoeken. Het drainagekanaal is de scheidslijn tussen het westelijke en oostelijke deel. Vandaag dus een gedeelte van het westelijke deel. Maar voordat we begonnen hebben we het Wilhelmus gezongen en is Jan-Willem gekroond als koning op deze dag. Met oranje hoed, shirt en toeter.

Legenda: ○ **Maandag 27 april**

⊙ **Woensdag 29 april**

We beginnen bij de moerassen van Anthia, nr. 7 op de kaart. Hier naar toe rijdend zien we opeens enkele Scharrelaars. Ook hier weer ontzettend veel Roodkopklauwieren, Grauwe Klauwier en Grauwe Gorzen. Het lijkt of het gesneeuwd heeft bij het moeras, het water is voorzien van een wit tapijt. Bij het goed bestuderen zie je dat dit gevormd wordt door de Waterviolier die het gebied geheel in het wit gestoken heeft. Hiertussen ontwaren wij Witkopeenden, Kieviten en eindelijk Zwarte Ibissen. Richting zee hebben we Dwergstern, Strandplevier, Kalanderleeuwerik en Veldleeuwerik. Aan de zijkant van het gebied (nr. 8) ook hier flink wat landbouw, maar er zat toch ook een Duinpieper en aan zee weer dezelfde vogels, maar hier ook nog mooi een Reuzenster met zijn opvallende grote snavel gezien.

We waren vlakbij Alexandroupoli, een grote plaats waar we de inkopen voor de middag hebben gedaan. We zijn nu in de buurt van Avas en verlaten de Evros. In de kloof van Avas hebben we gepicknickt. Er waren helaas niet veel vogels, toch nog een Blauwe Rotslijster en een Steenarend gezien. Avas heeft ook een oud verlaten treinstation, dit was het tweede doel hier. De oude treinwagons stonden hier te verroesten, je zou hier een mooi museum kunnen maken. Ook hier vloog een Steenarend en ook een Monniksgier. Vlak bij ons hotel hebben we de route waar de Isabeltapuiten moeten zouden zitten (nr. 5). Hier zijn we gisteren ook al geweest. Vandaag weer een poging. In het gebied zagen we de Oostelijke Orpheusgrasmus. Verder oostelijk rijdend (nr.6) zagen we mooi onze eerste Ortolaan. Hier veel Kalanderleeuweriken, toch een zeldzame soort. Het werd al later zodat we richting hotel Isidora gingen. Onderweg nog vlakbij Vorkstaartplevieren en veel Balkankwikstaarten. De teller is op 192 soorten gekomen, zodat er meer afvallers bijkwamen.

Dinsdag 28 april 2015 (dag 8)

Om morgen in het oostelijk deel van de Evrosdelta te komen hebben we al maanden geleden een vergunning aangevraagd. Deze zou bij het bezoekerscentrum in Loutros opgehaald kunnen worden. Dit is op loopafstand van ons hotel gelegen. Echter de vergunning was nog steeds niet binnen. We gaan vandaag de heuvels in om naar Dadia te gaan. Op weg hier naar toe komen we voorbij Provatonas bij de moerassen van Thia Maria. We konden echter niet door het gebied rijden omdat de weg helemaal onder water stond. Jammer, aan de rand van het gebied zagen we zowel Ooievaars als Zwarte Ooievaars overvliegen. Op het water zat een Zomertaling en Vorkstaartplevieren vlogen voorbij. Op weg naar het Dadiabos. Het bos heeft de reputatie het beste roofvogelbos van Europa te zijn. 36 roofvogels van de 39 voorkomend in Europa zijn hier te bewonderen. De Monniksgier was dramatisch in stand terug uitgegaan. In 1980 waren er nog een 25 over. Het WWF heeft toen verschillende gronden opgekocht, waterpoelen aangelegd en

*Schreeuwarend
(foto Marc Gottenbos)*

drie voederplekken opgericht. Er zijn nu zo'n 100 Monniksgieren, waarvan 25 broedparen. Er zijn twee fantastische plekken, Kapsalo (of Lefkimi) radiomast en het Dadiacentrum. Voordat we het bezoekerscentrum bereikten zagen we nog een Schreeuwarend met een Smaragdhagedis in de bek. Bij het bezoekerscentrum kun je naar de schuilhut gaan waar de gieren bijgevoerd worden. Dit gebeurt met busjes, we kunnen er dus niet zelf naar toe rijden. In twee groepen gingen we met het busje door de bossen naar boven om bij de schuilhut uit te komen. Van hieruit heb je een mooi zicht op de voederplek. We hadden geluk: twee Aasgieren, twee Monniksgieren en diverse Vale Gieren konden we bewonderen. Je kan met het busje weer naar beneden gebracht worden naar het bezoekerscentrum, maar wij kozen ervoor om per voet naar beneden te gaan. De Balkanbergfluiters hebben we zo mooi kunnen zien. We zijn via de bossen richting Loutros gegaan. Bij de brug van Pessani hebben we echter gestopt om daar enkele soorten waar te nemen. Dit lukte, hier hadden we de Kleine Bonte Specht, Balkanfluiters en de Rouwmees. Na het eten weer gelijst en nu tweehonderd soorten waargenomen.

Woensdag 29 april 2015 (dag 9)

Er waren er al veel op pad gegaan voordat het ontbijt begon. Het lijkt dan ook dat de vogeltrek goed op gang is gekomen. De eerste Zwartkopgorzen worden gemeld en veel Vale Spotvogels. Het hotel ligt tegen een complex aan waar zelfs in Romeinse tijd al vermaak was in de thermale baden. De ruïnes liggen er en we zien zelfs het warme water in de Loutros stromen. Na het ontbijt kregen we bij het bezoekerscentrum eindelijk onze toegangspermissie. Dus vandaag gaan we naar het oostelijke deel van de Evrosdelta wat tegen de Turkse grens aanligt. Bij het checkpoint staat een jong mannetje dat geen Engels kan, de superieur wordt erbij geroepen en weldra konden we doorrijden het niemandsland in. Hier wordt overigens volop geboerd, het zou wel iets minder mogen. Veel Balkankwikstaarten en weer Vorkstaartplevieren. We reden over een dijk die ervoor moet zorgen dat de Evros in bedwang wordt gehouden. We zagen al snel de verwachte Sporenkievit. Sporenkieviters hebben hier hun westelijke verspreiding, verder in Europa kom je deze soort niet tegen. Op de dijk zien we een hondachtige lopen. Een Jakhals riep Peter. Er zijn door Marc enkele foto's gemaakt van het beest, die door experts inderdaad als Europese Jakhals betiteld wordt. Vergissen met een Wolf is goed mogelijk. Bij een nat gedeelte zijn we naar beneden gereden en hebben daar een koppeltje Grielen mooi kunnen bekijken. Aan zeezijde zaten Zwarte Ruiters en Groenpootruiters. Op het pad diverse keren de Kortteenleeuweriken kunnen waarnemen en op het water zat nog een Pijlstaart.

Het was al lang over de middag toen we in Serres inkopen gedaan hebben. Vlakbij de winkel in een leuk parkje hebben we de boel meteen opgegeten. Het eten werd onderbroken toen een Syrische Bonte Specht wel heel mooi ging zitten. Ook trokken er dertien Balkansperwers over. Deze vogels trekken altijd in groepen. Ook de Gierzwaluwen waren volop met trek bezig. Die middag zouden we er nog meer zien. We gingen weer richting hotel maar besloten een oud Romeins pad in te gaan. Helaas was dit niet bedoeld voor auto's, we kwamen niet ver en gingen weer terug, toch wel mooi veertien Bijeneters in één boom bij elkaar gezien en een Balkansperwer redelijk dichtbij. We zijn weer ons beroemd weggetje ingeslagen het Izabeltapuitweggetje.

Sporenkievit

Echter nu ook weer geen Izabeltapuit. Toch niet getreurd, we zagen hier onder andere een juveniele Arendbuizerd, Zwartkopgorzen en een Steenuil. Even verderop een Rotsmus. We gingen naar de lagune van Drana (nr. 1) en zijn gestopt bij het houten hutje. Hier hebben we over het water gekeken. Niet zoveel vogels, maar opeens was er consternatie, een Otter zwom in het water. Deze was mooi te zien, meestal laten deze schuwe beestjes zich niet zo dichtbij zien. Maar het verhaal werd nog gekker. Isidro liep een beetje om en stond op een dijk naar de Otter te kijken. Waarschijnlijk bevond de broedkolonie zich aan andere zijde want bijna over de voeten van Isidro ging de Otter naar de andere zijde. Isidro was zo verbouwereerd, maar maakte gelukkig toch nog een foto van dit geweldig tafereel. Alweer de laatste avond dat we hier waren, de waarnemingsteller is inmiddels op 210 soorten gekomen.

Donderdag 30 april 2015 (dag 10)

Helaas, het is al weer bijna voorbij. Vandaag hebben we echter nog een volle dag. Vanavond vliegen we pas. Na het ontbijt zijn we nog een keer naar het Izabeltapuiterrein gegaan. De Arendbuizerd zat er nog en ook de Baardgrasmus liet zich goed zien, evenals de Grauwe Klauwier. Wel hadden we voor de groep een nieuwe soort: de Kleine Klapetekster. Deze was al eerder gezien maar door twee personen. Nu liet de vogel zich door ons bewonderen. We zijn bij de houten hut nog richting zee gereden. Dit leverde nog nieuwe soorten op, wat te denken van een Visarend die mooi op een paal zat te kijken. Ook Lachstern en Kleine Bonte Strandloper konden aan de soorten toegevoegd worden. Hierna het gebied uit om inkopen te doen in Alexandroupolis. Op de terugweg zijn we via Neo Sidirochori naar Kalamokastro gaan. Dit is een dorpje waar de Kleine Torenvalk nog broedt. Voordat we dorp binnenreden, zagen we al enkele Kleine Torenvalken. Dit is een kolonievogel en is bijna nooit alleen te vinden. In het dorp hebben we de auto's op het pleintje gestald en konden de fotografen mooie plaatjes schieten van deze grappige vogels.

Iets verder langs de snelweg hebben we gepicknickt. De broden waren zo weer op. De lange reis naar het vliegveld in Thessaloniki kon beginnen. Mooi op tijd kwamen we aan en nadat de auto's ingeleverd waren, konden we inchecken. In het vliegtuig zaten we mooi allemaal bij elkaar, zodat we nog gelijst hebben. De stand is gekomen op 215 soorten. Isidro was de gelukkige en vermaard bij deze eeuwige roem. Het busje dat ons kwam ophalen in Weeze was gelukkig spoedig aanwezig en laat kwamen we aan in Uden bij de Groenhoeve. Een geslaagde vogelreis kwam tot een eind. Iedereen bedankt voor de aangename uren.

De volgende 215 vogelsoorten zijn tijdens de reis door ons waargenomen:

Parelduiker, Fuut, Dodaars, Geoorde Fuut, Aalscholver, Kuifaalscholver, Dwergaalscholver, Roze Pelikaan, Kroeskoppelikaan, Roerdomp, Kwak, Ralreiger, Kleine Zilverreiger, Grote Zilverreiger, Blauwe Reiger, Purperreiger, Ooievaar, Zwarte Ooievaar, Lepelaar, Zwarte Ibis, Flamingo, Knobbelswaan, Grauwe Gans, Bergeend, Wilde Eend, Krakeend, Pijlstaart, Slobeend, Wintertaling, Zomertaling, Witoogeend, Kuifeend, Zwarte Wouw, Aasgier, Monniksgier, Vale Gier, Grauwe Kiekendief, Bruine Kiekendief, Steppekiekendief, Sperwer, Balkansperwer, Buizerd, Arendbuizerd, Zeearend, Steenarend, Schreeuwarend, Dwergarend, Slangarend, Visarend, Roodpootvalk, Torenvalk, Kleine Torenvalk, Boomvalk, Slechtvalk, Steenpatrijs, Fazant, Kwartel, Klein Waterhoen, Waterral, Waterhoen, Meerkoet, Scholekster, Griel, Steltkluut, Kluut, Vorkstaartplevier, Kleine Plevier, Strandplevier, Zilverplevier, Kievit, Sporenkievit, Drieteenstrandloper, Kanoet, Krombekstrandloper, Bonte Strandloper, Kleine Strandloper, Temminck Strandloper, Kemphaan, Wulp, Regenwulp, Grutto, Tureluur, Zwarte Ruiter, Groenpootruiter, Bosruiter, Oeverloper, Poelruiter, Watersnip, Zwartkopmeeuw, Dunbekmeeuw, Dwergmeeuw, Kokmeeuw, Geelpootmeeuw, Kleine Mantelmeeuw, Lachstern, Grote Stern, Visdief, Dwergstern, Reuzenstern, Zwarte Stern, Witvleugelstern, Witwangstern, Houtduif, Holeduif, Turkse Tortel, Zomertortel, Koekoek, Kuifkoekoek, Dwergooruil, Steenuil, Alpengierzwaluw, Vale Gierzwaluw, Gierzwaluw, IJsvogel, Bijeneter, Scharrelaar, Hop, Draaihals, Zwarte Specht, Grijskopspecht, Groene Specht, Middelste Bonte Specht, Syrische Bonte Specht, Grote Bonte Specht, Kleine Bonte Specht, Veldleeuwerik, Boomleeuwerik, Kuifleeuwerik, Kortteenleeuwerik, Kalandarleeuwerik, Rotszwaluw, Oeverzwaluw, Roodstuitzwaluw, Boerenzwaluw, Huiszwaluw, Boompieper, Duinpieper, Witte Kwikstaart, Grote Gele Kwikstaart, Balkankwikstaart, Gele Kwikstaart, Winterkoning, Heggemus, Roodborst, Nachtegaal, Gekraagde Roodstaart, Zwarte Roodstaart, Paap, Roodborsttapuit, Tapuit, Oostelijke Blonde Tapuit, Rode Rotslijster, Blauwe Rotslijster, Merel, Zanglijster, Grote Lijster, Snor, Graszanger, Cetti's Zanger, Grote Karekiet, Rietzanger, Kleine Karekiet, Vale Spotvogel, Baardgrasmus, Braamsluiper, Grasmus, Zwartkop, Kleine Zwartkop, Orpheusgrasmus, Balkanbergfluit, Tjiftjaf, Vuurgoudhaan, Bonte Vliegenvanger, Withalsvliegenvanger, Grauwe Vliegenvanger, Baardman, Buidelmees, Rouwmees, Pimpelmees, Koolmees, Zwarte Mees, Staartmees, Kuifmees, Rotsklever, Boomklever, Boomkruiper, Grauwe Klauwier, Kleine Klapekster, Roodkopklauwier, Maskerklauwier, Spreeuw, Wielewaal, Gaai, Ekster, Kauw, Raaf, Bonte Kraai, Roek, Ringmus, Huismus, Spaanse Mus, Rotsmus, Vink, Appelvink, Europese Kanarie, Groenling, Putter, Kneu, Kruisbek, Grauwe Gors, Cirlgors, Ortolaan, Grijsze Gors, Zwartkopgors en Rietgors.

Tekst: Jan-Willem Hermans

Slangenarend

Jaarverslag 2014 Roofvogelwerkgroep

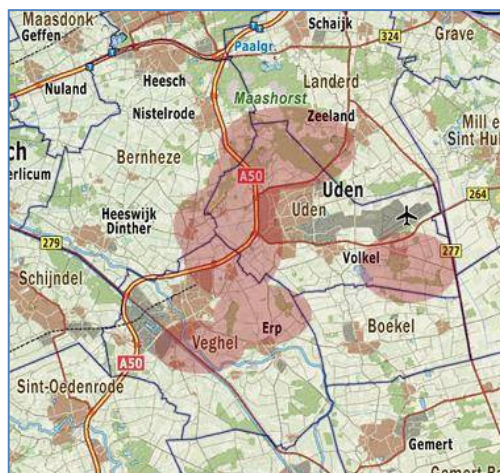
Ɔ Een stabiel aantal broedparen met meer uitgevlogen jongen Ɔ

De Slechtvalk lijkt zich voorgoed in ons gebied gevestigd te hebben. Hij heeft voor het derde jaar op rij een nest jongen grootgebracht. Voor alle roofvogelsoorten tezamen geldt dat we ongeveer evenveel broedparen gevonden hebben als we in de laatste jaren gewend zijn. Het gemiddeld aantal uitgevlogen jongen was in vergelijking met voorgaande jaren wel zeer hoog. De aantallen van dit jaar hebben we de laatste zes jaar niet meer gehad, het lijkt er in het algemeen op dat het voedselaanbod gunstig was voor elke soort. De oorzaken van de veranderingen zijn natuurlijk divers en per soort weer anders. Daarbij komt dat ons onderzoeksgebied beperkt is en conclusies zijn aan de hand van dergelijke kleine volumes niet echt verantwoord.

Het onderzoeksgebied beslaat net zoals andere jaren Maashorst-Zuid tot boven de Brobbelbies, de wijde omgeving van Mariaheide, de Erpse bossen, Volkel-Odiliapeel en de wijde omgeving van Zijtaart. Het veldwerk wordt gedaan door zeventien personen die vaak groepsgewijs opereren, maar ook zijn diverse gebieden door deze personen alleen bezocht. Alles wordt vastgelegd op nestkaarten en daarnaast opgeslagen in een centrale database.

De broedsels van de volgende soorten worden gevolgd: Boomvalk, Buizerd, Havik, Slechtvalk, Sperwer, Torenvalk en Wespendif. Alle broedresultaten worden hieronder in een tabel naar voren gebracht.

Totaaltabel

Jaar:	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	65	68	66	61	60	47	47	72	48	63	71	56	54	60	49	61
Eieren	207	165	160	154	135	137	151	231	128	184	210	163	171	217	168	217
Jongen	174	149	121	139	113	128	125	185	114	144	196	139	150	185	143	164
Uitgevlogen	157	135	112	138	105	117	109	180	101	140	173	124	137	166	126	137

De omstandigheden in 2014: een extreem zachte winter werd gevolgd door de warme en zonnige maanden maart en april. In mei hadden we normale temperaturen en zonuren, maar het was wel behoorlijk nat. En juni bracht vrij warm weer met zware buien over onder andere het Brabantse land. Juli was een zeer warme maand.

De Veldmuizen deden het erg goed in 2014. In sommige delen van het land miegelde het van de muizenholletjes in de graslandgebieden. En ook de Bosmuizen en de Rosse Woelmuizen waren talrijker dan normaal. Met het Konijn gaat het nog steeds niet goed, ze komen vooral geconcentreerd voor. Veel broedvogels kenden een vroege start van de eileg en daarmee een grotere kans op een tweede en zelfs een derde broedsel. De sociale wespen hadden wederom een ronduit slecht jaar. Er werd dan ook helaas geen Wespendif gevonden.

Per soort zie je hieronder wat de resultaten zijn geweest in ons gebied:

Boomvalk

We hebben een vrij constant aantal broedparen Boomvalken. Het aantal eieren was echter aan de lage kant. De Boomvalk is wel een soort die zich steeds minder gemakkelijk laat vinden. Ze lijken steeds minder vocaal te worden. Vanaf 2009 wordt er door onze groep structureel meer tijd in gestoken om boomvalknesten te vinden. Dat resulteert dus niet in meer broedsels.

Boomvalk	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	6	6	6	6	9	6	2	4	3	3	3	2	1	0	0	2
Eieren	10	12	14	17	17	16	6	8	8	7	5	5	0	0	0	6
Jongen	10	12	8	14	15	16	5	7	8	6	5	5	0	0	0	6
Uitgevlogen	8	11	8	14	11	15	4	5	8	5	5	5	0	0	0	3

Buizerd (foto Marc van Els)

Boomvalk (foto Jan van den Tillaart)

Buizerd

Landelijk gezien bevatten 8% van de buizerdbroedsels van 2014 vier eieren en ook wij hadden er een met vier eieren. Van zes van de 24 gevonden broedsels in ons gebied hebben we het eieraantal gezien door te klimmen of door te spiegelen. 2x2, 3x3 en 1x4 eieren was het resultaat! Het laatste vier(en ook een 5!)-broedsel dateerde alweer van 2001! Daarmee aangegeven dat het qua voedsel ook in onze regio waarschijnlijk goed gesteld was. Dat wordt nog eens bevestigd door het enorm aantal uitgevlogen jongen. Meer jonge Buizerds in onze contreien dan ooit!

Buizerd	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	24	23	26	17	22	11	14	26	18	19	26	21	17	17	16	16
Eieren	54	40	46	22	33	20	20	51	27	29	47	34	27	41	21	36
Jongen	52	38	41	26	30	20	17	41	27	25	44	30	26	31	17	30
Uitgevlogen	47	36	37	26	29	19	16	41	24	23	38	28	29	28	14	25

Havik

De Haviken hebben wederom een goed jaar achter de rug. Er zijn in Nederland afgelopen jaar in totaal vier vijfbroedsels gemeld. Eén daarvan zat in deze regio. Leuk! Het in ons gebied aantal uitgevlogen jongen was met 52 zelfs nog hoger dan het topjaar 2013!

Havik	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	19	21	16	13	14	12	10	15	8	14	14	10	7	8	5	7
Eieren	62	49	40	28	36	29	25	43	19	28	31	27	23	26	17	21
Jongen	52	45	37	25	33	29	24	35	19	24	28	23	19	22	15	16
Uitgevlogen	47	38	37	25	32	28	22	33	18	23	25	21	18	20	14	15

Havik in de omgeving van Uden

Sperwer (foto Marc van Els)

Sperwer

De Sperwer blijft het moeilijk hebben. Het niveau van het eind van de vorige eeuw met in elk geschikt bosje wel een Sperwer wordt al vijftien jaar niet meer gehaald. Toch veel eieren en een redelijk aantal jongen. Een van de drie (!) gemelde zevenlegsels komt (je raadt het al) uit ons gebied.

Sperwer	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	7	9	6	8	8	6	9	12	7	13	13	10	13	19	10	20
Eieren	37	25	25	28	25	24	37	49	22	45	55	41	44	75	46	80
Jongen	25	20	11	25	15	21	34	35	19	38	52	39	38	66	44	58
Uitgevlogen	22	18	6	25	15	18	30	34	15	38	44	36	33	55	39	45

Dat het goed gaat met de Slechtvalk in Nederland is alom bekend. Ook in onze regio zien we meer en meer Slechtvalken. Vooralsnog blijft het in ons werkgebied bij dit ene broedgeval in Veghel, maar onder andere op de Petruskerk in Uden heeft een paartje hun stek gevonden. Daar is dit jaar een Slechtvalkennestkast aangebracht, dus volgend jaar kunnen we wellicht over een tweede broedgeval berichten.

***Slechtvalk Veghel,
10 juni 2014
(foto Ton van den Tillart)***

***Slechtvalk op de Petruskerk in Uden,
14 februari 2015
(foto Peter van de Braak)***

Aan het broedgeval in Veghel van 2014 hangt nog een bijzonder verhaal: Op 10 juni kreeg een van de leden van onze Roofvogelwerkgroep te horen dat er een jonge roofvogel was gevonden tussen het rondrijdende vrachtverkeer op een distributiebedrijf. Het vermoeden dat het om een jonge Slechtvalk van het ernaast gelegen Agrifirmgebouw ging, was meteen gewekt. Deze jongen waren namelijk enkele weken geleden geringd. De vogel werd aangetroffen in een winkelwagen met een houten pallet erop. De inmiddels opgeroepen dierenambulance werd afgebeld en via de Vogelwacht app werd om advies gevraagd. Via die appgroep kwam het advies dat terugplaatsen in het nest de beste optie was. Zo geschiedde: aanmelden bij de receptie van Agrifirm en onder begeleiding naar het dak van het gebouw alwaar de vogel weer in het nest gezet werd. Er zat nog één jong in het nest. Het derde geringde jong was niet aanwezig op dat moment. Binnen 45 minuten was het probleem verholpen en had ons werkgroep lid er weer een leuke ervaring bij.

Slechtvalk	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	1	1	1													
Eieren	3	3	2													
Jongen	3	3	2													
Uitgevlogen	3	3	2													

Slechtvalk Veghel: ei en twee net uitgekomen jongen, 5 mei 2014 (foto Jan van den Tillaart)

Twee jonge Slechtvalken in Veghel op 10 juni 2014 (foto Ton van den Tillart)

Torenvalk

Voor het tweede jaar op rij een slecht jaar met slechts acht broedsels. Het gebied rondom Mariaheide was in 2001 nog goed voor elf broedparen en nu al voor het tweede jaar nul! Bijzonder, zeker met de gedachte aan een muizenpiek in grote delen van Nederland!

Torenvalk	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	8	8	11	16	4	11	12	15	11	13	13	12	15	16	18	16
Eieren	41	36	33	59	22	48	63	80	50	>72	>68	>55	>67	>82	>84	74
Jongen	32	31	22	49	18	42	45	67	39	51	65	42	59	71	67	54
Uitgevlogen	30	29	22	48	16	37	37	67	36	51	60	34	54	63	59	49

Wespendief

Helaas werd er door ons afgelopen jaar geen broedsel van de Wespendief ontdekt in de Maashorst of elders in ons gebied. Uiteraard zien we wel eens een Wespendief, maar geen enkele aanleiding om aan een broedsel te denken.

Wespendief	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1	2	1	2	0	0	0
Eieren	0	0	0	0	2	0	0	0	2	0	2	0	3	0	0	0
Jongen	0	0	0	0	2	0	0	0	2	0	2	0	3	0	0	0
Uitgevlogen	0	0	0	0	2	0	0	0	2	0	1	0	3	0	0	0

Samenvattend

Het afgelopen jaar hebben we een gemiddeld aantal broedsels gevonden. Gelukkig wel veel eieren en jongen. Hopelijk gaan we volgend jaar weer net zo veel vinden. Heb je zin om ons daarmee te helpen dan kan dat, we kunnen namelijk alle hulp gebruiken. Neem dan contact op met William van der Velden (william.vandervelden@home.nl)

Jaar:	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	65	68	66	61	60	47	47	72	48	63	71	56	62	46	55	61
Eieren (geteld) gem.	4,2	3,4	3,1	3,6	3,8	3,0	4,4	4,2	4,6	4,4	4,1	3,6	3,8	4,5	4,1	3,7
Jongen per nest gem.	2,5	2,2	2,0	2,3	1,9	2,7	2,7	2,6	2,4	2,2	2,7	2,3	1,9	3,5	1,8	2,7
Jongen uitgevlogen gem.	2,4	2,0	1,8	2,3	1,8	2,5	2,3	2,5	2,2	2,2	2,4	2,3	1,9	3,3	1,8	2,7
Uitgevlogen	157	135	112	138	105	117	109	180	101	140	173	124	137	166	126	137

Namens de

Tekst: William van der Velden en Ton van den Tillart

Met dank aan Mignon van den Wittenboer voor correctie en lay-out van het verslag.

Deelnemers werkgroep 2014:

Ad Bekkers, Cor van Bree, Cor Broeren,
Annemarie van Diepenbeek, Lammy van Diepenbeek,
Jan-Koos Doorten, Hans van den Heuvel, Chris van Lieshout,
John Opdam, Jan van den Tillaart, Ton van den Tillart,
William van der Velden, Theo Veldpaus, Wil Verbossen,
Jan Verhoeven, Piet van der Voort en Pieter van der Voort.

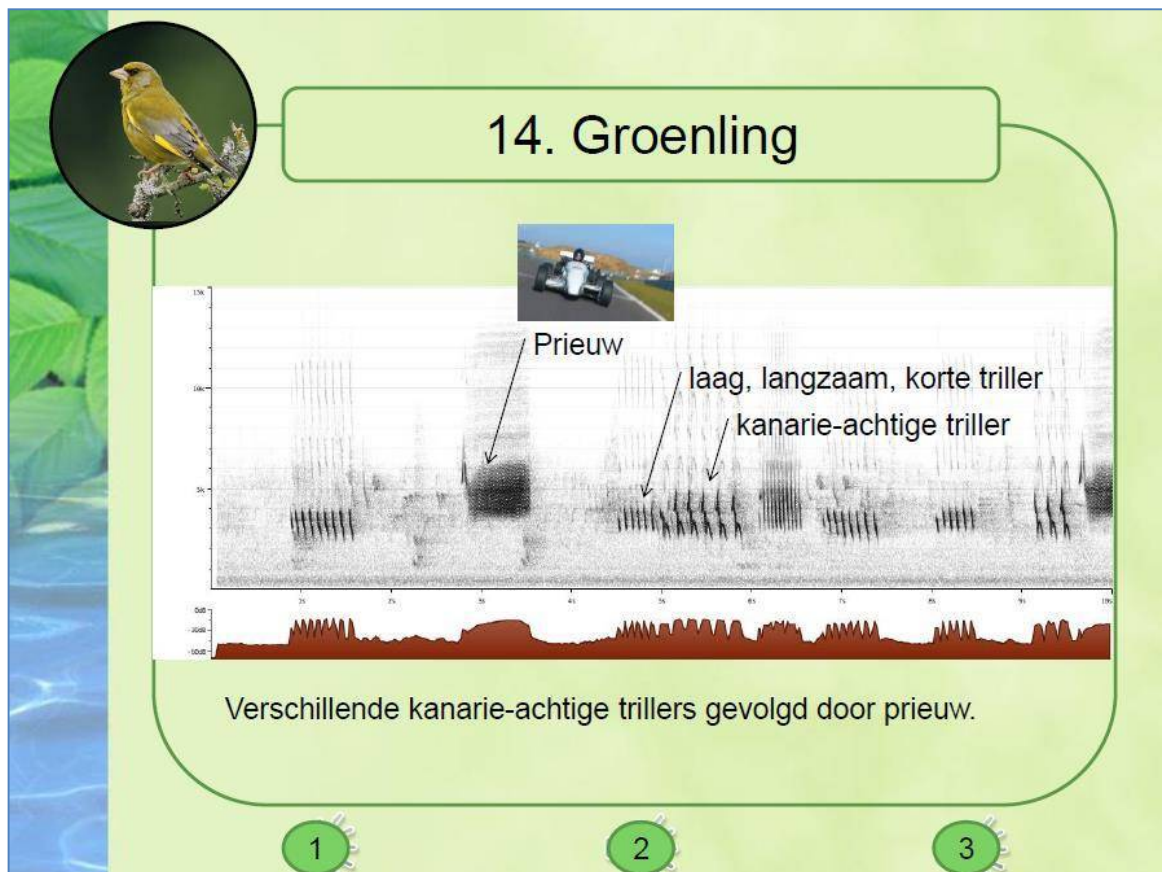
Torenvalk

Literatuur:

- *Bijlsma R.G.: Trends en broedresultaten van roofvogels in Nederland in 2014.*
- *De Takkeling: Jaargang 23 (2015), nummer 1.*

Piepcursus voorjaar 2015

Nog voor het duistere seizoen voorbij was, op 2 februari, was de start van de 'piepcursus': vol gespannen verwachting hadden zich twintig cursisten aangemeld. Ik had al begrepen dat geluiden erg belangrijk zijn voor vogelwaarneming, maar ik kende er nog erg weinig van. De keren dat ik al met de Vogelwacht mee geweest was, kreeg ik zelfs vaak het gevoel dat ik leed aan een soort vogelgeluiden-debiliteit. Als dat waar was, zou dat toch wel een zeer ernstige beperking zijn. Ik hoopte maar dat er nog iets aan te doen zou zijn door de Piepcursus. Misschien had het wel vooral te maken met een gebrek aan ervaring. Maar erg gerust was ik er niet op. Gelukkig was de sfeer gemoedelijk en bleek cursusleider Bart Gras een vriendelijke man die alles rustig en duidelijk uitlegde. Ook had hij zijn eigen invulling gegeven aan een vernieuwde versie van deze cursus. In zijn Powerpointpresentaties werden de geluiden niet alleen ten gehore gebracht maar ook afgebeeld met 'sonogrammen'. Dit is een goede manier om geluiden nog beter te kunnen uitleggen en analyseren. Ook voor meer gevorderde vogelaars kan dit erg interessant zijn en voor Bart zelf hebben de sonogrammen best een belangrijke plaats in zijn vogelhobby.

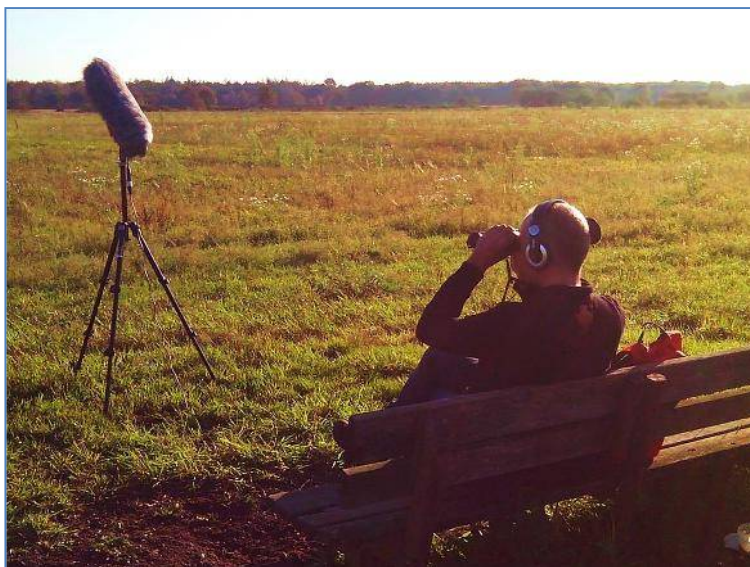
Powerpoint-slide uit de nieuwe piepcursus, met daarin een sonogram van het geluid van de Groenling. Dit bleek inderdaad een gemakkelijk herkenbaar geluid waardoor ik opeens heel vaak Groenlingen waarneem!

Er was bovendien meer te doen dan alleen theorie aanhoren, plaatjes kijken en geluiden luisteren. We kregen als opdracht om zelf geluiden op te nemen met de telefoon. Als alternatief kon je ze ook opzoeken op website 'Xeno-canto'. Dit betekent: 'vreemd gezang'. Toch bleek er ook heel gewoon gezang te vinden te zijn, zoals dat van de Koolmees.

Maar daarnaast ook oneindige massa's vreemdsoortig spul waar we ons als beginners nog maar niet aan waagden. In de cursus hielden we het bij 22 soorten en het advies op slechts enkele geluiden per keer te concentreren als je nieuwe geluiden probeert te leren. En alleen zang, geen roepjes, 'subzang' en andere zaken die het moeilijker maken. Het was dus blijkbaar ook niet gek dat ik het nog lastig vond om vogelgeluiden te herkennen. Er is inderdaad heel veel ervaring voor nodig om dit goed te kunnen.

Het zelf proberen op te nemen van geluiden is zeker een leuke manier om ervaring op te doen. Ik heb er eigenlijk nog te weinig mee gedaan tijdens de cursus, maar al wel gemerkt dat dit echt helpt om er nog bewuster en actiever mee bezig te zijn. Het kan ook erg leuk zijn om op zoek te gaan naar een bepaald geluid. En Bart maakte voor iedereen een sonogram van een door ons zelf opgenomen geluid.

Verder werd de cursus nog verlevendigd doordat we regelmatig een soort 'quiz' kregen. Daarbij bleek ik steeds best iets geleerd te hebben! Ondanks al mijn manieren om het mezelf moeilijker te maken ging er toch wel een wereld voor me open door de piepcursus. Al kan ik nog steeds heel weinig vergeleken met de experts, maar ja...

De in bont gehulde microfoon van Bart Gras

Als toetje van de cursus, terwijl het inmiddels lente was geworden, gingen we met de hele groep het veld in. Bart wees daarbij met zijn enorme, in bont gehulde microfoon de weg. Hij heeft veel apparatuur speciaal voor zijn hobby en sowieso hadden we ons geen betere, gepassioneerde cursusleider kunnen wensen. Bij de eerste excursie viel de opbrengst aan geluiden wel wat tegen, het was er geen geweldig weer voor. Bart voelde zich verantwoordelijk om genoeg geluiden tegen te komen onderweg en ging zich dus zorgen maken als een bepaalde soort zich niet snel meldde. Tijdens de tweede excursie

was het zonniger, maar ging het op een gegeven moment harder waaien en dreigde er een bui. Maar ondanks dat het weer veel minder zijn best deed dan Bart voor onze excursies, was het wat mij betreft helemaal geslaagd. Voor een beginner als ik was er toch wel meer dan genoeg te horen en te zien. Zoals een Kleine Bonte Specht, die prachtig voor ons poseerde. Eigenlijk is er bijna altijd wel iets moois waar te nemen in de natuur.

Het is echt prachtig om nu, als ik buiten rondloop, vaak opeens een geluid te herkennen en dan te weten dat die vogel er dus ook is. Nog steeds heb ik regelmatig de frustratie van iets niet te weten en dat zal wel blijven ook begrijp ik, maar dat motiveert ook om af en toe toch weer wat meer moeite te doen om iets bij te leren. Ik kan bijvoorbeeld nog gaan oefenen met de video die we bij de piepcursus kregen, vaker iets beluisteren op Xeno-canto, zelf opnames proberen te maken etc. Tijd en geduld zijn hierbij duidelijk de grootste beperkende factoren, want er lijkt geen einde te komen aan de mogelijkheden op dit gebied. Maar deze Piepcursus was een erg mooi begin.

Bianca van Beugen

Iedere derde zaterdag van de maand komen ze bij elkaar om te beleven wat vogels kijken is. Soorten als Klapekster, Nachtzwaluw en Kerkuil pronken op hun waarnemingslijsten. JeugdVogelwacht Uden is hét voorbeeld voor alle volwassen leden. Een verslag van de activiteiten mag als eidooier dan ook niet ontbreken in het Bruuijsel.

Seizoen 2014 / 2015

Big Struinen

Het was een grauwe ochtend, maar dat weerhield ons niet om de Maashorst in te gaan. Deze activiteit was een soort wedstrijd wie de meeste vogelsoorten spot. In drie groepen zijn we uiteen gegaan met in iedere groep een begeleider. Voor de groep die de meeste soorten zou spotten, zou er een prijs klaarliggen. De vogels die gezien of gehoord werden, konden op een soortenlijst ingevuld worden. Iedereen ging al vrij snel op pad. Al bij het natuurcentrum werden de eerste soorten genoteerd zoals Huismus, Merel en Spreeuw. Deze soorten werden niet aan de andere groepen doorgegeven. Op de eind van de ochtend kwam iedereen bij de parkeerplaats terug. De teams hadden de volgende aantallen gescoord: 26, 32 en 33 soorten. Als verrassing kreeg iedereen een prijs, een vogelpen uitgereikt. In totaal zijn er die ochtend maar liefst 39 soorten waargenomen. Een soort die iedere groep mooi gezien had, was toch wel de Dodaars, die steeds onderdook om voedsel te zoeken. Leuke soorten waren ook de Sperwer, Havik en Buizerd, maar ook de Koperwiek en de Kramsvogels die nog naar het noorden moeten gaan.

Dodaars
(foto Marc Gottenbos)

Vogels verjagen

Vogels verjagen, dit is toch wel een erg vreemde activiteit voor de jeugdvogelwacht. Gelukkig kon Henk Veerdig van vliegbasis Volkel ons alles vertellen hierover! Om negen uur stonden we met twintig jeugdleden te popelen om de vliegbasis op te gaan. Nadat de ID-kaarten van de begeleiders gecontroleerd waren, mochten we de vliegbasis met de auto's oprijden. Al snel werd door Giel een Buizerd gezien, welke helaas vrij snel wegvloog. Bij de start-en landingsbaan zijn we gestopt en uitgestapt. Hier vertelde Henk ons over vogels en vliegtuigen en het gevaar ervan. Vooral het gevaar van grote vogels die in de motor van een F16 komen, is iets wat ze niet mee willen maken. Naast dat de vogel direct dood gaat, kan de motor van dit vliegtuig (of kist zoals Henk dit vertelde) uitvallen en het vliegtuig neerstorten. De vogelaars op de vliegbasis proberen dit te allen tijde te voorkomen.

Op vliegbasis Volkel geeft Henk Veerdig uitleg

Het verjagen van grote vogels (groter dan een Leeuwerik) doen ze op allerlei manieren:

- Met geluid proberen ze vogels te verjagen. Hiervoor hebben ze grote speakers op hun auto's zitten die de angstkreten van bepaalde soorten laten horen;
- vaak is het al voldoende om naar de vogels te rijden en zich te laten zien. De busjes zijn voorzien van groene strepen, die de Kraaien al van verre herkennen. Ze vliegen al direct weg. Komt er eenzelfde busje met oranje strepen dan blijven ze gewoon zitten;
- in het uiterste geval verjagen ze de vogels door in de lucht te schieten;
- soms worden er vogels gevangen die kilometers verderop losgelaten worden.

In de verte hoorden en zagen we de Veldleeuweriken en Torenavalken in de lucht hangen. Deze soorten hebben hier de ruimte! Vervolgens zijn we naar het midden van de baan gegaan, waar een mooi natuurgebiedje voor vlinders is. Hier hebben we een stuk rondgelopen. De Boompieper was hier volop aan het baltsen. Al zingend vloog deze de lucht in, waarna hij als een parachutje naar beneden kwam en weer in een boompje ging zitten (Het is tenslotte een BOOMPieper).

Velen gingen met de trap en vervolgens op de foto bij een F16

Als laatste kwamen we bij de verkeerstoren aan, waarbij we als grote verrassing zelfs naar binnen mochten. Gelukkig zat er een lift in, alhoewel er velen met de trap gingen! Boven in de toren hadden we een prachtig uitzicht over de

vliegbasis maar ook verder. We konden zelfs het provinciehuis in Den Bosch zien en de energiecentrale in Nijmegen. Maar natuurlijk zagen we ook vogels zoals een Havik die we lang konden volgen. Als snel was het weer tijd om naar de poort te gaan, alwaar de ouders op ons zaten te wachten. Natuurlijk nog even een groepsfoto maken bij de F16!

Rovers

Roofvogels zoeken is erg lastig. Vaak zijn ze alleen hoog in de lucht te zien, zwevend in een thermiek. Of langs de snelweg zittend op een paaltje. Gelukkig hadden we deze ochtend een roofvogeldeskundige uitgenodigd, Ad Bekkers. Ad zit bij de roofvogelwerkgroep van de Vogelwacht en kon ons alles vertellen over de aanwezige roofvogels in de Maashorst. Voor het controleren van de roofvogelnesten heeft deze werkgroep apart gereedschap. Met een grote tas met stokken en een spiegel zijn we naar een nestkast van een Torenavalk gelopen. Daar aankomend zagen we de Torenavalk al in de verte vliegen, een slanke valk, die regelmatig bidt om muizen te zoeken. Ad heeft daar een aantal stokken in elkaar gestoken met er bovenop een grote spiegel. Deze spiegel werd boven de nestkast gehouden. Met de verrekijker konden we in de spiegel kijken en zo ook in de nestkast. Maar helaas lagen er geen eieren of jonge vogels in, wel braakballen. De Torenavalk is dus wel aanwezig maar is nog niet gaan broeden, helaas.

Daarna zijn we richting het bos gelopen op zoek naar roofvogelnesten. Een haviknest werd gevonden, hierop zaten echter veel donsveren. Het bleek dat hier dit jaar geen Havik op heeft gebroed maar een Nijlgans. Haviknesten zijn erg groot, soms wel bijna een meter in doorsnede! Vervolgens hebben we nog een mooie wandeling door de Maashorst gelopen, waar we ook diverse vogels gezien hebben.

Echt naar buiten?

Ken je kinderen die wel warmlopen voor een grote portie natuur op elke derde zaterdag in de maanden hier erg graag tijd voor vrij willen maken? Geef ze de gratis 'Buitengids', die is te downloaden op onze site of laat ze contact opnemen met mij, zodat ze zich op kunnen geven. Een keer vrijblijvend meelopen kan natuurlijk altijd. Opgeven kan op www.vogelwachtuden.nl en klik op jeugd.

Peter van de Braak (Jeugdcoördinator, telefoon 0413-253586)

Chris van Lieshout: ‘Vogelaar in hart en nieren’

*Interview Chris van Lieshout ten behoeve van de rubriek **ān de Schijnwerper** (IVN Uden)*

“Vogelaar in hart en nieren, zo mag je mij wel typeren”, bevestigt Chris van Lieshout de eindconclusie van de redacteur. Met deze typering is het eigenlijk allemaal gezegd. Maar ‘In de Schijnwerper’ wil dit natuurlijk uitvoeriger belichten. Aan materiaal geen gebrek met deze drukke en vakkundige prater. Chris van Lieshout heeft een brede belangstelling voor de natuur. Bloemetjes en bijtjes interesseren hem (bijna) net zoveel als vogels. Want vogels gaan altijd voor. Chris: “Ik ben altijd met vogels bezig. Dat was al zo toen ik op de kleuterschool zat. Ik had een tamme Kauw. En je ziet de volière in mijn tuin met zo’n vijftig Parkieten.” Het interview vindt plaats tegen de achtergrond van een grote boekenkast met -uiteraard- vooral vogelboeken. We zitten onder twee grote natuurfoto’s: Olifanten uit Sri-Lanka en giraffen uit Zuid-Afrika, met uitzicht op de volière.

Natuurgids - In 1974 volgde Chris de eerste Natuurgidsencursus van IVN Uden. “In 1996 volgde ik diezelfde cursus nóg een keer, zo mooi vond ik die! Ik heb in de beginperiode veel gegidst, ook wel voor IVN. Hub Janssen en ik vormden een apart werkgroepje dat meer belangstelling toonde voor vogels. Later is die werkgroep steeds verder uitgebreid met leden die meer interesse hadden voor vogels; zij vormden de vogelwerkgroep van IVN Uden. Wij in de werkgroep wilden meer eigen beslissingen nemen over onze activiteiten, dat we zeg maar, niet meer pasten in het beleid van toen. In 1983 is de Vogelwacht Uden e.o. (VWU) afgesplitst van het IVN en als zelfstandige vereniging verdergegaan. Tot een jaar of vijf geleden ben ik lid gebleven van beide verenigingen. Toen vond ik namelijk dat ik het te druk had en beëindigde mijn IVN-lidmaatschap. Juist nu hervat ik het. Ik ben namelijk net met pensioen!”, aldus deze voormalig medewerker bij IBN.

Inventarisaties - Als lid van IVN wil ik me natuurlijk actief inzetten en nu heb ik weer tijd. Ik heb wel belangstelling voor de werkgroep Natuur en Milieu. De flora en fauna liggen me na aan het hart. Ik wil bijvoorbeeld weer heel graag meedoen aan inventarisaties. Ik begrijp dat daar vraag naar is.” Een stapel inventarisatierapporten laat zien dat hij daar ervaring in heeft. De huidige toenadering tussen beide verenigingen juicht hij overigens toe.

Geslaagd en mislukt - “Naar het voorbeeld van Nico de Haan, toen directeur van Vogelbescherming Nederland (hij trok met zijn lezing in Uden een volle Schouw belangstellenden), organiseerde ik een vogelexcursie, alleen. Ik verwachtte hoogstens tien tot twintig deelnemers. De actie was bijzonder geslaagd en tegelijkertijd volledig mislukt”, lacht Chris: 120 man!

Buiten de regio - Tot op de dag van heden worden bij de VWU veel vogelkasten gebouwd en geplaatst: voor mezen, Bos-, Steen- en Kerkuil en recentelijk Slechtvalken. VWU is zeer actief en telt mede daardoor zo’n 360-370 leden, uit de hele omgeving, van Nijmegen en Lent tot Zijtaart, en van Boekel tot Heesch. Men is zeer actief, zelfs ver buiten de regio! “In de Maashorst verzorgen wij samen met een werkgroepje uit Oss alle vogeltellingen. Wij weten precies wat er zit, zeker na de recente grootschalige inventarisaties. En we adviseren in de beheerplannen. Al vanaf 1974 inventariseren we ieder jaar het aantal vogelsoorten op de Waddeneilanden.

Daardoor zien we een trend en constateren bijvoorbeeld dat de scholekster daar 80-85% in aantal is achteruitgegaan. We werken nauw samen met Natuurorganisaties De Maashorst, SOVON, Vogelbescherming Nederland en de Roofvogelgroep Nederland. Men heeft alom grote belangstelling voor de cijfers die we aanleveren”, constateert Chris met zichtbare trots.

40 uren gewerkt - Zonder enig zelfbeklag lacht hij dat hij vorige week nog 40 uren gewerkt heeft: “Gemiddeld vogel ik zo’n 10 uur per week. Veel tijd besteed ik aan de werkgroep Roofvogels (13-14 man). Met plezier, roofvogels zijn immers de opruimers in de natuur. Echt de verre omtrek rondom Uden houden we heel goed bij. Vorige week kon ik voor het eerst een week voluit de natuur in. Heerlijk. En ik kreeg mijn beloning! Met de telescoop zag ik wintergasten: Twee Velduil en de Klapkester in de Maashorst, en een 1.300 Toendrarietganzen achter Odiliapeel. Verder mocht ik een kwartier lang een paar Reeën van heel dichtbij bewonderen.”

Excursies - De VWU maakt, al of niet gecombineerd, met IVN voor- en najaarsexcursies in Nederland. Op stapel staat nu de Hemelvaartexcursie naar de Biesbosch. VWU trekt ieder jaar minstens één keer naar het buitenland. Een harde kern met 23-24 pure vogelaars gaat nagenoeg altijd mee. Chris bewaart er leuke herinneringen aan: “De slagroom op de taart, zoals Lac Du Der-Chantecoq met zijn 30.000 - 60.000 Kraanvogels, het grootste binnenmeer van Frankrijk. Daar foerageren ze in de trektijd en deels in de winter. Vroeger trokken de meeste door naar Spanje en Noord-Afrika.

50 jaar tellingen - Dat zijn gevolgen van de opwarming van de aarde. De soorten komen steeds noordelijker; dat blijkt uit onze waarnemingen in de afgelopen 40 - 50 jaar. Zo zien we de Bijeneter in Nederland al broeden en blijft de Tjiftjaf steeds vaker in de winter hier. De natuur past zich aan. Iedere soort zoekt zijn eigen biotoop, voedsel en nestgelegenheid. Een prachtig voorbeeld daarvan is de Woestijnmus, die we in Marokko scoorden en die alleen in woestijnen voorkomt.

Ooievaars en Kerkuil - Toen de Ooievaars hier vrijwel uitgestorven waren, hebben leden van de Vogelbescherming, via certificaten een perceel grond gekocht in het Liesvelt bij Groot Ammers. Eind jaren ‘70 bouwden we daar een volière om de ooievaars te laten wennen. Later bouwden we nesten op hoge masten. Mede daardoor heeft de vogel zich sterk uitgebreid. Letterlijk en figuurlijk hoogtepunt vormden in 2014 de 26 nesten in één hoogspanningsmast in de Kil van Hurwenen. Hij gaat prompt verder met een ander succesverhaal. Het ging zeer slecht met de Kerkuil. In 1975 waren er naar schatting nog slechts 25-50 broedparen in Nederland. Naast beschermende maatregelen en het verbod op chemisch landbouwgif hebben wij nestgelegenheid gecreëerd. Nu tellen we 1.500-2.500 broedparen! Weer zo’n stralende glimlach. “Ja”, bekent hij, “ik ben best wel een beetje ijdel!”

Reizen - Het zal de lezer intussen wel duidelijk zijn dat Chris reislustig is. Hij bezocht alle continenten en onder meer de Zuidpool, waar zijn vogelaarvriend 23.000 foto’s maakte. Chris tot slot: “Zijn selectie van 200 daaruit op DVD bewaar ik heel zorgvuldig, net als al mijn andere prachtige herinneringen.”

Wim Ermers (redacteur IVN Uden)

Chris tussen de Koningspinguïns

Voorjaarsvakantie in de Algarve

Vissershuisje

Van 1 tot en met 15 april zijn Ramon en ik voor de tweede keer naar de Algarve (Zuid Portugal) geweest. We landden wederom op Faro, maar gingen deze keer niet richting Albufera, maar precies de andere kant op, richting Spaanse kust. We verbleven in een klein vissershuisje pal aan het wad, (gevonden op Internet) in het natuurgebied Ria Formosa. Dit is een groot natuurgebied ten zuiden van het vliegveld Faro en strekt zich ver naar links en rechts uit en bestaat voornamelijk uit lagunes, kreken en zoutpannen. Vanuit het vliegtuig is het al een prachtig gezicht. We zaten in de buurt van Tavira, om precies te zijn net buiten het 'voorplaatsje' Tavira de Luz bij de Torre des Aires. Wat vogels betreft zaten we niet slecht. Vanuit ons buitenplaatsje of even daarbuiten konden we de volgende vogels veelvuldig spotten: Kneu, Putter, Hop, Huismus, Kuifleeuwerik, Europese Kanarie, Graszanger, Raaf, Gauwe Gors, Blauwe Ekster, Gaai, Roodkopklauwier, Kleine Zwartkop en Bijeneter. Toch weer heel andere soorten dan thuis in de Maashorst. Als we zo'n zestig meter richting het wad liepen, zagen we meestal de volgende soorten: Bonte Strandloper, Strandplevier, Zilverplevier, Bontbekplevier, Grutto, Regenwulp, Kleine Zilverreiger, Aalscholver, Steenloper, Tureluur, Kluut, Steltkluut, Flamingo. Je zou bijna gewoon bij je huisje blijven, er was genoeg te zien. Maar natuurlijk hebben we ook dagtochten gemaakt. Er was bijvoorbeeld ook een schitterend strand in de buurt: Baril, groot, schoon, rustig en geweldige golven. Hier zagen we de Dwergsterns en Lachsterns naar vis duiken. We hebben

verschillende keren in de golven gespeeld, het was een prima temperatuur. We vertrokken thuis met acht graden en kwamen aan met achtentwintig graden, wat een overgang! Mijn wens om een beetje warmte kwam onmiddellijk uit, al bleef het niet zo warm. De hele vakantie schommelde de temperatuur tussen de twintig en tweeëntwintig graden. Ideaal weer om te wandelen (vogelen).

Mooie natuurgebied in Portugal

Spaanse grens

We zijn ook een paar keer richting Spaanse grens gereden. In de buurt van Castro Mariem ligt een natuurgebied waar zout wordt gewonnen. Er staat een enorm gebouw, een bezoekerscentrum dat weinig gebruikt wordt. Het was dan ook helaas dicht toen wij er kwamen. Wel hebben we in de buurt van het centrum een prachtige wandeling gemaakt. Rond de grensrivier de Rio Guadiana zagen we veel watervogels, waaronder de prachtige Krooneend. We maakten ook veel wandelingen vanuit ons huisje. Voor ons huisje lag een prachtige bloemenweide met alle kleuren van de regenboog. De natuur was een stuk verder dan in Nederland. Op één van deze wandelingen zagen we twee Grijze Wouwen, wat een mooie vogels. Ook twee Kuifkoekoeken zagen we, ze maakten veel herrie.

En wat zijn Flamingo's toch ook prachtige statige en ook grote vogels, vooral als ze vliegen. Het hardroze spat er vanaf, alsof ze zo uit een sprookje komen vliegen... Het schijnt dat de hoeveelheid garnalen die ze eten de kleur van hun verenpak bepaalt.

We stonden altijd vroeg op, ook omdat we onze klokken nog op de Nederlandse tijd hadden laten staan. Als we om half acht opstonden, was het eigenlijk nog maar half zeven in Portugal. We konden dan mooi de zonsopkomst zien boven het wad en alles zien ontwaken, prachtig! Er werd veel gevist, de vissers begonnen ook al met zonsopkomst. Er stonden verschillende hutjes waar mosselen en kokkels gevangen werden. We hebben veel vis gegeten in de vele visrestaurantjes.

Heerlijk geurende sinaasappelbomen

Waar wij zaten waren bijna geen toeristen, hooguit wat verdwaalde fietsers of wandelaars. Dus zaten we gewoon tussen de Portugezen. Dat vinden wij het leukst, om gewoon tussen de bevolking van het land te vertoeven. Massatoerisme is aan ons niet besteed.

Tijdens onze wandelingen zagen we enorm veel bloeiende sinaasappelbomen. Daar komt een heerlijke geur vanaf, die we niet snel zullen vergeten. Dit gecombineerd met veel bloemen, mooie landweggetjes, kleurige vlinders, prachtige vogelzang (onder andere de Nachtegaal) en de Portugese zon, wat een sfeertje, geweldig.

Andere natuurgebieden

We bezochten ook het natuurgebied bij Alhaô: Quinta de Mariem. Het is een afgebakend gebied, waar je door een slagboom moet met beheerder. Het is wel gratis. Het gebied is zeker de moeite waard. Hier zagen we onder andere de Zwarte Ibis. Er is ook een getijdenmolen, er wordt goed uitgelegd hoe het allemaal werkt, wel in het Engels, want Portugees is echt niet te begrijpen. We bezochten ook weer de golfbanen bij het vliegveld Faro. De golfbanen lopen helemaal door tot vlak aan zee. Veel Hoppen op de grasmatten. Je kunt hier ook prachtig wandelen en er staat een mooie kijkhut. Hier zagen we de Purperkoet, de Maskerwever, de Baardgrasmus (heel dichtbij) en het Sint Helanafazantje. De vliegtuigen komen heel laag over, maar dat lijkt de vogels niet te deren.

Behalve vogelen hebben we ook veel dorpjes bekeken met hun kerken, kastelen en kasteeltuinen. Het was een combinatie van natuur en cultuur en dat bevalt ons heel goed. In Portugal zie je ook veel mozaïektegeltjes met mooie afbeeldingen en patronen. Al met al een geweldige vakantie, waarin we ongeveer negentig soorten scoorden. Voor ons is dat een aardige score. Ook het onderkomen beviel heel goed, vorig jaar zaten we in zo'n enorm lelijk wit flatgebouw, dan is dit toch een stuk romantischer. Volgend jaar weer hoop ik!

Typisch Portugese mozaïektegels

Liesbeth Verkaar

Geslaagde Vogelvierdaagse 2015

Van maandagavond 18 mei tot en met donderdagavond 21 mei 2015 hebben we weer de jaarlijkse Vogelvierdaagse georganiseerd. De derde week in mei is uitgeroepen door SOVON en Vogelbescherming tot Nationale Vogelweek. Het is de bedoeling dat in die week zoveel mogelijk publieksactiviteiten plaatsvinden met betrekking tot vogels. Te denken valt aan lezingen en/of wandelingen. Wij organiseren jaarlijks de Vogelvierdaagse. Vier dagen lang de Maashorst ingaan en het publiek wegwijs maken in de vogelwereld van de Maashorst. We vertrokken telkens om 19.00 uur vanaf de parkeerplaats van het Natuurcentrum De Maashorst. Iedereen die drie of vier dagen meewandelt krijgt na afloop een klein aandenken.

Maandagavond was het weer en zeker de voorspelling niet goed en groot was dan ook mijn verbazing bij een opkomst van zo'n 35 personen. We liepen in drie groepen rond, elk zijn eigen weg volgend. Het viel toch nog mee met het weer, al hebben we het niet helemaal droog gehouden. Ik ben met mijn groep over de Slabroekse Bergen gegaan. Op de hei toch nog een verregende Roodborsttapuit en iets verderop konden we mooi genieten van het parachutevogelke, zoals we de Boompieper in Brabant noemen. Ook de Boomleeuwrik was van de partij.

Dinsdagavond was het beter weer en ook nu weer een opkomst van zo'n veertig personen. Deze keer ben ik richting de graven gegaan op de Slabroekse Heide. Veel verschillende vogels weer, zoals Gekraagde Roodstaart, Vink, Fitis en Tjiftjaf. Een aantal personen waren ook al maandagavond mee geweest en het is verbazend hoe snel sommigen de ezelsbruggetjes van de geluiden inprenten. Soms worden er ook wel zaken verwisseld. Wie was ook al weer de moeder van Jezus Christus geweest? Woensdag weer rond de veertig personen en donderdagavond afsluiting met 44 personen. Koos kon een tiental vogelpennen uitdelen aan deelnemers die drie of meer keer meegelopen hadden. Ik ben nu het begrazingsgebied ingegaan. Heb geen Das gezien, zoals een andere groep op woensdagavond (en op donderdag), maar wel leuke soorten als Grauwe Vliegenvanger, Putter, Groenling en Goudvink. Leuke en spontane reacties kregen de gidsen van de deelnemers. Hier doen we het toch voor. Natuur beleven is de beste ambassadeur om natuur te beschermen. De gidsen hebben dit goed uitgedragen. Bedankt voor jullie medewerking!

Jan-Willem Hermans

The screenshot shows the homepage of the website www.vogelweek.nl. At the top, there is a navigation bar with links: 'Over de Vogelweek', 'Wat is er te doen?', 'Activiteiten organiseren', 'Vogelkijkgelden', and 'Nieuws'. There are also social media icons for Twitter and Facebook. Below the navigation bar, a calendar highlights the dates 'MEI 16 ZAT t/m 24 MEI 24 ZON'. The main heading is 'Nationale Vogelweek 2015'. Below this, the section 'Vogelvierdaagse in de Maashorst' is featured. It includes a description of the event, a list of details, and a small photo of people walking in a field. The details section is organized into two columns: 'Activiteit', 'Onderwerp', 'Geschikt voor', 'Organisator', 'Plaats', 'Startpunt', 'Postcode', 'Duur', and 'Bijzonderheden' on the left; and 'Wandelexcursie', 'Wandelen en vogels kijken in het grootste natuurgebied van Noord-Brabant', 'Beginnende vogelkijker', 'Vogelacht Uden e.o.', 'Nistekrode', 'We verzamelen op de grote parkeerplaats bij Natuurcentrum De Maashorst bij Nistekrode. Na aanmelding ontvangt u per e-mail gedetailleerde informatie over het startpunt (beschrijving en een link naar de kaart)', '53855Z', '2 uur', 'De wandelingen zijn geschikt voor jong en oud. Als u een voorliefde heeft, neem dan mee. We zullen trolley's uitdelen zodat bijgehouden kan worden welke soorten u gezien heeft. Er is kans op zang- en rof-vogels zoals de gewijs, havik, torenkruis en spechten. Deelnemers die aan alle 4 de wandelingen meedoen krijgen na afloop een leuk presentje.', 'Gebiedsinfo: de Maashorst is het grootste aaneengesloten natuurgebied van Noord-Brabant, omgeven door de gemeenten Breda, Uden, Land en Cuijk. Een verrassend natuur- en cultuurlandschap met prachtige bossen en heidevelden, stuifzanden, vennen, weilanden en kronkelbeekjes.', 'Nieuw' on the right.

Op de website www.vogelweek.nl was informatie over onze Vogelvierdaagse te vinden maar ook over tal van andere vogelactiviteiten die tijdens de Nationale Vogelweek elders in Nederland georganiseerd werden.

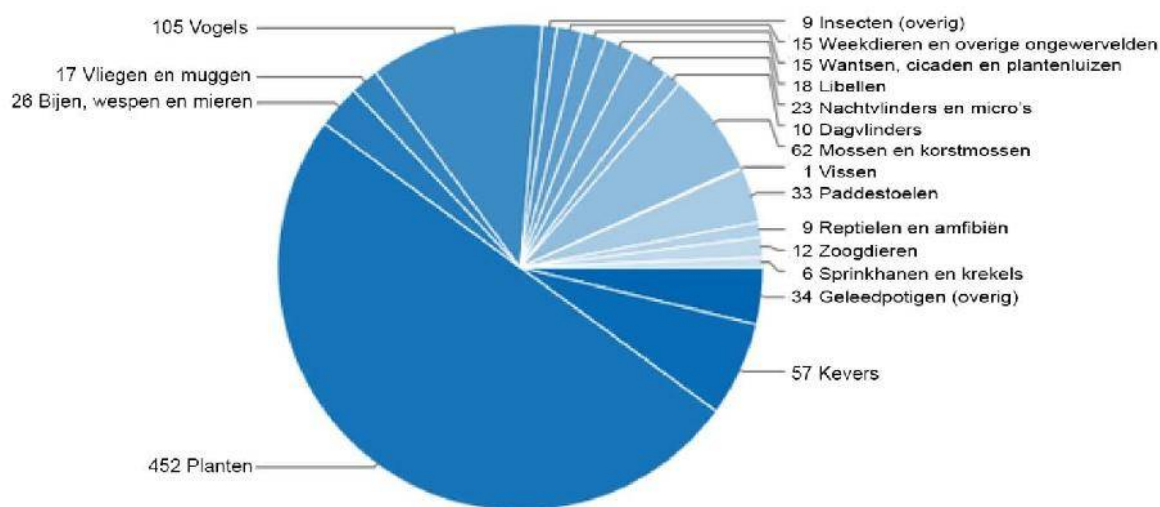
1000-soortentelling in de Maashorst

Op vrijdagavond 29 mei 2015 is om 18.00 uur het 1000-soortenweekend van start gegaan. Een ambitieus plan. Wethouders van de gemeenten Uden, Landerd en Bernheze (wethouder Oss was verhinderd), Anke Dielissen (ARK), Klaas van der Laan (SBB) en Geert Versteijlen (Stuurgroep Maashorst) hebben de eerste soorten ingegeven in waarneming.nl.

In één weekend proberen om 1000 verschillende soorten in de Maashorst te zoeken, op naam te brengen en in waarneming.nl te zetten was het doel dat de kersverse Stichting natuurorganisaties De Maashorst, waarvan Vogelwacht Uden deel uitmaakt, voor ogen had. Vogelaars zijn gewend om met waarneming.nl te werken. De andere groepen zijn nog niet zo bekend, zodat wij ondersteuning en enthousiasme konden inbrengen. Dit werkt ook op de langere termijn, hopelijk worden nu veel meer waarnemingen en dus niet alleen van vogels ingegeven. Het werkt zo makkelijk als je het eenmaal door hebt.

Vrijdagavond hadden we al meteen pech: 's avonds begon het te regenen. De telling van de vleermuizen, nachtvinders en uilen en Nachtzwaluw kon helaas niet doorgaan.

Zaterdagmorgen waren al verschillende vogelaars heel vroeg in het veld. Om 9.00 uur hebben we het centrale commandocentrum bij het Natuurcentrum geopend. Van hieruit hebben we verschillende groepen het veld in gestuurd. Peter van de Braak heeft ook aan velen uitgelegd hoe om te gaan met waarneming.nl. Echter rond 10.00 uur viel de regen met bakken uit de lucht. Ik was op pad met enkele planten-, kever- en spinnenexperts. We hebben toch wel wat gezien, de regen noopte ons echter om naar het centrale centrum te gaan. Hier was koffie en een broodje. Mooi is het om alle groepen te zien binnen druppelen (letterlijk) en de verhalen van de waarnemingen aan te horen. Er waren ook beestjes in potjes die nog op naam gebracht moesten worden, ook dat werd hier geregeld. Nico Ettema had heel zijn naslagwerk meegenomen, zodat het meeste toch op naam gebracht kon worden. 's Middags klaarde het op en zijn er veel waarnemingen gedaan. Rond 18.00 uur gingen de meesten naar huis. Een aantal van hen waren om 21.00 uur weer aanwezig voor de inventarisatie van de eerder genoemde nachttactieve beesten. Helaas was het weer niet best, het is te koud voor de nachtvinders. Uiteindelijk zijn er drie soorten geteld, terwijl op een goede avond makkelijk 80 soorten te zien zijn. Gelukkig vlogen er wel Nachtzwaluwen. Zondagmorgen begonnen we met circa 550 soorten. Dus nog 450 te gaan. Ook nu was het weer echter niet bepaald goed. De wind was veel te hard en ook de zon werd node gemist. Uiteindelijk is de teller op 904 soorten gekomen, gezien de omstandigheden een geweldig aantal. Het festijn is zeker voor herhaling vatbaar. Hierbij een overzicht van de aantallen per soortgroep. Rest nog een dank aan iedereen die een bijdrage geleverd heeft. Super!

Jan-Willem Hermans

Big Day in natuurgebied de Maashorst

Wordt de groep Jan Verhoeven dit jaar verslagen?

Zondagmorgen 10 mei hadden zich elf deelnemers aangemeld voor de Big Day in de Maashorst. Kort samengevat: in kleine groepjes te voet door de hele Maashorst struinen en dan zoveel mogelijk vogels waarnemen in zeven uur tijd en dan na afloop constateren dat de groep van Jan Verhoeven gewonnen heeft. Tenminste zo was het de afgelopen vier jaar. Maar Jan verscheen dit jaar enigszins gehandicapt aan de start vanwege een recente herniaoperatie. Hoe zou het met zijn conditie zijn? Ik had zelf om diverse redenen nog nooit meegedaan aan de Big Day, ik was daarom benieuwd wat me te wachten zou staan. Om de groep van Jan te kunnen verslaan moest je dus niet in zijn groep gaan zitten.

Onze groep bestond uit John Hermans, Isidro Rendon, Theo Peters en mijzelf. Jan Verhoeven had een sterke maat in Chris van Lieshout en Annette Elfrink en de derde groep bestond uit Jan-Willem Hermans, Hans van de Heuvel, Mark Stevens en Theo Vos. Om precies zeven uur vertrokken de groepen vanaf de telpost aan de Palmvenseweg in diverse richtingen. Wij besloten om eerst in de bossen te gaan kijken omdat daar vroeg de meeste vogels zijn te horen en te zien en pas later naar de Hofmansplassen te gaan en te eindigen bij het Palmven. Nauwelijks op weg zagen we een Bergeend over komen vliegen, een bijzondere soort voor de Maashorst. De stemming zat er meteen goed in. In snel tempo werden de volgende soorten gescoord. Maar niet alle zekerheden gingen even vlot. De Bosuil met jongen aan de 3 Vennen liet zich niet zien en de Steenuil bij Mark van de Veerdonk zat er niet toen wij er langs kwamen. Dat kostte weer extra tijd om bij de voormalige schapenboerderij iets verderop te gaan kijken. Daar zat hij gelukkig wel. Ook de Zwarte Roodstaarten lagen niet voor het oprapen. Na een korte koffiestop bij het bezoekerscentrum gingen we weer snel op pad, want tijd is kostbaar en vermoeidheid voelden we niet. Ondertussen begon de temperatuur lekker op te lopen en konden de jassen om het middel geknoopt worden. Raaf en Grauwe Vliegenvanger lieten zich niet horen of zien. Dat viel tegen, maar daar stonden weer vier

Wespendieven en een Zwarte Wouw tegenover. Na twaalf uur werd voor het eerst het totaal aantal soorten opgeteld om een beetje een idee te hebben hoe we er voor stonden. Want we verwachtten dat er minimaal tachtig nodig zouden zijn voor de overwinning. We zaten nog maar op ruim zeventig. Via de vogelwachtapp lazen we dat op het Palmven een Bosruiter zat. Ojee, als die er over een uurtje nog maar zou zitten. Maar eerst nog het rondje om de Hofmansplassen afmaken. Geen IJsvogeltjes, maar wel een paar Visdiefjes en een Oeverloper. Daarna terug richting Palmven en het eindpunt

de telpost. De Bosruiter zat er gelukkig nog. Zo tegen half twee kwam iedereen binnengedruppeld en konden de lijsten langs elkaar gehouden worden. Onze laatste waarneming was de Raaf, door John hoog in de lucht om vijf voor twee gespot, nog net binnen de tijd. Wat we al een beetje vermoedden werd bewaarheid, onze groep had de meeste soorten gescoord, maar liefst 84!! Dit was geen Big Day record, want dat stond op 92, maar wel een aantal dat de afgelopen zes jaar niet meer was gehaald. De tweede plaats was voor de Groep van Jan Verhoeven met tachtig soorten en de derde plaats voor de groep van Jan-Willem Hermans met 72 soorten. De totaalscore van alle groepen was 92 soorten. De voorspelling dat tijdens het 1000-

De deelnemers (foto Martien van Dooren)

soorten weekend in de Maashorst eind mei toch zeker 100 vogelsoorten gescoord kunnen worden lijkt haalbaar. Bij de telpost werden we door Koos en José opgewacht met koffie en een lekkere koek. We hebben nog gezellig wat nagepraat en een groepsfoto gemaakt met de vlag erbij. Daarna huiswaarts om de vermoeide benen rust te geven na dit wederom zeer geslaagde jaarlijkse evenement. Volgend jaar ongetwijfeld weer een spannende, sportieve strijd. De beste worden is moeilijk, de beste blijven nog veel moeilijker.

Martien van Dooren

Koffie, lekkere koek en even napraten

Vogel in de Maashorst... 'de Kneu'

Is het jullie ook opgevallen dat we nu veel Kneuen zien in de Maashorst. Naar mijn mening een teken dat het toch kruidenrijker wordt in dit gebied. De Kneu, Latijnse naam *Carduelis cannabina* wat 'op distels en hennep voorkomende vogel' betekent, heeft graag zaden. Bijnamen zijn Hennepvink en Vlasvink omdat men vroeger dacht dat deze vogels alleen van vlas- en hennepzaden leefden. Maar zijn menu bestaat echter uit een grote verscheidenheid van vooral kleine zaden. Daarnaast zijn open terreinen met lage bosjes en struiken zeer in trek. De naam Kneu is afgeleid van kneuteren wat kwinkeleren betekent, tevens is het een klanknabootsing. Het knut-knut-knut is vooral tijdens de vlucht te horen. De kwetterende zang wordt gewoonlijk op een uitstekende twijg van een struik ten gehore gebracht. Hier wordt de Kneu ook wel Pilkneuter genoemd wat afkomstig zou zijn van 'pillen' wat vetmesten (van een vogel) betekent. Vroeger werden deze vogeltjes als lekkernij gegeten. Een andere opvatting is dat 'pil' duidt op de Peel, waar de soort vroeger zeer talrijk was. De Kneu behoort tot de familie van de vinken.

Het mannetje van de Kneu heeft een karmijnrode borst en voorhoofd en grijsachtige kop. In de nazomer worden borst en voorhoofd bij een aantal mannetjes meer goudkleurig. De borst is verder grijs en de rug is kastanjebruin. Een enigszins gevorkte staart en zwarte vleugelpunten met witte strepen. Ze hebben een golvende vlucht. Het wijfje mist het rood en is meer gestreept. De Kneu broedt vanaf half april. Het wijfje bouwt het vrij slordige nest bij voorkeur laag in een struik. Ze broedt de vier tot zes eieren in tien tot veertien dagen uit. Het mannetje helpt bij het voeren van de jongen, die naast zaden ook insecten krijgen. Meestal hebben ze twee broedsels per jaar. In de winter zijn op de telpost grote groepen Kneuen waar te nemen, dit zijn hoofdzakelijk noordelijke Kneuen die hier de winter doorbrengen. Ook de toename van de Putter, Groenling en Goudvink is waarschijnlijk toe te schrijven aan de toename van zaden.

Jan-Willem Hermans

Kneu (foto John Opdam)

Hemelvaartexcursie naar de Biesbosch (14 t/m 17 mei 2015)

Inleiding (door Peter Noy)

Dit jaar al weer voor de tweeëntwintigste keer de voorjaarsexcursie van Vogelwacht Uden. Maar liefst 35 deelnemers hadden zich ingeschreven voor deze meerdaagse Hemelvaartexcursie naar het Nationaal Park de Biesbosch. Op advies van Lia Mickers is dit natuurgebied aan de lijst van bestemmingen toegevoegd. En niet zonder reden: dit Nationaal Park heeft een allure en uitstraling waar veel natuurliefhebbers en andere rustzoekers hun vingers bij aflikken. Ruim een jaar geleden zijn de eerste contacten gelegd met de Stayokay in Dordrecht, dit om verzekerd te zijn van een veertigtal slaapplekken. Het lange weekend was zeer geslaagd en voor herhaling vatbaar! Alle deelnemers hebben genoten van de mooie natuur en de vele vogels, bloemen en planten.

Stayokay Dordrecht

Vogelwacht Uden heeft tientallen jaren ervaring met Stayokay Hostels (voorheen de Jeugdherberg). Zij bieden een prima accommodatie tegen een gunstige prijs/kwaliteit. Vanuit de Stayokay in Dordrecht konden we met de groep diverse vogelrijke gebieden in het Brabantse en Zuid-Hollandse deel van de Biesbosch bezoeken. Om in het Brabantse deel te komen, moet je wel het pontje over de Nieuwe Merwede over. Jammer dat een groot deel van de Biesbosch op de schop is (overlooptgebied); daardoor oogden grote stukken rommelig en waren diverse wegen opgebroken. Over een paar jaar moet dit een schitterend natuurgebied worden met veel plas-drasgebieden.

Natuurgebieden

Er was ruim voldoende tijd ingebouwd om de omliggende natuurgebieden te bezoeken. Naast enkele vogelkijkpunten in de Biesbosch (Tongplaat, Noordwaard, Maltapolder), hebben we op vrijdag een bezoek gebracht aan het eiland Tiengemeten. Een mooi en gevarieerd eiland waar we een dag hebben rondgestruind. Op zaterdag deden we een 'rondje Zeeland' waarbij we onder andere de Brouwersdam, Plompe Toren en de Prunjepolder aandeden. Aan vogels geen gebrek dus! De afsluitende boottocht op zondag door de Dordtse Biesbosch vormde een aangename en leuke afsluiting van deze meerdaagse excursie. Soorten als Zeearend, Bruine Kiekendief, Purperreiger, Lepelaar, Roerdomp, Blauwborst en Cetti's Zanger zijn gedurende deze vierdaagse excursie gespot.

De 35 deelnemers aan deze voorjaarsexcursie

Jan van Bergen, Tiny van Boekel, Simone van de Burgt, Harrie Clemens, Martien van Dooren, Francien en Tiny van den Elsen, Dieny Fleuren, Petra Henraat, John Hermans, Petra Hermens, Els en Frans Loeffen, Lia en Lamber Mickers, Rien de Mol, Jan Nabuurs, Sjan en Peter Noy, Marlies Noy, Ria en Noud van de Rakt, Isidro Rendon, Vera en Dick Slaa, Ton Smits, Liesbeth en Ramon Verkaar, Hermien en Lambert Verkuijlen, Dorien en Theo Versteegden, Fien en Nico Verstegen en Ruut Westerbeek.

Het waren weer vier geslaagde dagen, waarbij er veel is bijgepraat. En uiteraard ook veel vogels (125 soorten) en andere mooie natuur gezien.

Voor het volgend jaar (5 t/m 8 mei 2016), zijn veertig plaatsen gereserveerd voor de 23e Hemelvaartexcursie naar het mooie Texel (mét fietsmogelijkheden).

Graag tot dan! ☺
Peter Noy

Donderdag 14 mei 2015 (door Marlies Noy)

Klokslag 7.45 uur waren Sjan, Peter Noy en ik bij de Groenhoeve waar de meeste deelnemers al klaar stonden om met de auto naar de Stayokay van Dordrecht te rijden. Er waren ook mensen die vanuit Den Bosch vertrokken. Het was fris maar droog weer. We vertrokken met tien auto's. Zonder problemen kwamen we om negen uur aan bij een wat oudere, maar keurige Stayokay. De Stayokay lag in de buurt van een fabrieksterrein, maar lag verscholen in het groen en grensde aan de achterkant aan het water. De accommodatie was goed bezet met Hemelvaartbezoekers. We werden gastvrij onthaald met koffie/thee en een koek die 'Schapenkop' heette.

Hierna vertrokken we naar de Tongplaat. Een Nachtegaal, verscholen in het groen, liet zich horen. De Tongplaat is een onderdeel van de Dordtse Biesbosch en de zuidkant ligt tegen het Hollands Diep aan. Het is een plas-/drasgebied. We hopen vandaag Zeearenden te zien. We wandelden door een prachtig natuurgebied waar ik nog nooit was geweest. Meteen aan het begin van de wandeling ontdekten enkelen al een Zeearend hoog in de lucht. De dag kon niet meer stuk! Aan de overkant van een plas zagen wij een broedende Knobbelzwaan, geflankeerd door een reuzenschildpad. Achter de Zwaan zat een Grauwe Gans. We genoten van de talloze vogelsoorten die we tegenkwamen: een Tureluur, Krakeenden, Bergeenden, Groenpootruiters, Kieviten, Scholeksters, Visdiefjes, Haviken, een IJsvogel. Zwaluwen, Aalscholvers, Nijl- en Grauwe Ganzen. Natuurlijk zagen we ook schapen met hun al grote lammeren die zich te goed deden aan het gras. Tegen 13.30 uur gingen we naar het volgende gebied. Dit heet de Zuidplaat. Het betreft een buitendijkse polder die ruim 100 hectare groot is en de nieuwe Dordtse Biesbosch heet. Het is een aantrekkelijk gebied voor Oeverlopers, Kluten, Kieviten en Eenden. Wij zagen Zomertalingen, Kemphanen, Lepelaars die aan het foerageren waren, de Gele Kwik en de

Tongplaat en Zuidplaat

Blauwborst. De geluiden van al deze vogels vulden de lucht met prachtige, melodieuze en tjirpende geluiden!

Na het nuttigen van ons lunchpakket reden we via het veerpontje naar de Brabantse kant van de Biesbosch en hebben daar ook diverse vogelrijke gebieden bezocht. We bezochten de kijkhut bij de Malthapolder evenals de vogelkijkhut 'Beneden-Spieringpolder'. Vanaf de Panoramatafel Noordwaard hadden we een schitterend weids uitzicht over het uitgestrekte plas- en drasgebied. Hier was een grote plas met afwisselend groen van struiken, gras en riet. Tussen het jonge groen zag ik overal gele, paarse en witte bloemen: veel boterbloemen en wilde margrietten. Een Kleine Karekiet zong prachtig in het struikgewas. We zagen onder andere Tureluurs, Strandlopers, Kluten en Slobeenden. Voor het eerst hoorde ik de Cetti's Zanger. Dit is een KBV-tje (klein bruin vogeltje) met zang die lijkt op een hard drumstel. Hij stoot enkele kreten uit met tussenpozen van enkele minuten. Peter kondigde aan dat hij voor 15.00 uur de Zeearend had besteld. Wat schetste mijn verbazing: Om 15.10 uur hoorde ik een hard gejoel omdat John Hermans een Visarend had ontdekt! Maar was het wel een Visarend?. Het zou ook zo maar een vliegtuig kunnen zijn geweest....

We struinden nog wat rond en rond 18.00 uur waren we terug bij de Stayokay. Om 18.30 uur zaten we met zijn allen te smullen van een Chinees buffet. Het was heerlijk en de kok was verbaasd dat wij zoveel naar 'binnen' schoven. Tja, van de hele dag in de buitenlucht word je hongerig. Na het eten las John de soortenlijst voor en we hadden zowaar deze eerste dag al 91 soorten waargenomen! Niet slecht voor de eerste dag! We zaten nog enkele uurtjes gezellig bij elkaar en om een uurtje of elf ging ik moe en voldaan naar 'de hut'.

Vrijdag 15 mei 2015 (door Dick Slaa)

Tiengemeten

Om 7.20 uur gaat onze wekker na een eerste nachtrust in ons verblijf Stayokay. We schuiven om 8.00 uur aan voor het gezamenlijk ontbijtbuffet. Na een aantal huishoudelijke mededelingen van Peter vragen sommige deelnemers zich af of de beschikbaar gestelde stickers voor de koffie-/theekannen of voor de kleine (urine?)flesjes zijn die bij het overigens uitstekende lunchpakket zitten. Omdat we op tijd de boot van 10.00 uur willen halen, stelt Peter voor om 08.45 uur de auto's in twee groepen van vijf buiten de poort op te stellen en zo naar Tiengemeten te rijden. We rijden in een klein uur naar Nieuwendijk waar de veerpont al op ons ligt te wachten. Bij aankomst wordt er gelijk een Bruine Kiekendief gescoord naast een aantal Boerenzwaluwen, een Witte Kwikstaart, de Winterkoning en een paar honderd Brandganzen. Na een korte overtocht van tien minuten wordt er besloten eerst met de klok mee een rondje te lopen met het oog op de mogelijkheid van een koffiepauze aan de oostpunt van het eiland. De Weelde is een van de drie natuurgebieden op het eiland. Het kenmerkt zich door een groot moeras met natte rietlanden. Dwalend door dit gebied zien we Aalscholvers, Bergeenden, Slobeenden, Tureluurs, een grote groep Kluten maar ook de Groenpootruiter, de Bontbekplevier, de Oeverloper, de Zwarte Ruiter in zomerkleed, het jagende Visdiefje en een Kleine Mantelmeeuw. Plotseling gaat alle aandacht uit naar een door Vera gespotte Tapuit die zich prachtig laat zien. Mede door het mooie weer zijn overal Grasmussen, Kleine Karekieten, Rietgorzen en Rietzangers te horen. Ook de Ringmus en de Roodborsttapuit worden nog gezien.

Bij de veerpont (foto Vera Slaa)

Koffie en appelgebak (foto Vera Slaa)

Eenmaal aangekomen bij de koffiegelegenheid blijkt een deel van de groep zich al op het terras geïnstalleerd te hebben voor koffie en appelgebak. Bij het afrekenen ontstaat enige verwarring omdat er volgens het bedienend personeel € 20,- te weinig betaald zou zijn. Uiteindelijk weet Peter het naar ieders tevredenheid op te lossen. We trekken met ons groepje richting Wildernis en scoren onderweg een tweetal Kneutjes, een Grutto, een grote groep Tureluurs, een Lepelaar, de Wintertaling, de Zomertaling, een groep Bontbekplevieren en een drietal Kluten. Plotseling horen we van John dat er drie Zilverplevieren zitten. Ze zijn prachtig in hun zomerkleed en John vertelt dat ze in de vlucht zwarte oksels hebben.

Deze waarneming krijgt nog een staartje wanneer we op een ander deel van onze groep stuiten met de mededeling dat ze na veel discussie een drietal Goudplevieren op de zelfde plek gezien hebben. John is echter zeer gedecideerd en geeft aan dat hierover geen discussie mogelijk is, wat bij Peter de uitroep ontlokt: “heb ik me toch weer om laten ...!” Weer aangekomen bij de Weelde wordt er nog een Pijlstaart, een Groenpootruiter, een Grote Mantelmeeuw, aantal Bontbekplevieren en een zestal Slobbeenden gescoord. Een aantal enthousiaste kinderen willen ook wel een blik werpen door onze meegebrachte telescopen: vogelaars van de toekomst? Omdat we de boot van 17.00 uur terug moeten halen, is helaas de tijd te kort om nog een volledige route aan de andere kant van het eiland af te leggen. We besluiten nog even aan de Noordoever op de dijk te kijken, maar zien daar niet veel meer dan een aantal Grauwe Ganzen met jongen, een Fazant en een Nijlgans. Na de overtocht wordt de terugreis aangevangen richting onze Stayokay. Het blijkt soms tijdens de vrijdagmiddagspits bij de knooppunten Vaanplein en Ridderkerk een hachelijke zaak te zijn om met een colonne van tien auto's elkaar niet uit het oog te verliezen. Tegen half zeven zijn we echter met z'n allen weer veilig thuis en kunnen ons het voortreffelijke avondeten goed laten smaken. Na het eten wordt de scoringslijst onder leiding van John weer bijgewerkt en komen we na twee dagen vogelen op een totaal score van 103 soorten. De toppers van vandaag: Bruine Kiekendief, Tapuit, Zwarte Ruiter, Zilverplevier naast de Bosuil en Kleine Bonte Specht die tijdens de avondwandeling nog door een aantal leden gehoord zijn.

Vera en Dick Slaa
(foto Lambert Verkuijlen)

Zaterdag 16 mei 2015 (door John Hermans)

Provincie Zeeland

Na het redelijk mooie weer van de afgelopen dagen hadden we deze keer een beetje pech want het regende. Wel gaf de weersdienst aan dat het in de middag droog zou worden in de provincie Zeeland. Eerst moesten we nog een uur rijden dus hierbij was de regen geen probleem. We begonnen op de Brouwersdam. Hier zit al een aantal maanden een Zwarte Zeekoet, maar de vogel laat zich niet altijd zien. Normaal gesproken komt de Zwarte Zeekoet niet in Nederland voor, want ze broeden op lage rotseilandjes. Ze broeden in Groot-Brittannië, Noorwegen en het poolgebied. Een enkele keer per jaar bezoekt een verdwaalde Zwarte Zeekoet ons land. (Toevallig ook al een aantal jaren geleden toen we met de Vogelwacht in mei in de provincie waren. Patrick Raats ontdekte toen een Zwarte Zeekoet en dit was de eerste voorjaarswaarneming voor de provincie Zeeland) Aangekomen bij de Brouwersdam heb ik de achterklep van de auto geopend en vanuit

Zeehond (foto Lambert Verkuijlen)

die positie kon je nog redelijk vogels kijken zonder te worden weggeblazen of kletsnat te worden. Vrijwel meteen zagen we de Zwarte Zeekoet zwemmen en met de telescoop was de vogel goed te zien; op dit moment is de vogel in prachtkleed, dus zwart met wit. Na enige tijd zaten er voor ons op het strand enkele Dwergsternen en een Regenwulp kwam bibberend voorbij. Niet van de kou, maar ze maken een bie-bie geluid. Wel toepasselijk om in de regen een Regenwulp te zien.

In het water zagen we verder nog enkele Middelste Zaagbekken en Futen. Op de kant dichtbij zagen we Steenlopers en Rotganzen. Beide soorten moeten nog naar hun broedgebieden in Siberië en hebben nog een reis van minimaal vierduizend kilometer voor de boeg. Verderop zagen we nog een late Paarse Strandloper, ook zo'n soort die nog helemaal naar het poolgebied gaat om daar te broeden en enkele Grijs Zeehonden.

Op de Plompe Toren
(foto Dick Slaa)

Het regende nog steeds dus we hebben eerst een café bezocht. Daarna was het zo goed als droog en gingen we naar de Plompe Toren. Hier zaten nog veel Zilverplevieren (met zwarte oksels, Lambert). Wij zien ze meestal alleen in de herfst, maar nu in het voorjaar hebben ze allemaal al hun prachtkleed en zijn ze mooi getekend met hun zwart en zilverkleurig kleed. Van hieruit besloten we om de Prunjepolder bij Zierikzee te gaan bezoeken. Dit is het mooiste natuurgebied van de provincie Zeeland met duizenden en nog eens duizenden vogels. Onderweg zijn we met enkele auto's nog gestopt om twee Kleine Zilverreigers te aanschouwen die in een klein plasje aan het foerageren waren. Aangekomen bij de Prunjepolder zagen we honderden Zilverplevieren en

Rosse Grutto's. Dicht bij de auto zaten enkele gewone Grutto's. Als ze vliegen zie je de witte stuit en de zwarte eindband bij de Grutto terwijl de Rosse Grutto een witte V op zijn bovenlichaam heeft en een gestreepte eindband. Dit is nog het beste kenmerk om de twee soorten uit elkaar te houden. (de opgewipte snavel van een Rosse Grutto is niet altijd een duidelijk kenmerk) Tussen de Rosse Grutto's en de Zilverplevieren zaten nog veel Bonte Strandlopers (met hun zwarte borst) en na enig zoeken zagen we ook een aantal Kanoeten. De Kanoet is iets groter dan een Bonte Strandloper, wat ronder en ze hebben een opvallende oogstreep.

Aan de andere zijde van de dijk heb je enkele inlagen; dit zijn zilte waterpartijen die rondom zijn voorzien van een dijk. Enkele dagen daarvoor was hier een Grauwe Franjepoot gezien maar wij konden deze soort niet vinden. Wel zat er een kolonie Visdiefjes en geregeld kwamen er ook Grote Sterns langs gevlogen. Tijdens het kijken bemerkte Isidro ineens een Zwartkopmeeuw. Ze lijken veel op een Kokmeeuw maar zijn verder

Zwartkopmeeuw (foto John Hermans)

spierwit terwijl een Kokmeeuw donkere ondervleugels heeft en zwarte punten op het uiteinde van de vleugel. We zagen dat de Zwartkopmeeuw een ei weghaalde om het even later op te eten. Je ziet dan hoe fel de Visdiefjes zijn want de Zwartkopmeeuw kreeg weinig tijd om de inhoud van het ei op te eten. Zoals al gezegd heeft de Prunjepolder (onderdeel van plan Tureluur) het meest te bieden. Enkele keren zagen we duizenden vogels de lucht ingaan. Wat dat betreft lijkt het wel een beetje op de vogelwolken die je in de herfst op de Waddeneilanden ziet. Indrukwekkend.

Jammer genoeg was het al zo laat dat we besloten om niet meer naar het Hellegatsplein te gaan. Terug in Dordrecht konden we terugkijken op een mooie dag ondanks het mindere weer 's morgens, maar in de middag kwam de zon erdoor waardoor het met name in de Prunjepolder

goed vogelweer was. Achteraf hoorden we dat het in Uden zo ongeveer de gehele dag geregend had, dus we hadden een goede keuze gemaakt om tijdens deze dag de provincie Zeeland te bezoeken.

Zondag 17 mei 2015 (door Liesbeth Verkaar)

De laatste dag alweer. Zo'n Hemelvaartweekend gaat zo snel voorbij. "Time flies when you're having fun", ofwel de tijd vliegt als je het naar je zin hebt. En dat hadden we, het was weer een fantastisch (lang) weekend!

We begonnen de dag met een boottocht. We wandelden vanaf de Stayokay in ongeveer een kwartier naar het Biesboschcentrum Dordrecht. Hier vertrok een fluisterboot 'De Sterling' voor een twee uur durende vaartocht. Gelukkig was het mooi weer, dat was gisterochtend wel anders op de Brouwersdam. Op een boot moet het toch wel droog zijn wil je kunnen vogelen. We konden alle vijfendertig in de boot, die stoeltjes aan beide zijden had. De schipper maakte ons alvast lekker met de mededeling dat de groep van 07.00 uur vóór ons, vijf Bevers had gezien. Nou dat wilden wij ook wel! De fluisterboot deed zijn naam eer aan en gleed geruisloos door het water. Zo konden we de vogelzang goed horen. Het was een mooie ervaring met de zon op het water. Heel veel riet langs de kant en dus ook heel veel Rietzangers, Rietgorzen en Kleine Karekieten. Echt spectaculaire soorten hebben we niet gezien, ook geen Bevers, maar ik had het toch niet willen missen. Halverwege de tocht mochten we uit de boot. Daar maakten we een wandeling van ongeveer een half uur. Dit was echt heel mooi. Weelderige natuur, vogelzang, bloemen, vlinders, libellen, lopend langs de rivier, prachtig, bijna paradijselijk. Terug bij de boot voeren we terug in een snel tempo, want de schipper had nog een tochtje om 12.00 uur.

Zomertaling (links) en Aalscholver vanuit fluisterboot (foto's Lambert Verkuijlen)

Bij het Biesboschcentrum Dordrecht hebben we de groepsfoto gemaakt. Deze keer ging dat vrij soepel. De fotograaf die we van de straat plukten, was best komisch. We moesten naar zijn hoofd kijken, want daar zat een IJsvogel op. Bij de tweede foto een Visarend, nou dan wil je wel lachen, de grapjas. Tiny en Francien gingen naar hun dochter op de camping, de rest streek neer op het terras voor koffie en we konden ons lunchpakket nuttigen in het zonnetje. Daarna gingen we het bezoekerscentrum onderzoeken. Er werd een mooie film gedraaid over de Biesbosch. Ook werden er schilderijen tentoongesteld, Maar veel tijd was er niet, want om één uur moesten we al weer terug zijn bij de auto's om de Biesbosch zelf weer in te trekken.

We gingen naar enkele punten waar we donderdag ook al geweest waren. Het zijn zeer geschikte punten om vogels te kijken. Eerst weer naar de Tongplaat. De vogelaars zaten voor, op en achter het kijkscherm, grappig gezicht. Een vreemde vogelaar vond het maar niets en ging er vandoor. Hij vond dat we achter het scherm moesten blijven, waar ook wel weer iets voor te zeggen is. Maar de vogels zaten best ver, dus verstoren deden we niet. Er werd een Dwergmeeuw gespot, een mooi sierlijk meeuwtje met bijna zwarte ondervleugels en een opvallende witte achterrand. Hij was nog niet helemaal in zomerkleed, want de kop was nog niet pikzwart. Via het veerpontje gingen we weer naar de Brabantse kant naar de Panoramatafel Noordwaard. Hier hadden we een prachtig uitzicht over de polder. Op de grote ronde uitkijkpost staat een kaart met de omgeving afgebeeld. Hier hebben we nog een paar uurtjes doorgebracht. Isidro riep opeens: "Zeearend". Alle kijkers en telescopen werden die kant op gericht en jawel, de Zeearend werd gezien, alleen jammer genoeg wel ver weg. Het waren er zelfs twee, maar er werd bij geroepen: "puntjeswerk". En dat was ook zo, ze vlogen zo ver dat ze moeilijk te zien waren. Maar de mensen met telescopen hebben ze toch goed gezien.

Zo rond vier uur werd het tijd om afscheid te nemen en naar huis te gaan. Je weet maar nooit hoe het verkeer is na een Hemelvaartweekend. Achteraf viel dat reuze mee, zodat we rond vijf uur al thuis waren en we terug konden kijken op een zeer geslaagd vogelweekend, dat wederom tot in de puntjes geregeld was.

Juveniele Meerkoet (boven), Torenvalk en Fuut (foto's Lambert Verkuijen)

Vogelwaarnemingen Biesbosch 2015 (door John Hermans)

-
1. Aalscholver	43. IJsvogel	85. Rosse Grutto
2. Appelvink	44. Kanoet	86. Rotgans
3. Bergeend	45. Kauw	87. Scholekster
4. Blauwborst	46. Kemphaan	88. Slobeend
5. Blauwe Reiger	47. Kievit	89. Sperwer
6. Boerenwaluw	48. Kleine Bonte Specht	90. Spotvogel
7. Bontbekplevier	49. Kleine Karekiet	91. Spreeuw
8. Bonte Strandloper	50. Kleine Strandloper	92. Sprinkhaanzanger
9. Boomklever	51. Kleine Zilverreiger	93. Staartmees
10. Boomkruiper	52. Kleine Mantelmeeuw	94. Steenloper
11. Boomvalk	53. Kluut	95. Stormmeeuw
12. Bosrietzanger	54. Kneu	96. Tafeleend
13. Bosuil	55. Knobbelzwaan	97. Tapuit
14. Brandgans	56. Koekoek	98. Tjiftjaf
15. Bruine Kiekendief	57. Kokmeeuw	99. Torenavalk
16. Buizerd	58. Kolgans	100. Tuinfluiter
17. Canadese Gans	59. Koolmees	101. Tureluur
18. Dwergmeeuw	60. Zwarte Kraai	102. Turkse Tortel
19. Dwergstern	61. Krakeend	103. Veldleeuwerik
20. Ekster	62. Kuifeend	104. Vink
21. Fazant	63. Lepelaar	105. Visarend
22. Fitis	64. Matkop	106. Visdief
23. Fuut	65. Meerkoet	107. Gaai
24. Gekraagde Roodstaart	66. Merel	108. Waterhoen
25. Gele Kwikstaart	67. Middelste Zaagbek	109. Wielewaal
26. Gierzwaluw	68. Nachtegaal	110. Wilde Eend
27. Grasmus	69. Nijlgans	111. Winterkoning
28. Graspieper	70. Oeverloper	112. Wintertaling
29. Grauwe Gans	71. Oeverwaluw	113. Wulp
30. Groenling	72. Ooievaar	114. Zanglijster
31. Groenpootruiter	73. Paarse Strandloper	115. Zeearend
32. Grote Bonte Specht	74. Pijlstaart	116. Zilvermeeuw
33. Grote Mantelmeeuw	75. Pimpelmees	117. Zilverplevier
34. Grote Stern	76. Purperreiger	118. Zomertaling
35. Grote Zilverreiger	77. Putter	119. Zomertortel
36. Grutto	78. Regenwulp	120. Zwarte Ruiter
37. Havik	79. Rietgors	121. Zwartkop
38. Heggenmus	80. Rietzanger	122. Witte Kwikstaart
39. Holenduif	81. Ringmus	123. Cetti's Zanger
40. Houtduif	82. Roerdomp	124. Zwarte Zeekoet
41. Huismus	83. Roodborst	125. Zwartkopmeeuw
42. Huiswaluw	84. Roodborsttapuit	

De complete lijst van waargenomen vogels tijdens de voorjaarsexcursie 2015 naar de Biesbosch van de Vogelwacht Uden. In totaal 125 soorten.

Bijzondere Waarnemingen

Het voorjaar brengt naast de voor ons normale zomergasten vaak ook wat bijzondere doortrekkers mee. Zwarte Wouwen zijn wel elk voorjaar overtrekkend te zien, maar blijven erg schaars. Met de Big Day hadden ze geluk er één te zien. In het begrazingsgebied zijn ook dit jaar de Beflijsters meer dan een week te zien geweest, zelfs met een top van 22 exemplaren. Tussen de foeragerende Gele Kwikstaarten zaten ook weer Noordse Kwikstaarten (zwarte kop) en een Engelse Kwikstaart (Gele kop).

Beflijster
(foto Marc Gottenbos)

Maar het klapstuk is toch wel de Griel die door Simone is waargenomen. Deze vogel is in 1993 op bijna dezelfde plaats waargenomen. Een zoektocht van vele vogelaars leverde helaas geen Griel meer op.

Wil je op de hoogte blijven kijk regelmatig op onze website www.vogelwachtuden.nl

Peter van de Braak (Inventarisatiewerkgroep), T: 0413-253586 E: petervandebraak@gmail.com

Datum	Aantal	Soort	Locatie	Waarnemer
09-04-2015	1	Zwarte Wouw	Vorstenbosch	Teun van Kessel
10-04-2015	1	Grote Zaagbek	Uden - Zuid	Bart Gras
12-04-2015	1	Zwarte Wouw	Maashorst - Palmven	Koos Doorten
14-04-2015	2	Bergeend	Maashorst - Palmven	Henk van den Acker
15-04-2015	3	Lepelaar	Maashorst - Palmven	Gerard van Aalst
16-04-2015	22	Beflijster	Maashorst - Begrazingsgebied	Gerard van Aalst
16-04-2015	1	Duinpieper	Maashorst - Palmven	Arend Vermaat
20-04-2015	1	Hop	Maashorst - Begrazingsgebied	John Hermans
20-04-2015	1	Bokje	Maashorst - Begrazingsgebied	Henk van den Acker
21-04-2015	1	Smelleken	Maashorst - Brobbelbies	Teun van Kessel
23-04-2015	5	Bosruiter	Maashorst - Palmven	Gerard van Aalst
27-04-2015	1	Steltkluut	Erp - Hurkse Bossen	Carel van der Sanden
30-04-2015	1	Casarca	Bernheze (gemeente)	Teun van Kessel
03-05-2015	1	Morinelplevier	Maashorst - Brobbelbies	Steef van Lith
06-05-2015	1	Engelse Kwikstaart	Telpost Brobbelbies Zuid	Gerard van Aalst
16-05-2015	1	Smelleken	Maashorst - Brobbelbies	Mark Stevens
16-05-2015	1	Lepelaar	A50 - Afslag Uden-Zuid	Bart Gras
17-05-2015	1	Kleine Zilverreiger	Maashorst - Herperduin	Wim Gremmen
23-05-2015	1	Griel	Maashorst - Begrazingsgebied	Simone Schraven

Boeiende dialezing Wespendif

Dinsdagavond 17 maart heeft de Vlaming Wouter Vansteelant, werkzaam als ecooloog aan de universiteit van Amsterdam, voor een volle zaal in de Groenhoeve het publiek een inkijkje gegeven in de mysterieuze wereld van de Wespendif. Hoe en waarom trekken deze roofvogels elk jaar naar Afrika en weer terug? Welke routes volgen ze en wat voor problemen komen ze tegen? Ademloos luisterden de aanwezigen naar de resultaten van zijn onderzoek dat hij met behulp van het Bird Tracking System heeft gerealiseerd. Nauwkeurig kan bijvoorbeeld vastgesteld worden dat, als de Wespendifen in het voorjaar door een zandstorm in Midden Afrika worden opgehouden of daardoor een langere route moeten kiezen, dit direct negatieve gevolgen heeft voor het broedresultaat bij ons.

Enthousiaste verteller in de Groenhoeve

In 2013 won Wouter Vansteelant met zijn team 'Vogel het Uit' de Academische Jaarprijs. Deze prestigieuze prijs wordt sinds 2005 toegekend aan het team met het beste plan om wetenschappelijk onderzoek onder de aandacht van een groot publiek te brengen. Hij liet de aanwezigen zien waar de Wespendifen in Nederland zitten en dan kunnen vogelaars ter plekke met behulp van een door hem ontwikkelde app specifieke informatie doorgeven over dat gebied. Hierdoor kan op een eenvoudige manier heel veel informatie verzameld worden over de leefomgeving van deze vogels.

Wouter in actie met Wespendif

Een prachtig, wetenschappelijk onderbouwd verhaal, maar zeer publieksvriendelijk gebracht door een zeer enthousiaste verteller met een prachtig Vlaams accent.

Lezingen najaar 2015

Voor wat betreft de lezingencyclus van IVN/Vogelwacht is het nu even pauze, maar op donderdag 17 september 2015 gaat de serie weer verder met een lezing van Raymon Klaassen over Geolocator onderzoek. Dinsdag 13 oktober komt Jeroen van Delft vertellen over de Brabantse reptielen en donderdag 12 november sluit Annemarie van Diepenbeek de serie af met Amfibieën in Nederland.

Zowel voor IVN-ers als Vogelwachters zijn dit leerzame avonden. Zien we jullie bij een of meer van de komende lezingen? ☺

Martien van Dooren

*Paartje Rugstreeppadden
(foto Annemarie van Diepenbeek)*

Vogelreis naar Extremadura (Spanje)

Het voorjaar is toch de mooiste tijd om vogels te kijken. We hadden eind april al wel een reis voor de boeg naar Griekenland, maar het kriebelde toch flink om weer eens naar de Extremadura te gaan. Vandaar dat Peter van de Braak, John Hermans en Jan-Willem Hermans van 24 tot en met 31 maart 2015 naar deze streek in Spanje gegaan zijn. Ondanks dat enkele vogels nog op trek waren, hebben we veel vogels gezien. Alle wenssoorten, zoals Grote Trap, Kuifkoekoek, Vale, Monniks- en Aasgier zijn door ons mooi gezien. We verbleven in Trujillo, wat centraal gelegen is in de Extremadura. Van hieruit hebben we elke dag een andere route genomen. Vooral de weg van Trujillo naar Monroy is van ongekende schoonheid. Ook het nationaal park Monfragüe moet je als vogelaar gezien hebben. In deze week hebben we maar liefst 118 vogelsoorten waargenomen en dan te bedenken dat nog niet alle vogels terug waren vanuit Afrika.

De Spaanse Extremadura is een landstreek zo groot als Zwitserland. Het bestaat uit de provincies Badajoz en Caceres en is westelijk gelegen in Spanje tegen de Portugese grens aan. Het is een dunbevolkt gebied: er wonen slechts één miljoen mensen. Van oudsher wordt de Extremadura als een 'extremiteit' van Spanje beschouwd. Een arme, verre en onvruchtbare uithoek van het land met weinig vooruitzicht op verbetering. Velen zochten hun heil elders en trokken weg naar Madrid, de kuststreken of naar een geheel andere 'onbekende' wereld. De Extremadura is de streek waar de conquistadores vandaan kwamen. Als we de kaart van Zuid-Amerika voor ons nemen, zien we daar een aantal steden uit de Extremadura liggen: Guadalupe (Bolivia, Mexico), Trujillo (Peru), Caceres (Colombia) etc. Dat wijst erop dat de conquistadores uit de Extremadura een hoofdrol hebben gespeeld bij de verovering van (Zuid) Amerika. Cortez, Pizarro, Balboa. Grote en gevreesde namen van avonturiers uit de Extremadura, die in de nieuwe wereld het fortuin vonden wat zij zochten. Steden als Trujillo en Caceres staan vol met paleizen en villa's die ze na hun terugkomst lieten bouwen.

Aasgier

Vale gier

(foto's Peter van de Braak)

Het landschap van de Extremadura is vrijwel volledig door de mens gevormd. Om een illusie te ontnemen: er is zo goed als geen oorspronkelijk natuurlandschap aanwezig. Voor de Romeinse tijd was het gehele gebied bedekt met uitgestrekte, groene eikenbossen. Er waren geen steppen en savannen. Overal was bos en hierdoor was waarschijnlijk ook het klimaat anders dan nu: zachter en met veel meer neerslag. De bossen

zijn vrijwel compleet verdwenen en het hout is gebruikt voor scheepsbouw, huizenbouw en als brandstof. De vruchtbare bosbodem spoelde weg en kale rotsen en vlaktes kwamen te voorschijn. De geiten en schapen zorgden ervoor dat bomen geen kans meer kregen. Op de glooiende vlaktes hebben zich voornamelijk twee typen landschappen gevormd: de vrijwel boomloze steppe en de zogenaamde 'dehesa', een eeuwenoud cultuurlandschap dat u zich het beste kunt voorstellen als een kruising tussen de Afrikaanse savanne en een boomgaard.

Ook de Spaanse steppen zijn een cultuurlandschap. ‘Dankzij’ de vernietiging van de bossen leven er nu duizenden Grote en Kleine Trappen, Grielen en Zandhoenders! Op de hogere bergruggen, ongeschikt om als ‘dehesa’ in gebruik te nemen, vinden we een schaarse begroeiing van struiken en lage bomen.

Het landschap van de Extremadura bestaat uit dehesa, kale rotsige vlaktes met matorral (= doornig struikgewas), steppegebieden, stuwweren en een enkele lage bergketen. Franco had grootse plannen met de Extremadura. Op nog geen driehonderd kilometer van Madrid zou het de graanschuur van Spanje worden. In de zeventiger jaren heeft Franco overal stuwdammen laten aanleggen. Met het water kon elektriciteit worden opgewekt en het kon worden gebruikt voor de landbouw. Nadat de dammen waren aangelegd stroomden de stuwweren vol (en de oobossen langs de Taag verdwenen). Daar is het bij gebleven. In de meren is vis uitgezet. Geld voor verdere ontwikkeling was (en is) er (nog) niet...

Het klimaat van de Extremadura wordt gekenmerkt door droge hete zomers en zachte winters waarin de meeste neerslag valt. Het voorjaar begint al vroeg. Nog voordat de Kraanvogels de Extremadura verlaten (begin maart), begint de Spaanse lente met aangename temperaturen. Eind mei is het voorbij. De zomer is begonnen. De onbarmhartige zon droogt het landschap uit en het gras kleurt geel. De temperatuur kan dan oplopen tot 45 graden in de schaduw.

Vogels in de Extremadura

De Extremadura is zeer rijk aan vogelsoorten. De vogelrijkdom is te verklaren door de aanwezigheid van veel geschikte en verschillende biotopen en de strategische ligging van het gebied. Bovendien is het gehele gebied door de eeuwen heen nauwelijks veranderd. Deze landschapsstabiliteit heeft ervoor gezorgd dat veel soorten zich er konden vestigen en (zonder verstoord te worden) uitbreiden. De strategische, centrale ligging van het gebied, tezamen met een stabiel landschap heeft een haast bizarre avifauna opgeleverd. Uit Noordwest-Europa zijn o.a. Ooievaar, Ortolaan en Zomertortel afkomstig. Uit Afrika afkomstig zijn

waarschijnlijk o.a. de Grijze Wouw, Kuifkoekoek, Zwarte Spreeuw, Koereiger en Slangenarend. Uit Zuidoost-Europa zijn o.a. Kleine Torenvalk, Kortteenleeuwerik, Kalanderleeuwerik, Kleine Zilverreiger, Zwarte Ibis en Bijeneter afkomstig. Uit Azië komt vermoedelijk de Monniksgier en (waarschijnlijk) uit China de Blauwe Ekster. De Extremadura is onbetwist de beste plek in Europa voor roofvogels. Niet alleen wat betreft de verscheidenheid aan soorten maar ook qua aantallen. Veel roofvogels die hier nog algemeen voorkomen zijn in andere Europese landen (bijv. in Griekenland) zeldzaam, schuw en moeilijk waar te nemen. Vijf soorten arenden (Dwerg-, Havik-, Slangen-, Keizer-, en Steenarend) komen in redelijk gezonde populaties voor. Drie soorten gieren zijn gemakkelijk waar te nemen: Aas-, Vale- en Monniksgier. Nergens anders in Europa komen zoveel Grijze Wouwen, Rode Wouwen, Kleine Torenvalken en Grauwe Kiekendieven voor.

En laten we de steppevogels niet vergeten. De Extremadura heeft Europa's grootste aantallen Grote-, en Kleine Trappen, Grielen, Grauwe Kiekendieven, Scharrelaars en Witbuik-, en Zwartbuikzandhoenders. Ook verschillende soorten Leeuweriken zijn karakteristieke steppevogels: Veld-, Thekla-, Kortteen-, en Kalanderleeuwerik zijn algemene soorten. In Spanje treffen we ook een aantal van ‘onze’ karakteristieke broedvogels aan.

***Kleine Torenvalk
(foto John Hermans)***

Opvallend is dat deze soorten (bijv. Sperwer, Tjiftjaf, Merel, Roodborst, Koolmees, Blauwborst, Tapuit etc.) zich in Spanje beperken tot de oorspronkelijke (koele) bosgebieden of alleen in de bergen voorkomen.

Dehesa ‘savanne’ landschap

Ongeveer 50 % van de Extremadura is met dehesa bedekt. Het is een verbazingwekkend landschap, uniek voor het Iberisch schiereiland. Het lijkt wel wat op de Oost-Afrikaanse savanne: droog golvend grasland met parasolvormige bomen op regelmatige afstand van elkaar. De dehesa is een cultuurlandschap, ontstaan door een letterlijk behouden gebruik van de natuur. Het succes hiervan kan worden bewezen door het opmerkelijke feit dat de graslanden, onder de bomen, redelijk intensief worden geëxploiteerd en toch vrijwel alle voor het Middellandse zeegebied bekende diersoorten herbergen.

De dehesa is ontstaan door het gedeeltelijk kappen van de oeroude eikenbossen. De ruimte die vrijkwam is beheerst volgens een systeem dat minimale input in plaats van maximale uitput nastreeft. Weinig landbouwbeheerssystemen dienen zoveel doelen tegelijk: productie van voedsel voor mens en dier (gras en vlees), van brandstof in de vorm van brandhout en houtskool en van grondstoffen zoals kurk, bouwhout en tannine. Het vee van de Extremadura (vaak bijzondere rassen) graast alleen in de winter tussen de eikenbomen. In mei, als het gras begint te verdrogen, werd volgens de eeuwenoude ‘transhumancia’ het meeste vee langs traditionele routes naar de bergen gebracht, waar nog groen gras aanwezig is. Nadat in de herfst de eerste regens het gras weer laten groeien werd het vee weer uit de bergen teruggeleid naar de dehesa’s.

Het klimaat is mediterraan: hete zomers en zachte, natte winters. De planten en dieren hebben zich aan deze omstandigheden aangepast en kunnen lange droogteperiodes doorstaan. De steen- en kurkeiken, die de dehesa’s in de Extremadura karakteriseren hebben enorme wortelstelsels ontwikkeld om het grondwater op enkele meters diepte te bereiken. De bomen zijn van essentieel belang voor het voortbestaan van de dehesa. De kruinen van de bomen houden de zon tegen en voorkomen dat de bodem uitdroogt. De bomen zelf zijn van economisch belang en leveren brandhout, houtskool, kurk en eikels voor de varkens.

Grauwe Gors (foto John Hermans)

Grijze Gors (foto Peter van de Braak)

Ook voor de vogels zijn de bomen belangrijk. Driekwart van de Europese kraanvogelpopulatie overwintert in de dehesa’s van de Extremadura. Ze voeden zich hoofdzakelijk met eikels. De Spaanse Keizerarend en de Monniksgier hebben oude eiken nodig met een stevige kruin om hun nest in te bouwen. De Hop, Genetkat, Dwergooruil, Eikelmuis en Scharrelaar maken gebruik van holtes in de oude bomen om er hun jongen groot te brengen.

Steppegebieden

Ongeveer tien procent van het oppervlak van de Extremadura bestaat uit steppegebied. Natuurlijke steppegebieden komen oorspronkelijk alleen in het oosten van Europa voor (Hongarije, Rusland). Het steppeklimaat wordt gekarakteriseerd door een gemiddelde jaarlijkse neerslag van minder dan driehonderd mm en tenminste tweehonderd dagen zon per jaar. De Spaanse steppen zijn ontstaan door erosie nadat de oorspronkelijke eikenbossen zijn gekapt. Het is een vlak enigszins golvend landschap waar geen bomen meer groeien. 's Zomers is het er bloedheet en 's winters kan het er vriezen: het klimaat vertoont overeenkomsten met het landklimaat van Oost Europa. De Spaanse steppe is gedeeltelijk in cultuur gebracht, op de betere gronden wordt af en toe graan en maïs verbouwd. De rest van het oppervlak wordt door schapen en geiten afgegraasd, zodat bomen geen kans meer krijgen.

Het extreme klimaat van de steppe gaat gepaard met sprinkhanenplagen. Van nature oefenen grote insecten een enorme aantrekkingskracht uit op de 'steppevogels' als Grote en Kleine Trap, Griel, Scharrelaar (waarvoor men op een aantal plaatsen nestkasten heeft opgehangen) Kleine Torenvalk, Hop, Roodkopklauwier en natuurlijk de Grauwe Kiekendief. De Spaanse steppen vormen het laatste bolwerk van de Grote (en in mindere mate ook de Kleine) Trap. Overal ter wereld lopen hun aantallen terug als gevolg van de modernisering van de landbouw. In de Extremadura zijn naar schatting nog ca. vijfduizend paartjes aanwezig! De graanresten die achterblijven op het land dienen als voedsel voor Witbuik- en Zwartbuikzandhoen maar ook voor Grote en Kleine Trap. Andere soorten die we hier kunnen verwachten zijn Kuifkoekoek, Spaanse Mus (grote kolonies in eucalyptus aanplant langs de weg), Steenuil, Vale Gier, Kortteenleeuwerik, Veldleeuwerik en Kalanderleeuwerik. Merkwaardig is het voorkomen van ooievaarskolonies (vaak meer dan dertig nesten) in bomen langs riviertjes die de steppe begrenzen.

Kalanderleeuwerik (foto Peter van de Braak)

Kuifleeuwerik (foto John Hermans)

Natuurpark Monfragüe

De kern van het natuurpark van de Extremadura is een oud kasteeltje bovenop de rotsige bergrug op de plaats waar de ingedamde Taag en Tietar samenkomen. Vanaf deze plek heeft men een prachtig uitzicht over een deel van het park en de omliggende dehesa's.

Binnen Monfragüe zijn vier interessante biotopen aanwezig: de rotsige bergrug, de ingedamde Taag en Tietar, uitgestrekte dehesa's en de berghelling naast het kasteeltje met oorspronkelijk Mediterraan natuurbos. We zullen ze hier stuk voor stuk bespreken.

De Sierra de las Corchuelas is een kleine bergrug langs de Taag. De vogelrijkdom van deze bergrug wordt verklaart door het ontbreken van een dergelijk biotoop in de wijde omtrek:

soorten die afhankelijk zijn van bergen of rotsen concentreren zich hier. Het centrum van de bergrug wordt gevormd door een steile rots: de Penafalcon. De rots is vermaard om z'n gieren. Vale-, Aas-, en Monniksgier komen er voor. Verder broeden er elk jaar Oehoe's en zijn er regelmatig Slechtvalken, Steen-, en Spaanse Keizerarenden (zes paartjes broeden in het park) te zien, die gebruik maken van de thermiek langs de steile rotswand om moeiteloos op te stijgen. Andere karakteristieke vogels van de bergrug zijn Blauwe Rotslijster, Zwarte Tapuit en Rotsmus.

De ingedamde Taag stroomt traag langs de steile rots. Ondanks het verdwijnen van de oobossen langs de rivier (door de aanleg van een stuwdam in de jaren zeventig) heeft de Zwarte Ooievaar zich weten te handhaven. In de richels van de rots broeden een aantal paartjes. Langs de Taag zijn ook regelmatig Kleine Zilverreigers, Lepelaars en Ooievaars te zien. Boven het water jaagt de Zwarte Wouw. Onder de oude stenen brug over de Taag broeden Roodstuit-, Vale Gier-, Rots-, en Alpengierzwaluwen. De grote rotsen naast de brug herbergen Zwarte Tapuit en Blauwe Rotslijster. In de rivier komen ook nog Otters voor.

De dehesa's herbergen de voor dit landschap karakteristieke soorten als Roodkopklauwier, Hop, Blauwe Ekster, Thekla Leeuwerik, Rode en Grijze Wouw, Wielewaal, Bijeneter en Zuidelijke Klapekster. Ook de zoogdieren zijn goed vertegenwoordigd met Edelhert, Wild Zwijn, Eikelmuis, Genetkat, Mangoeste en een enkele Spaanse Lynx (hoewel deze laatste al een aantal jaren niet meer is waargenomen).

Langs de noordhelling van de Sierra de la Corchulas (bij het kasteeltje) vinden we een uniek habitat van Monfragüe: oorspronkelijk mediterrane bos. Dit is het enige niet-cultuurlandschap van de Extremadura! Het is het laatste restant van de bossen waar ooit grote delen van heuvelachtig Spanje mee waren bedekt. Het bestaat voornamelijk uit groenblijvende struiken en bomen met aromatische oliën die planteneters afschrikken: Mastiek- en Terpentijnboom, Wilde Olijf, Sneeuwbal en Aardbeiboom (Zwarte Moerbeï?, red.). Er leven vogelsoorten die voor ons gewoon zijn maar voor Spanje vrij zeldzaam: Gaai, Roodborst, Iberische Tjiftjaf en Staartmees. De stenen brug over de Taag is het biotoop van een aantal zwaluwsoorten. Huis-, Boeren-, Alpengier-, Roodstuit- en Rotszwaluw maken hun nesten onder de brug.

Stuwmeren, rivieren en drinkpoelen

Oorspronkelijk is er in de Extremadura, naast een enkele uitdrogende rivierbedding, geen stilstaand water te vinden. Tijdens het bewind van Franco zijn overal stuwdammen aangelegd zodat het kostbare water niet wegstroomde. Door de boeren zijn voor het vee her en der drinkpoelen gegraven.

Als gevolg van deze menselijke activiteiten is de hoeveelheid stilstaand water in het gebied sterk toegenomen. De riviertjes van de Extremadura herbergen een grote verscheidenheid aan dierleven. Amfibieën zijn van het water afhankelijk voor hun voortplanting.

Vale Gier
(foto's John Hermans)
Buidelmees

Amerikaanse rivierkreeften zijn in de zeventiger jaren uitgezet en inmiddels zo talrijk dat zij een gemakkelijke prooi vormen voor Otters, Kleine Zilverreigers en zelfs de Zwarte Wouw. De reptielenrijkdom van de rivierdalen is groot. De Spaanse Mus komt voornamelijk in rivierdalen voor. Verder vinden we hier IJsvogeltjes en Spaanse beekschildpadden. Parelhagedissen en waterslangen (adderringslang) zijn algemeen en vormen een geliefkoosde prooi voor de Slangenarend die graag op deze plaatsen foerageert. De Havikarend wordt aangetrokken door Konijnen en Rode Patrijzen die bij het water komen drinken. De kunstmatige stuwmeren en drinkpoelen voor het vee vormen het biotoop van water en moerasvogels als Kwak, Woudaap, Kleine Zilverreiger, Ooievaar en Zwarte Ooievaar. Deze vogels worden aangetrokken door de vele amfibieën die in de poelen leven.

Bergen, heuvelruggen en ruïnes

Zuid-Spanje wordt her en der doorsneden door lage berg- en heuvelruggen, de zogenaamde 'sierras'. De ruige hellingen zijn niet in cultuur gebracht en begroeid met maquis en mediterraan bos. Deze gebieden zijn zeer geschikt als broedplaats voor roofvogels. De Slechtvalk broedt in vrijwel elke 'sierra'. Hij kiest zijn nestplaats op een steile klif vaak in gezelschap van Rotsduiven en Alpenkraaien. Ook Vale Gier, Aasgier, Oehoe en de Steenarend zijn karakteristieke 'sierra' vogels. Grote zoogdiersoorten als Wild Zwijn, Edelhert en (zeldzaam) de Wolf vinden hier, op verborgen plaatsen, een geschikte kraamkamer. Op de grote rotspartijen kunnen we de Blauwe Rotslijster, Zwarte Tapuit en Rotsmus aantreffen. Rotszwaluwen broeden vaak onder overhangende kliffen.

Kunstmatige rotspartijen vormen de in Spanje overal aanwezige ruïnes. Vele worden gebruikt als broedplaats voor Steenuil, Hop, Scharrelaar, Kleine Torenavalk, Kauw en Rotszwaluw.

Oude steden

Zuid-Spanje is rijk aan eeuwenoude steden met een rijke historie. Steden als Trujillo, Sevilla en Cáceres vormen het biotoop van een aantal karakteristieke cultuurvolgers. De meest opvallende is de Ooievaar. Er zijn kerken met meer dan vijftien bewoonde ooievaarsnesten. In de takken van de nesten broeden soms Ring- en Spaanse Mussen, hoewel deze laatste soort meer een cultuurvliedder is. De Kleine Torenavalk is de cultuurvolger van Zuid-Spanje. Ze broeden in kleine kolonies in gaten in oude gebouwen en zoeken buiten de steden op de steppes en dehesa's naar grote insecten, die hun voornaamste prooi vormen. Helaas lopen de aantallen de laatste jaren, door modernisering van de landbouw en renovatie van oude gebouwen, sterk terug. In Trujillo schat men het aantal broedpaartjes op honderd. Kerk- en Steenuilen broeden op verborgen plaatsen in de steden. Ook Vale Gier-, Gier- en Alpengierzwaluw komen algemeen voor.

Tekst: Jan-Willem Hermans

De mooie natuur van de Extremadura (foto's Peter van de Braak)

Nederland presteert slecht op natuurgebied

BirdLife International, de koepelorganisatie waar Vogelbescherming Nederland onderdeel van uitmaakt, publiceerde gisteren een verontrustend rapport waaruit duidelijk wordt dat Europa een groot deel van haar eigen biodiversiteitsdoelstellingen niet gaat halen. Uit het rapport blijkt ook dat Nederland op veel punten nóg slechter presteert dan de andere lidstaten. Vogelbescherming Nederland herkent de harde feiten en pleit met BirdLife voor een betere uitvoering van de Europese natuurregels. In het rapport van BirdLife is te lezen hoe het staat met de realisatie van de biodiversiteitsdoelstellingen die Europa in 2020 behaald moet hebben. Kern van deze in 2011 vastgestelde doelstelling is dat de achteruitgang van de biodiversiteit in 2020 moet zijn gestopt. We zijn nu halverwege en het onderzoek concludeert dat Europa op deze manier haar eigen doelen bij lange na niet gaat halen, omdat lidstaten de afgesproken maatregelen niet doorvoeren. Daar waar de regels wel worden ingevoerd, is direct resultaat te zien.

Situatie Europa verontrustend

Vogelbescherming Nederland herkent de harde feiten in het rapport en spreekt van een verontrustende situatie. Uit het rapport van BirdLife blijkt dat 32% (1 op de 3) van de vogelsoorten wordt bedreigd, 17% wordt zelfs ernstig bedreigd. Tot voor kort algemene vogelsoorten gaan in rap tempo achteruit. Vooral in het agrarisch gebied gaat het slecht met de biodiversiteit. Het Europees Landbouwbeleid draagt niet bij aan het noodzakelijke herstel van natuurwaarden in het landelijk gebied.

Hoe doet Nederland het?

In dit rapport is ook gekeken naar de individuele prestaties per land en daar blijkt uit dat Nederland het op veel punten nog slechter doet dan de meeste andere lidstaten. Van de Europees belangrijke natuurgebieden in ons land verkeert een groot deel in een slechte staat. Dat betekent dat de bijzondere natuurwaarden in deze gebieden onder druk staan.

Directeur Fred Wouters van Vogelbescherming: “Nederland is al lang niet meer het braafste jongetje van de klas, ook al wordt dat vaak geroepen. En dat terwijl Nederland met belangrijke natuurgebieden als de Wadden en Delta juist zo’n cruciale rol heeft voor de hele Europese natuurbescherming. Nederland is voor heel veel vogelsoorten van groot belang. Daar mogen we trots op zijn. Het maakt ons land fijner om in te wonen, maar het geeft ook een bijzondere verantwoordelijkheid, die we niet mogen negeren”.

Als we willen kan het anders: Stemvoornatuur.nl

Het rapport van BirdLife is opvallend omdat de Europese Unie op dit moment haar eigen natuurwetgeving evalueert. Alle onderzoeken, ook de huidige, laten zien dat daar waar de Europese wetgeving wordt toegepast de natuur het relatief goed doet en herstel met de juiste maatregelen wel degelijk mogelijk is. Als we willen kan het wel degelijk anders. Zo kunnen we in Nederland weer genieten van soorten als Kraanvogel, Lepelaar en Zeearend dankzij goede bescherming. Vogelbescherming Nederland voert daarom samen met een groot platform van natuur- en milieubeschermingsorganisaties, waaronder het WNF en Natuurmonumenten, actie om de natuurbeschermingswetten niet af te breken en roept iedereen die van de natuur wil blijven genieten op om te stemmen op www.stemvoornatuur.nl.

Uit: Vogelbescherming Nederland, 2 juni 2015

Grutto's verzamelen zich na een mislukt broedseizoen

Eind mei. Terwijl veel soortgenoten hun kleine jongen nog bewaken, staan de eerste groepen Grutto's al op verzamelplaatsen. Voor deze vogels is het broedseizoen voorbij. Of het nu komt door predatie van hun jongen, een uitgemaaid nest of een mislukt legsel. Ze hebben duizenden kilometers 'voor niets' gevlogen.

In verschillende natte natuurgebieden in gruttorijke regio's lopen de aantallen al op. De eerste gezenderde Grutto vloog zelfs al weer terug naar Spanje. Voor een Nederlandse Grutto is het vanaf half april broeden geblazen. Na ongeveer 25 dagen op het nest, meestal in grasland, komen de jongen uit. Mits het nest niet is bezocht door een roofdier, zoals een Hermelijn of Wezel, waar er dit jaar overigens veel van lijken te zijn.

Vervolgens dribbelen de kleine kuikens door het gras, op zoek naar insecten. Onder het wakende oog van de oudervogels. Met name in die periode blijkt het vaak mis te gaan: ze worden gegrepen door de maaimachine of door een roofdier omdat ze op een gemaaid perceel in het zicht lopen.

Verder is de hoeveelheid voedsel in ongemaaid grasland vaak te laag en hebben kuikens moeite om door de dichte vegetatie van bemest grasland te lopen. Voor de oudervogels die hun nest of kuikens verliezen is het broedseizoen voorbij.

Grutto (foto Marc Gottenbos)

Verzamelen

Grutto's verzamelen in plas-drasgebieden en uiterwaarden. Deze week verschenen de eerste groepjes al op deze pleisterplaatsen. Op verschillende plekken kwamen hun aantallen al boven de tweehonderd exemplaren uit (Warmond, Reeuwijk, Haastrecht, Everdingen, Bleskensgraaf, Brabantse Biesbosch), zo blijkt uit slaapplaattellingen van Sovon-vrijwilligers en waarnemingen op Waarneming.nl. Al zo vroeg zoveel volwassen vogels die zich verzamelen is een veeg teken. Montevil, één van de Nederlandse vogels van het zenderprogramma Kening van 'e Greide, vloog deze week al terug naar Zuid-Spanje.

Structureel te weinig jongen

Vorig jaar bleek uit een analyse van Sovon dat er opnieuw veel te weinig jonge Grutto's werden grootgebracht. Als belangrijkste oorzaak voor het slechte seizoen van 2014 werd het vroege en massale maaien van grasland aangedragen (zie rapport (pdf; 5,3 MB) en website Sovon). Hoewel oorzaken van het mislukken van hun broedsel bij Grutto's wijd uiteenlopen, is het maaien ongetwijfeld ook dit voorjaar weer een factor van betekenis. Door het structurele tekort aan jongen neemt de populatie Grutto's tegenwoordig af met zo'n drie procent per jaar. En dat terwijl Nederland ongeveer de helft van de Europese broedpopulatie herbergt.

Uit: Sovon Vogelonderzoek Nederland, 29 mei 2015

De Zomertortels zijn terug, maar het worden er steeds minder

Ogen en oren open, hij is terug: onze eigen Europese trekduif, de Zomertortel. Geen andere duif legt zo'n afstand af tussen zomer- en winterverblijf. En geen andere duif is op zoveel fronten de klos. De wereld van de Zomertortel verandert. Snel. In Afrika, in de Sahel, waar door houtkap en overbegrazing het eens perfecte overwinteringsgebied verandert in een barre woestijn.

Onderweg, waar jagers op Malta nog altijd proberen op de duiven te jagen, en in Europa.

Bij ons zijn het de veranderingen in de landbouw die maken dat het klinkende kirren steeds minder te horen is. Hij is makkelijk te missen. Een Zomertortel adverteert zijn aanwezigheid niet. Althans, niet voor wie er niet op let. Net als veel andere vogels maken ze wel degelijk geluid om het territorium te markeren. Het is gewoon dat het geluid in de mix van het landschap niet zo opvalt.

Eén van de problemen is dat het ideale broedgebied verdwijnt. Oude houtwallen met dicht struikgewas zijn ideaal. Als daar enkele hoog opschietende bomen tussen staan is het helemaal goed. Juist die houtwallen zijn opgeruimd in ons land. In Zuid- en Oost-Europa vind je er nog meer van, maar ook daar rukt de schaalvergroting op en neemt de Zomertortel af. Waar de bottleneck echt zit, de factor die het meest van alles verantwoordelijk is voor de afname, is nog niet bekend. Dat zou verder onderzocht moeten worden. Is de overleving van de winter in de Sahel het grootste probleem?

Zomertortel (foto John Hermans)

Worden er te weinig jongen groot bij ons in Nederland? En als dat zo is, komt dat dan doordat er minder voedsel beschikbaar is? We weten opvallend weinig van de eens zo algemene soort. Het aantalsverloop (een halvering in tien jaar tijd) is typisch voor heel veel vogels van het boerenland. Wel weten we dat in het grootste deel van Nederland, met uitzondering van de zeekelegebieden in Friesland en Groningen, de Zomertortel er nog is voor wie er oren naar heeft. Let op, en geniet ervan!

Uit: Vogelbescherming Nederland, 18 mei 2015

Noot: Sinds 2 jaar zijn we de Zomertortel als broedvogel in de Maashorst kwijt.

Zeearend broedt tien jaar in Nederland

Sinds 2006 broedt de imposante zeearend (*Haliaeetus albicilla*) weer in Nederland. Het eerste broedgeval van deze grote roofvogel was in de Oostvaardersplassen, waar de vogels al tien jaar elk jaar met succes broeden. En het gaat goed met de Zeearend in Nederland. In 2015 wordt er zelfs op vijf locaties in Nederland gebroed: in de Oostvaardersplassen, de IJsselmonding (een nieuwe locatie), op twee plekken in de Biesbosch en op een eiland in het Zwarte Meer (ook een nieuwe locatie). Tot en met 2014 zijn er op zes broedlocaties maar liefst 28 jongen uitgevlogen. De Zeearenden in het Lauwersmeer zaten dit jaar twee weken op het nest, maar begin april viel er door een storm een grote tak op het nest. Toen zijn ze gestopt met broeden. Het paar op het eiland in de IJsselmonding broedde vorig jaar in het Roggebotzand en was vaak aan het jagen in de IJsselmonding. De broedpoging in het Roggebotzand mislukte vorig jaar na een paar weken broeden. Het vrouwtje in de IJsselmonding werd in 2007 als jong in de Oostvaardersplassen geringd. Het lijkt er op dat er twee jongen in het nest zijn. Het vrouwtje in het Zwarte Meer is ook een nakomeling van het paar uit de Oostvaardersplassen.

De Biesbosch

In de Biesbosch, op steenworp afstand van de Randstad, broeden sinds twee jaar maar liefst twee paartjes Zeearenden. In één nest zijn dit jaar drie jongen gesignaleerd. Drie jongen zijn zeldzaam. Vorig jaar had de Oostvaardersplassen de primeur: toen waren er ook drie jonge Zeearenden. Daardoor gaat het hard met de populatie.

Tweede lustrum

De Zeearenden in de Oostvaardersplassen broeden inmiddels voor het tiende jaar op rij. Staatsbosbeheer-boswachter Hans Breeveld: “En ook dit jaar zijn er weer jongen in de Oostvaardersplassen. De Zeearenden in de Oostvaardersplassen hebben door de jaren heen verschillende nesten gebruikt. Het is echt bijzonder dat ze ieder jaar met succes jongen groot brengen. We zijn er ongelooflijk trots op.”

Toekomst

Zeearenden houden van grote, open gebieden met veel water. In veel gebieden in Nederland worden overzomerende Zeearenden gesignaleerd, onder andere in de IJsseluitwaarden en bij het Zuidlaardermeer. Boswachter Thomas van der Es uit de Biesbosch: “De toekomst ziet er voor de Zeearenden goed uit. Onlangs werden maar liefst zes nog niet volwassen Zeearenden op het Krammer Volkerak en bij het Haringvliet gezien. De jonge Zeearenden blijven overzomeren, dat is een goed teken. We verwachten dat er in de toekomst nog meer Zeearenden zullen broeden in ons land en zullen uitwaaiëren naar onze zuiderburen.” Het gaat bovendien erg goed met de Zeearend in Duitsland (in 2010 zevenhonderd broedparen) en in Denemarken (in 2011 38 broedparen, bron: SOVON).

Uit: Nieuwsbericht Staatsbosbeheer, 12 mei 2015

Nuttige werkdag Oeverzwaluwenwand Hemelrijk

Leden van Vogelwacht Uden hebben op zaterdag 14 maart achterstallig onderhoud gepleegd aan de kunstmatige oeverzwaluwenwand op het Billy Bird Park in Volkel. Voor de wand is de begroeiing weggehaald, terwijl hout en struikgewas rondom de vogelkijkhut is weggezaagd en uitgedund. Ook zijn de nestgaten uitgeboord en opnieuw gevuld met schoon zand.

Ton Derks, eigenaar van het recreatiepark, had veel opslag met een loader laten verwijderen, dat scheelde veel handwerk. Er werd voor appelflappen en koffie gezorgd. Hopelijk dat in april de eerste Oeverzwaluwen arriveren.

Kijk (klik) voor een fotoimpressie op: <http://www.mijnalbum.nl/Album=RUHHQC3K>.

Martien van Dooren

Nestgaten vullen op Hemelrijk

Dagexcursie Zuidlaardermeer en Lauwersmeer

♣Vogelwacht Uden naar de noorderzon vertrokken. Waarom een rit van zeshonderd kilometer alleszins de moeite waard is♣

Op Eerste Pinksterdag (zondag 24 mei) hebben zeventien vogelaars van de Vogelwacht Uden de ‘geest’ gekregen en willen graag poolshoogte nemen in het noorden van ons land. Hier zullen Koos en José ons versterken om al dat moois ook met eigen ogen te ontdekken. Snel de A50 op en dan ‘en route’ naar Zwolle, vandaar de A28 op. Tussen de afritten ‘de Wijk’ en ‘Staphorst’ stappen normaal met regelmaat Ooievaars majestueus door de weilanden, maar vandaag niet. Even onder Zwolle zien we wel een Ooievaar op het nest. De lange rode snavel nonchalant over de rand hangend. Het is onduidelijk of er al jongen op het nest zitten.

Pas bij afslag ‘Eelde’ verlaten we de snelweg en gaan we het Groningerland ontdekken. Op de navigatie hadden we de Meester Koolweg ingesteld. We verwachten hier de Witwangsternen en Witvleugelsternen, maar dat blijkt niet te kloppen. Hier zijn wel grote aantallen Grutto’s, Tureluurs en Veldleeuwen. Op de plassen zitten de Slobeenden rustig te slobberen en kwikt een Gele Kwikstaart. Een Rietzanger zit uitbundig te zingen, soms vanuit het riet en soms gezeten op een afrasteringspaaltje. De mooie witte wenkbrauwstreep valt dan prachtig op. Onafgebroken gaat zijn zang door. Verderop in het gebied zit een groep Belgische vogelaars die hun auto’s ook hier hebben geparkeerd. Zij hebben een enorme afstand af moeten leggen, petje af. Wij besluiten de Ondijk op te rijden omdat daar vorig jaar de Witwangsternen zaten.

De Ondijk is een mooi weggetje dat midden tussen de blauwgraslanden door gaat. Het komt uit bij wetlands die grenzen aan het Zuidlaardermeer. Het is ook nog onderdeel van de Oostpolder. We horen Rietgorzen en zien op de plasjes Knobbelzwanen, Grote Canadese Ganzen, Zomertalingen, Geoorde Futen en Tafeleenden. Brandganzen grazen in het gras. Een Visdiefje gaat schreeuwend over het water en neemt een duik om succesvol een visje op te duiken. De zwarte punt aan het einde van zijn rode snavel is goed te zien. Maar ook hier geen Witwangsternen te zien. We moeten naar de Onnerpolder naar het gemaal. We stappen allemaal weer in de auto’s en gaan op weg.

In de Onnerpolder parkeren we de auto’s aan de voet van het gemaal. In de verte ligt Foxhol van ons gescheiden door het Foxholstermeer. Erboven vliegen loom twee Lepelaars. Ze zullen wel zwaar zijn van het tafelen in het Foxholstermeer. We kunnen bovenop het gemaal gaan kijken.

Bovenop het gemaal heb je een prachtig uitzicht over het gebied

In de slikranden wordt druk gevoerageerd door steltlopers, op het water zitten diverse eenden en in de lucht boven het water vliegen sterns en meeuwen. Een betere kijk op de aanwezige vogels leert ons dat er onder andere Zwarte Sterns, Kemphanen, Kuifeenden, Slobeenden en Kokmeeuwen te zien zijn. Boven het riet wiekt een vrouwtje Bruine Kiekendief met haar markante vlucht.

We gaan de trap naar beneden en lopen een stukje langs de met riet omzoomde vaart die het Drentse Diep en het Foxholstermeer verbindt. De Kleine Karekieten en Rietzangers kwelen dat het een lieve lust is. Opeens horen we een Blauwborst korte strofen zingen in een wilgje langs het water. Even later laat de Blauwborst zich ook zien, om direct daarna zich weer te laten zakken in de lage begroeiing. Te kort voor een foto. Dit exemplaar wil zich niet laten vereeuwigen, maar geniet van het moment. Eindelijk zien we een overvliegende Witvleugelstern. De markante vogel met zwart lichaam en witte vleugels verdient terecht zijn naam. De Witwangstern laat zich echter niet zien.

Omdat we het Lauwersmeer willen bezoeken wordt het tijd dat we rond twee uur de Onnerpolder verruilen voor het Lauwersmeer. We willen in ieder geval naar de Ezumakeeg en Lauwersoog.

We zetten koers naar het Jaap Deensgat. De kijkhut die uitkijkt over het Jaap Deensgat bereik je via een haag van rietschermen die de bezoekers aan het oog van de immer alerte vogels onttrekt. Op deze Pinksterdag is het bijzonder druk en we delen de groep in tweeën. Een deel gaat naar het roodkeelplasje aan de achterkant van de kijkhut. Dit plasje is bijna altijd goed voor het spotten van Baardmannetjes. We horen ze al met hun karakteristieke “tsjiing”. Het geluid lijkt een beetje op ijs waarin een barst ontstaat tijdens het schaatsen. Dan zien we een mannetje Baardman in de rietkraag. Wat een wonderlijk mooi getekende vogel is het ook. Die uitgebalanceerde hoeveelheid zwart naast zijn snavel en aflopend naar zijn keel (‘de baard’) geeft de vogel een beetje een triest uiterlijk, een uit de hand gelopen pierrot. Maar het past zo prachtig bij het blauwgrijze kopje en dan de melkchocolade bovendelen en staart. Het is bijna niet te begrijpen dat Johan Fabricius de Putter nam voor zijn schilderij en niet de Baardman.

Ik word al snel uit mijn overpeinzingen gehaald: “Visarend”. Ik kijk omhoog en zie dat een Visarend overvliegt en wordt lastig gevallen door Kieviten.

We gaan terug naar de auto’s om koers te zetten naar Lauwersoog. Op de terugweg horen we nog een Blauwborst zingen in het riet. Hij laat zich echter niet zien. In de auto’s gezeten ziet onze karavaan van vijf auto’s drie traag klapwiekende Bruine Kiekendieven: allen mannetjes. Twee adulten in prachtig vers zomerkleed. Het lijkt wel een Blauwe Kiek, maar de bruine buiken en de donkerder gekleurde handen en contrast in de ondervleugel wijzen toch duidelijk uit dat het Bruine Kiekendieven zijn. Wat is het noorden toch gezegend met zijn populatie kiekendieven. De Bruine, Blauwe en Grauwe zijn hier allemaal regelmatig te zien. We komen bij Lauwersoog waar de viszaak al lonkt, maar we stellen nog even uit. ObsMapp, de app voor het invoeren van waarnemingen, toont ons dat gisteren vlakbij de dijk een Kleine Zilverreiger is gezien. We houden het gebied goed in de gaten tijdens het rijden. “Ja, daar”. Inderdaad tegen de rietkraag aan is een Kleine Zilverreiger aan het foerageren. Zo wordt vogelen wel erg eenvoudig. We stappen uit bij de Ezumakeeg aan de Friese kant van het Lauwersmeer.

Baardmannetje
(foto Peter van de Braak)

Er is een enorm aantal steltlopers aan het foerageren. Op het water zitten onder andere een Casarca, Smienten en druk duikende Toppers (anderen zien ze alleen op het podium). Er foerageren Kluten, Zwarte Ruiters, Rosse Grutto's en Bonte Strandlopers. De Kemphanen zijn fantastisch op kleur en bij sommige mannetjes is de kraag zichtbaar. Dan ontstaat er even consternatie. Dat lijkt wel een Poelsnip. ANWB gids erbij. We komen toch uit op een Zwarte Ruiter die nog steeds in een winterkleed loopt.

Voor de laatste keer stappen we in om een paar honderd meter verderop de vogelkijkhut te bezoeken. Het plasdrasgebied ervoor herbergt altijd honderden hongerige vogels. De hut is overbevolkt en een paar corpulente vogelaars bezetten de eerste rang. Dan maar naar buiten. Hier laten de Temmincks Strandlopers zich welhaast nog beter zien. Bij de opgang van de hut zit nog een late Tapuit. Langs de weg zijn Kleine Strandlopers zichtbaar. Over het water vliegt een Pijlstaart verder naar het Noorden. Een groepje van vier kleine meeuwen diep landinwaarts lijkt donkere ondervleugels te hebben. Dwergmeeuwen?? Arend en ik komen er niet uit, ze zitten te ver weg en we besluiten het te laten zitten. Het wordt tijd voor een visje vindt de hele groep. Die gaan we in Lauwersoog scoren bij 'de Visser' Hoe kan het ook anders.

Op weg naar 'de Visser' besluiten we toch nog even langs de Waddenzeekant te kijken. Bij de Bantpolder. Indrukwekkende wolken steltlopers vliegen boven het wad. Het is net laagwater. Er staan nog soorten op het wad die we niet eerder hebben gezien: Steenlopers en Zilverplevieren. Op het zeewater dobberen de Rotganzen en er vliegen groepjes Rotganzen boven het water. De Eiders zitten waarschijnlijk verder op zee want ze zijn niet te zien.

Rotganzen

Onze vogelhonger is voor het moment gestild. Tijd voor het echte voer. Koos en José hebben inmiddels koers gezet naar de familie in het noorden. Wij gaan naar 'de Visser', die ons graag ziet komen. We krijgen een UFO mee, nadat we de bestelling hebben doorgegeven. Als de bestelling klaar is gaan de lampjes op de UFO onheilspellend knipperen. Bij inlevering van de UFO krijg je je bestelling mee. Wat kan een gebakken visje met frites en salade toch bijzonder goed smaken na zo'n dag. Iedereen zit met een rozig gevoel te genieten en we laten de dag nog maar eens door ons hoofd spelen.

Na de maaltijd nog een laatste bezoek aan het havenhoofd bij Lauwersoog om het af te leren. Rond de meerpalen zien we de Noordse Sterns foerageren. Wat een prachtig sierlijke vogels zijn het ook met hun diepgevorkte staarten en slankere lichaam met meer verfijnde vleugels dan de Visdiefjes. Ze lijken sterk op Visdiefjes, maar wijken toch voldoende af. De Noordse Stern heeft een volledig rode snavel en niet het zwarte puntje aan de snavel, zoals het Visdiefje heeft. Wat een mooie bekroning op een fantastische dag.

Visdief (foto Mark van Els) versus Noordse Stern

Met 92 waargenomen soorten, een goede sfeer kijken Ria de Vent, Jos van der Wijst, Peter van de Braak, John Opdam, John Hermans, Jan-Willem Hermans, Isidro Rendon, Arend Vermaat, Bianca van Beugen, José Escher, Koos Doorten, Conny Koenen, Wolter Brongers, Mark Stevens, Tiny van Boekel, Simone Schraven, Harrie Rooijackers en Wim terug op een geslaagde excursie.

Een selectie van de meest bijzondere soorten die we die dag zagen:

Baardman, Blauwborst, Bruine kiekendief, Casarca, Geoorde fuut, Grote Zilverreiger, Kleine Zilverreiger, Krombekstrandloper, Noordse Stern, Ooievaar, Rietzanger, Rosse Grutto, Steenloper, Temmincks Strandloper, Topper, Visarend, Visdief, Witvleugelstern, Zwarte Stern en Zilverplevier.

Bart Gras

Kadavercamera

Toen Ad en ik begin juni onze oprit opreden lag er tot onze grote verbazing een volwassen dode Ree tegen het hekwerk van de Fazanterie. Waarschijnlijk was ze in volle vaart tegen het hekwerk opgelopen en daarna (stress?) bezweken. Een unieke kans deed zich voor om de complete ontbinding van een groot zoogdier van dichtbij te volgen. We waren vooral erg nieuwsgierig naar de fauna die op zo'n kadaver af zou komen. Om te voorkomen dat we klachten zouden krijgen over de stank hebben we de Ree op een rustig plekje aan de bosrand achter op het terrein gelegd. Een uithoek waar geen paden langs lopen. Binnen de Vogelwacht bleken er meer geïnteresseerden te zijn, dus werd al snel de App-groep 'Kadavercameranieuws' in het leven geroepen. Zo'n 25 belangstellenden ontvingen via de App dagelijks een update van de ontwikkelingen rond de Ree. Van Willy van Lanen en Jan van de Tillaart konden we een wildcamera lenen om alle bezoekers van het kadaver vast te leggen. Iedere ochtend ben ik naar de Ree gewandeld om de foto's op de geheugenkaart van deze camera over te zetten op een laptop en meteen een actuele foto te maken van het ontbindende lijk. We stonden er echt van te kijken hoe snel zo iets verloopt, hoewel de hoge temperatuur die dagen daar wel flink aan zal hebben bijgedragen. De eerste dagen zaten er behoorlijk wat Groene Aasvliegen op het kadaver. Gevolgd door enkele Oranje Aaskevers en een Zwarte Doodgraver.

**Groene Aasvlieg en
Oranje Aaskevers**

***Verloop van het ontbindingsproces
met een tweedaagse interval***

Al snel begon het lijk flink op te zwellen door de enorme aantallen maden die zich tegoe deden aan de vleesresten. Het effect was pas goed zichtbaar toen de maden na zes dagen vertrokken waren en een droge huid met botten achterlieten.

Op de wildcamera werden tot nog toe slechts twee bezoekers vastgelegd: overdag kwam er eenmaal een Groene Specht kijken en 's nachts verscheen een Vos in de bosrand bij de Ree. Maar geen van beide deed zich tegoe aan het kadaver. Desondanks vond ik het wel een mooi project dat wat mij betreft wel voor herhaling vatbaar is. Een probleem blijft natuurlijk dat je landbouwhuisdieren volgens de wet niet in de open lucht aan de natuur mag overlaten. En dood gevonden wild mag je niet meenemen in de kofferbak en op eigen terrein neerleggen. Dus een volgende kans om iets dergelijks te organiseren zal wel even op zich laten wachten.

Mignon van den Wittenboer

Ook de Zwarte Doodgraver werd bij het reekadaver aangetroffen

Door de wildcamera werden een Vos en Groene Specht vastgelegd

Na de succesvolle huiszwaluwactie in 2014 zijn de vrijwilligers van de Zwaluwenwerkgroep in 2015 gestart met een nieuwe actie. Willie Bergmans maakte in een mum van tijd meer dan honderd kunstnesten. Deze zijn door de vrijwilligers van de Zwaluwenwerkgroep aangeboden aan mensen die in de buurt van een huiszwaluwkolonie wonen én beschikken over een voor

Huiszwaluwen geschikte overstek. En met trots kunnen we melden dat in Vorstenbosch - hét huiszwaluwbolwerk van onze regio - het eerste kunstnest uit Willie's werkplaats door een paartje Huiszwaluwen in gebruik is genomen. Aan het eind van het seizoen zetten we de resultaten op een rijtje en kunnen jullie een update in het Bruujssel verwachten.

Mignon van den Wittenboer

Stichting De Groenhoeve Uden bestaat 25 jaar

Zaterdag 21 maart is het precies 25 jaar geleden dat ‘Stichting De Groenhoeve’ is opgericht. Het doel van de stichting is het in stand houden en exploiteren van De Groenhoeve en de direct aanliggende gronden. Het pand is gelegen aan de Artillerieweg 3 in Uden. De initiatiefnemers van destijds IVN Uden, Vogelwacht Uden en Stichting Kinderboerderij Uden zijn op dit moment nog steeds eigenaar en hoofdgebruiker van de Groenhoeve. Deze drie Udense natuurverenigingen ontvangen jaarlijks duizenden bezoekers die deelnemen aan diverse educatieve activiteiten.

de groenhoeve

Bestuurslid Jan-Willem Hermans geeft aan dat elke vereniging evenredig in het stichtingsbestuur is vertegenwoordigd. “Als gezamenlijke stichting kunnen we de individuele belangen van de aangesloten verenigingen beter behartigen richting de diverse instanties, waaronder de Gemeente Uden. Daarnaast regelt het bestuur niet alleen de exploitatie van het clubgebouw, maar ook de verhuur van de verschillende ruimtes. Naast de drie vaste gebruikers, kunnen ook andere verenigingen, bedrijven of instanties gebruik maken van de faciliteiten van de Groenhoeve. Op dit moment zijn er nog enkele dagdelen beschikbaar voor de verhuur”, vertelt Hermans. De stichting is tevens verantwoordelijk voor het onderhoud aan het gebouw en omgeving. “Gelukkig hebben we een groot aantal vrijwilligers die bereid zijn om de handen uit de mouwen te steken.”

Educatieve projecten

De afgelopen jaren heeft het bestuur diverse educatieve projecten in en rondom de Groenhoeve succesvol gerealiseerd. Met behulp van vrijwilligers is een omvangrijk energiebesparingsproject uitgevoerd met daarin een windmolen, zonnepanelen en hergebruik van regenwater. Recent is een educatief natuurpad geopend. Ook is enkele jaren geleden het complete dak vernieuwd. “Het mag duidelijk zijn dat we voor deze projecten en voor toekomstig groot onderhoud niet altijd voldoende financiële middelen hebben. In voorkomende gevallen moet het bestuur van de Groenhoeve op zoek naar geldschieters of andere subsidiemogelijkheden. Tot nu toe is het altijd nog gelukt om een sluitende begroting te krijgen en gaan we er vanuit dat dit in de toekomst ook zal lukken”, aldus Hermans. Voor meer informatie neem contact op met Jan-Willem Hermans, telefoon 0413-269804 of kijk op www.vogelwachtuden.nl.

De Groenhoeve, Artillerieweg Uden

Peter Noy

Noot:

Stichting De Groenhoeve is op 21 maart 1990 opgericht met als belangrijkste doel het in stand houden en exploiteren van het verenigingsgebouw de Groenhoeve en direct aanliggende gronden. Daarnaast de belangenbehartiging van de drie Udense natuurverenigingen IVN Uden, Vogelwacht Uden en Stichting Kinderboerderij Uden naar de diverse instanties toe. Direct en indirect vertegenwoordigt zij de belangen van in totaal circa 1.000 aangesloten leden, donateurs en vrijwilligers.

Website Varia

In maart 2014 zijn we een nieuwe rubriek gestart: **Website Varia**, waarbij we de lezers ieder kwartaal op de hoogte brengen van de mogelijkheden die de Vogelwachtwebsite te bieden heeft. Veel leden en gebruikers zijn nog niet of niet voldoende bekend met de functionaliteiten van de site. Door het onder de aandacht brengen van de vele mogelijkheden van de site brengen we daar verandering in. In de afgelopen 'Website Varia' hebben we al verschillende tips gegeven en onderdelen van de website eruit gelicht.

Wil je dat nog een keer nalezen: ook dat kan heel eenvoudig op de website. Via het tabblad 'Home' en 'Documentatie' krijg je een overzicht van alle documentatie die via de website beschikbaar is. In deze lijst staat ook 'Bruujssel', als je daar op klikt zie je een overzicht van alle eerdere uitgaven van ons clubblad. Zelfs de oude nummers uit 1986 zijn via de website te raadplegen! Leuk om hier nog eens door te bladeren en herinneringen op te halen.

Behalve alle uitgaven van het Bruujssel, vind je bij de documentatie ook tal van folders, verslagen van afzonderlijke werkgroepen, inventarisaties, tellingen en ook de vele persberichten die door de Vogelwacht aan de media beschikbaar zijn gesteld.

Om deze documentatie zo compleet en actueel mogelijk te houden kunnen alle coördinatoren zelf artikelen en verslagen op de website plaatsen. Via de knop 'Hoe doe je dat' is er een uitgebreide en duidelijke uitleg te lezen over hoe dat precies in zijn werk gaat. We hopen natuurlijk dat veel werkgroepen van deze mogelijkheid gebruik gaan maken. Bovenstaande en onderstaande opties zijn pas dan zichtbaar, wanneer je bent ingelogd!

Reisverslagen

Leden die in de afgelopen periode een vogelreis gemaakt hebben en dit in een reisverslag hebben vastgelegd kunnen die ook op de website plaatsen. Onder het tabblad 'Reisverslagen' zijn al veel verslagen geplaatst van de binnenlandse en buitenlandse excursies van de Vogelwacht. Maar ook staat er een lange lijst van persoonlijke reisverslagen van leden op de site. Door te klikken op 'Maak een reisverslag', wordt een pagina geopend waarop zelf een reisverslag kan worden gemaakt. En ook het toevoegen van foto's aan het verslag is zo gebeurd. Zo kun je je (vogel)reiservaringen en tips eenvoudig delen met andere Vogelwachters maar ook met tal van andere vogelaars uit heel Nederland die regelmatig de site bezoeken.

De Redactie

Activiteiten werkgroepen Vogelwacht Uden e.o.

HET BESTUUR

Het bestuur verzorgt de algehele coördinatie van de vereniging, zij stimuleert tal van activiteiten en legt contacten met derden. Tevens organiseert het bestuur de ledenactiviteiten, zoals excursies, cursussen en dialezingen. Genoemde activiteiten worden mede uitgevoerd door middel van een aantal werkgroepen, te weten:

WERKGROEP INVENTARISATIE

De werkgroep Inventarisatie organiseert diverse vogeltellingen in de Maashorst. Genoemde inventarisaties hebben tot doel een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de vogelstand in een bepaald gebied. De verkregen informatie wordt ter beschikking gesteld aan het SOVON, Staatsbosbeheer en Gemeentes. Zij gebruiken de informatie ten behoeve van beheersplannen voor de Maashorst en de Wijstgronden.

Coördinator Arend Vermaat, telefoon: 0413-377116

WERKGROEP ZWALUWEN

Sinds 1986 heeft de Vogelwacht een kunstmatige oeverzwaluwenwand op de voormalige grindafgraving 'Hemelrijk' te Volkel (nu Recreatiepark BillyBird). Men houdt zich bezig met de inventarisatie en registratie van de daar broedende oeverzwaluwen. Daarnaast wordt regelmatig onderhoud uitgevoerd aan de oeverzwaluwenwand en observatiehut. Sinds enkele jaren is er ook een natuurlijke broedwand bij de Kleuter aangelegd. Een gratis brochure is verkrijgbaar.

Coördinator Marc Poulussen, telefoon: 0413-274046

WERKGROEP UILEN

Het plaatsen en onderhouden van nestkasten in kerken, boerderijen en schuren is een van de belangrijkste taken van deze werkgroep. Momenteel heeft de werkgroep de beschikking over ca. vijftig kerkuilenkasten, die verdeeld zijn over Uden, Volkel/Odiliapeel en Boekel/Venhorst. Alle broedgegevens worden geregistreerd en aan de betreffende instanties doorgegeven. Daarnaast het geven van advies aan belangstellenden.

Coördinator John Opdam, telefoon: 0413-255179

WERKGROEP NESTKASTEN

Deze werkgroep verschaft nestgelegenheid aan vogels en dan met name holenbroeders, zoals Koolmees, Pimpelmees en Zwarte Mees, Gekraagde Roodstaart, Vliegenvanger etc. Dit gebeurt door diverse soorten nestkasten te maken en op geschikte locaties te bevestigen. Op dit moment heeft de werkgroep het beheer over zo'n zeshonderd nestkasten. Tevens het inventariseren en administreren van broedgevallen.

Coördinator Leo Ballering, telefoon: 0413-368248

WERKGROEP STOOTVOGELS

Naast het inventariseren van een zestal soorten stootvogels, welke in de Maashorst voorkomen, wordt aandacht besteed aan het maken en plaatsen van nestkasten of horsten, alsmede het controleren en registreren ervan. Verder is het doorgeven en assisteren bij het ringen van de jongen ook een taak van de groep. Het betreft hier voornamelijk de Buizerd, Havik, Sperwer, Torenvalk, Wespandief en Boomvalk.

Coördinator William van der Velden, telefoon: 0413-343308

WERKGROEP CLUBBLAD / PUBLICITEIT

Een belangrijk communicatiemiddel binnen de Vogelwacht is 'Het Bruujssel'. Dit clubblad wordt viermaal per jaar uitgebracht in een oplage van ca. 300 exemplaren. Hierin is veel te lezen over de diverse activiteiten binnen de vereniging. Verder verzorgt de werkgroep alle publiciteit rondom de activiteiten die op touw worden gezet. Dit resulteert in diverse berichtgevingen in de dag- en weekbladen, kabelkranten, radio en televisie.

Coördinator Peter Noy, telefoon: 0413-251691

WERKGROEP STICHTING VRIJWILLIG LANDSCHAPSBEHEER UDEN

Deze werkgroep bestaat inmiddels 25 jaar en is sinds december 2013 een zelfstandige stichting geworden. Zij houdt zich bezig met behoud, herstel en ontwikkeling van kleine landschapselementen in de omgeving van Uden. Hiertoe worden o.a. wilgen geknot, elzensingels teruggezet en poelen gegraven. Daarnaast participeert het VLU in de Stichting Udense Kersenboomgaard. Zij onderhoudt daartoe een kersenboomgaard aan de Patrijsweg te Uden.

Coördinator Willem Peters, telefoon: 0413-252529

WERKGROEP JEUGDVOGELWACHT UDEN E.O.

De Jeugdnatuurgroep is een zelfstandige werkgroep binnen Vogelwacht Uden. Zij is bedoeld voor jongeren tussen de pakweg acht en vijftien jaar en heeft als doel de jeugd kennis te laten maken met alle facetten van de natuur. Iedere derde zaterdagmorgen van de maand trekt men het veld in om naar vogels te kijken, bomen te herkennen of paddenstoelen te zoeken. Men tracht het besef en waardering voor de natuur bij de jeugd te vergroten. Zij gaan daarbij 'echt naar buiten'!

Coördinator Peter van de Braak, telefoon: 0413-253586

WERKGROEP SENIOREN

Een actieve groep senioren binnen de Vogelwacht die iedere maandagmorgen in de Maashorst gaat wandelen voor het sociale contact maar ook om van de natuur (flora en fauna) te genieten. Daarnaast wordt assistentie verleend bij het maken van diverse soorten nestkasten en helpt men mee met de verschillende werkgroepen. Ook wordt ondersteuning verleend bij het uitvoeren van inventarisatiewerkzaamheden. De minimum leeftijd voor deelname is 55 jaar.

Coördinator Wil Verbossen, telefoon: 0413-268414

WERKGROEP NATUUR & MILIEU

Een gezamenlijke werkgroep met het IVN-Uden. Het doel van deze werkgroep is om natuur- en milieuplannen van bijvoorbeeld de Gemeente Uden of provincie te toetsen en van commentaar te voorzien. Kansen en bedreigingen op natuurgebied worden besproken en waar nodig actie ondernomen. Daarnaast wordt onder andere flora- en faunaonderzoek verricht in de verschillende natuurgebieden met als doel het geven van beheeradviezen.

Coördinator Joep van Lieshout (a.i.) telefoon: 0413-269153

Doe mee en meld je aan!

*Iedere werkgroep kan wel extra hulp gebruiken. **♂**Vele handen maken immers licht werk! Wanneer je interesse hebt om mee te doen of eerst meer informatie wilt hebben, neem dan telefonisch contact op met de desbetreffende werkgroepcoördinator. Zij staan je graag te woord (alvast bedankt)!*

Wat doet Vogelwacht Uden e.o.?

Vogelwacht Uden e.o. (en omgeving) is een zelfstandige vereniging die zich actief inzet voor alle, in de vrije natuur, levende vogels. De belangrijkste doelstellingen zijn:

- Directe bescherming van vogels en hun biotoop;
- Het behouden en creëren van nestgelegenheid voor vogels;
- Belangstelling kweken voor vogels bij een groot publiek;
- Deelname aan landelijke en provinciale activiteiten met betrekking tot vogelstudie en inventarisatie.

Om de doelstellingen te realiseren worden tal van activiteiten georganiseerd, waaronder:

- Publiekswandelingen zowel in het Udense Maashorstgebied als de omliggende dorpen;
- Excursies naar waardevolle natuurgebieden in Nederland en ook daarbuiten;
- Film- en dia-avonden in het eigen clubgebouw, de Groenhoeve;
- Vogelcursussen voor leden en niet-leden;
- Houden van lezingen voor scholen, verenigingen en instanties;
- Geven van voorlichting op tentoonstellingen en open zondagen;
- Verzorgen van publicaties in diverse media en tijdschriften.

Naast de hierboven genoemde educatieve middelen verleent Vogelwacht Uden ook daadwerkelijke hulp aan de vogels door middel van:

- Het plaatsen en onderhouden van nestkasten (zang-, stootvogels en uilen);
- Herstel en beheer van kleinschalige natuurgebieden in Uden en omgeving;
- Beheer en onderhoud van de kunstmatige oeverwaluwenwand op het Recreatiepark Hemelrijk;
- Het plaatsen van nestbeschermers voor weidevogels;
- Wintervoeding aan vogels in nood (in geval van strenge en langdurige vorst).

Andere activiteiten van de Vogelwacht zijn:

- Het inventariseren van diverse (broed)vogelsoorten in het Maashorstgebied;
- Het opstellen van beleidsplannen en aanbevelingen ten aanzien van Gemeentes en Overheden om zodoende voor de belangen van de natuur en in het bijzonder de vogels op te komen;
- Ten behoeve van Vogelwacht Uden, IVN-Uden en de Kinderboerderij het exploiteren en onderhouden van het gezamenlijke onderkomen, de Groenhoeve;
- Het plaatsen van schuil- en observatiehutten;
- In samenwerking met het IVN-Uden actief deelnemen aan Stichting Vrijwillig Landschapsbeheer Uden (SVLU). Het behouden en herstellen van kleine landschapselementen in Uden en omgeving;
- Het samenstellen en uitgeven van een eigen verenigingsblad 'Het Bruujsel'.

Vogelwacht Uden werkt samen met provinciale en landelijke organisaties op het gebied van:

- Inventarisaties, waaronder het Broedvogel Monitoring Project (BMP), wintervogeltellingen en de Vogeltrek-teldag in de Maashorst;
- Het ringen en registreren van o.a. stootvogels, Kerkuilen en zangvogels;
- Controle op de naleving van de (nieuwe) Vogelwet.

Wilt u actief meedoen of een financiële bijdrage geven?

- De jaarcontributie bedraagt € 14,- per persoon.
- Gezinsleden betalen € 6,-
- Het éénmalig inschrijfgeld bedraagt € 2,50
- Per adres ontvangt men ieder kwartaal 'Het Bruujsel'.

Voor inlichtingen en lidmaatschap:

- Secretariaat: José Escher, Kruisstraat 13 - 5388 CH Nistelrode.
Telefoon: 0412-650180 of E-mail: secretariaat@vogelwachtuden.nl

Website Vogelwacht Uden: www.vogelwachtuden.nl

Clubgebouw: De Groenhoeve, Artillerieweg 3, Uden (bij Kinderboerderij). Telefoon: 0413-250047.

Grote Bonte Specht

Vogelwacht Winkel

klaar voor de zomer

De winkel is er voor leden. Wilt u op uw vakantie vogels kijken tot een nog groter feest maken? Laat u dan inspireren door deze pagina. Neem gerust contact op met de winkel: winkel@vogelwachtuden.nl of kijk op de website voor een uitgebreider overzicht

<http://www.vogelwachtuden.nl/index.php/home/winkel>

ANWB Vogelgids van Europa

Gaat u op vakantie in Europa dan mag deze gids niet ontbreken. Alle Europese vogels staan erin. In de tekeningen staat aangegeven waar u voor de herkenning op moet letten.

Ledenprijs: € 25,00

Nieuwe zakgids vogels

Compact, maar wel 450 Europese vogels. Past in de binnenzak van uw jas. Met foto's.

Ledenprijs: € 13,50

Herkennen weidevogels

Wie schrijft die blijft. Voor de thuisblijvers die zichzelf willen verwennen: een pen met uitrolbare herkenningskaart. Er is ook een uitvoering met stadsvogels. Ledenprijs: € 3,00

Draagriem voor uw verrekijker

Deze comfortabele draagriem zorgt dat uw kijker altijd voor het grijpen is. Geschikt voor elke verrekijker. Ledenprijs: € 12,00

Wist u dat:

U altijd boeken kunt bestellen bij de Vogelwachtwinkel. Bijvoorbeeld over de vogels op uw vakantiebestemming.

De Vogelwachtwinkel bevindt zich fysiek bij:

Koos Doorten

Kruisstraat 13, 5388 CH Nistelrode

Telefoon: 0412-650180

Tip!

Heeft u een suggestie voor een artikel waar veel leden van de vogelwacht plezier van kunnen hebben? Laat van u horen. Wij gaan graag aan de slag met suggesties van u.

Foto Rooijmans

www.fotorooijmans.nl

Markt 10 - 6021CD - Budel

tel. 0495-494890

h.rooijmans1@chello.nl

Al vele jaren zijn wij het adres voor Swarovski verrekijkers, Spottingscopes en toebehoren.

Met gedegen advies en eindeloos geduld staan we u terzijde in uw keuze voor het juiste Swarovski produkt.

Een produkt dat beschouwd mag worden als de "Rolls Royce" onder de optiek. De "EL-serie" bijvoorbeeld wordt op 140 punten op kwaliteit gecontroleerd. Daardoor ontstaat een produkt waarop met een gerust hart 30 jaar garantie wordt gegeven (10 jaar bij spotting scopes)

SWAROVSKI OPTIK DIGISCOPING

Dankzij de DCA, DCB en TLS800 gaat voor u de fascinerende wereld van SUPER-TELE-FOTOGRAFIE open.

Met gemak haalt u uw moeizaam te benaderen object 40,...50,...60 maal dichterbij. Vogels en wild fotograferen was nog nooit zo gemakkelijk.

Met 30 jaar ervaring in fotografie kunnen wij u uiteraard een schat aan informatie en adviezen verstrekken, waardoor goede resultaten meteen haalbaar zijn.

Het assortiment van Swarovski omvat meer dan 25 kijkers en telescopen.

Nobru
TECHNISCH PERSONEEL BV

Dé specialist voor technische functies

- **Opdrachtgevers** kunnen vacature(s) voorleggen aan Nobru waarna zij zich toelegt op het, binnen de gestelde termijn en budget, adequaat vervullen van de personeelsbehoefte.
- **Werkzoekenden** met een technische of technisch/commerciële achtergrond kunnen bij Nobru terecht voor advies en bemiddeling naar een duurzame baan bij een van haar opdrachtgevers.

De belangrijkste vakgebieden waarbinnen Nobru Technisch Personeel werkzaam is, zijn:
Elektrotechniek, Werktuigbouwkunde, Bouwkunde en Civiele Techniek.

Nobru Technisch Personeel B.V.
Rondweg 73 (Poort van Uden)
Postbus 73
5400 AB Uden

Telefoon: 0413-243610
Fax: 0413-243615
E-mail: info@nobru.nl
Internet: www.nobru.nl

**HONDEN & KATTEN
SPECIAALZAAK
UDEN**

Gratis bezorgservice in Uden, Oss, Veghel, Nijmegen, Wijchen en omgeving!

Onder andere in ons assortiment:

20 kg Senior krokant:	€ 34,00
20 kg Krokante brok:	€ 25,30
20 kg Superieur Kip & Rijst (Premium):	€ 31,50
20 kg Superieur Puppy brokjes:	€ 40,75
15 kg Superieur Lam & Rijst (hypoallergeen):	€ 27,75
20 kg Sensitive No Grain (hypoallergeen):	€ 43,30
10 kg 6-Mix kattenbrokjes:	€ 19,90

en vele andere soorten; ook alles in 10 kg verpakkingen

U bent ook van harte welkom in onze winkel:
Honden & Katten Speciaalzaak 4FEEDT
Volkelseweg 26 - 5405 NA Uden

**premium honden en katten voeders,
ZO'N KWALITEIT; ZO VOORDELIG !!**

**Meer informatie en VOORDELIG online-shoppen (> 1.000 artikelen):
www.4feedt.nl Of vraag een folder aan: 0413-266 398**

Ideeën nodig voor in en om het huis?

Kom eens kijken en vraag advies én alles voor een voordelige prijs

 De Kleuter
tuincentrum

OOK VOOR TUINONTWERP,
AANLEG EN ONDERHOUD

U zoekt een goede hovenier?

Die zijn vak verstaat en kennis van zaken heeft?

Laten we kennismaken!

Kijk ook eens op onze site.

GOORKENSWEG 1 - 5405 BV UDEN - 0413- 26 10 78 - INFO@DEKLEUTER.NL - WWW.DEKLEUTER.NL

Voor boeken en tijdschriften gaat u naar:

Boekhandel Bert van der Heijden

Mondriaanplein 12, 5401 HX UDEN

Telefoon: 0413-260907

Internet: www.libris.nl

E-mail: bertheijden@libris.nl

Bolk & De Bekker
ACCOUNTANTS ADVISEURS

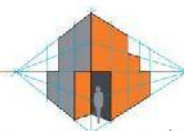
Ons team van bedrijfsadviseurs staat voor u klaar!

Kwaliteit, Vertrouwen & Betrokkenheid

Velmolenweg 50 5404 LD Uden 0413-268343 uden@bolkendebekker.nl	Saffierborch 26 5241 LN Rosmalen 073-6422695 rosmalen@bolkendebekker.nl
---	--

www.bolkendebekker.nl

mickers architectuur

..... bij Lamber Mickers
krijg je mooi de ruimte

www.architectmickers.nl

Thuis in wonen

Atriensis B.V.
Zernikestraat 17
Postbus 842
5600 AV Eindhoven
Telefoon: 040-2367859
Fax: 040-2364278

E-mail: info@atriensis.nl
Website: www.atriensis.nl

Th. Peters Machinale Timmerwerken

Het juiste adres voor kozijnen en trappen

Eisenhowerweg 22
5466 AC VEGHEL
Tel.: 0413-377744
Fax: 0413-354755

*Wij bieden u
met zekerheid
het beste
rundvlees uit
Nederland*

**FRANS KNOBBOUT
SLAGER**

**Drossaard 12, 5403 ET Uden
tel. 0413-267354
www.knobbboutslager.nl**

foto de vakman
Uden - Wijchen

**Echte foto speciaalzaak met
internet prijzen**

**Marktstraat 10 - Uden
Telefoon: 0413-263695
E-mail: verkoop@fotodevakman.nl**

**Deskundig
advies
lage
prijzen**

www.fotodevakman.nl

voor wie goedkoop een camera wil kopen....

- Loonbedrijf**
- Transport**
- Opzetstation**

**Duifhuizerweg 8
5406 TB Uden
Tel 0413 363785
Fax 0413 342047
info@kanters-bedrijven.nl
www.kanters-bedrijven.nl**

**wim de wilt
tweewielers**

**Tweewielers Wim de Wilt v.o.f.
Kerkstraat 4, 5401 BE UDEN**

**Telefoon: 0413-262620
Telefax: 0413-255560
E-mail:
tweewielerswimdewilt@gmail.com**

snijders metaal

**IJZERWAREN
GEREEDSCHAPPEN
METALEN**

**Kapelstraat 1
5401 EC UDEN
Tel. 0413-262780**

de Bruin verzekeringen

**Een vertrouwd adres
voor al uw verzekeringen**

**Velmolenweg 87, Uden • Telefoon: (0413) 330999
E-mail: info@debruin.nl • Internet: www.debruin.nl**

HONDEN WASSERETTE IN ZEELAND

UNIEK IN DEZE REGIO!
DE HONDENWASSERETTE, DE PERFECTE
OPLOSSING VOOR IEDERE HONDENBEZITTER.
UW HOND WASSEN MET SHAMPOO,
ANTIVLOOIEN/TEKEN BEHANDELING EN
DAARNA DROOGFÖHNEN.
ALLES IN ÉÉN MOEITE EN GEEN ROMMEL
EN NATTIGHEID IN UW BADKAMER.
U KUNT 7 DAGEN PER WEEK TERECHT.

 WILLEMSSEN
TUIN- EN PARKMACHINES
TANKSTATION
HONDENWASSERETTE

Kerkstraat 117
5411 CK Zeeland Nbr
Tel (0486) 45 21 15 www.tonnywillemsen.nl

WILLEMSSEN TUIN- EN PARKMACHINES TANKSTATION HONDENWASSERETTE

Kerkstraat 117 - 5411 CK Zeeland Nbr - Tel (0486) 45 21 15 - www.tonnywillemsen.nl

- Verkoop van tuin- en parkmachines
 - Tuingereedschap
 - Berekening benodigdheden
 - Reparatie van tuin- en parkmachines
 - Slijpen van houtbewerking-gereedschap,
 - Veetondeuses scharen, messen, etc.
 - Levering en verkoop Shell/campinggas
 - Levering en verkoop petroleum/gasolie
 - 24uur Tamoil tankservice
- Altijd tanken via de betaalautomaat met 'n
bank/giro- of andere betaalcad

Graag tot ziens!

Openingstijden: Ma gesloten | Di t/m Do 8.00 - 18.00 uur | Vrij 8.00 - 20.00 uur | Za 9.00 - 15.00 uur

Hallo **JUMBO**

**"DE BESTE SUPERMARKT
VAN BRABANT"**

Jumbo, Roland de Laak

Drossaard 14-18

5403 ET UDEN

Telefoon: 0413-267837

COCK ULAND

de fietsenwinkel

Drossaard 47

5403 ES Uden

Tel. 0413-267088

**Hans van den Heuvel
Machinale Timmerwerken**

*Voor al uw binnen- en
buitendeuren*

Leurke 2A

5427 EE BOEKEL

Tel.: 0492-323861

Fax: 0492-324013

Website: www.heuveldeur.nl

**Kom kijken,
ontdekken én spelen**

KINDERBOERDERIJ UDEN

Artillerieweg 3, 5403 PB UDEN

tel : 0413 - 250047

Open: ma- vrij vanaf 11uur.

za en zo vanaf 13.30uur.

Sluiting : zomer 17.00 uur.

Winter 16.30 uur.

www.kinderboerderij-uden.nl

